

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
Ε.Ε. ΑΠΟ ΤΟ 1975 ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2000**



Εισηγητής:

Αλεξόπουλος Ανδρέας

Σπουδάστρια:

Τζομάκα Άρτα

ΠΑΤΡΑ 2001



ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6724
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	ΣΕΛ III
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	IV
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι.....	1
1.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ.....	1
1.2 ΕΙΔΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ.....	5
1.2.1 Είδη πληθωρισμού ανάλογα με τα αίτια που τον προκαλούν.....	5
1.2.2 Είδη πληθωρισμού ανάλογα με τις μορφές που παρουσιάζεται.....	6
1.2.3 Είδη πληθωρισμού ανάλογα με τους ρυθμούς.....	7
1.2.4 Είδη πληθωρισμού με βάση τις φάσεις του οικονομικού κύκλου.....	7
1.2.5 Πληθωρισμός ζήτησης και πληθωρισμός κόστους.....	7
1.3 ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ.....	15
1.3.1 Αντιπληθωρισμός.....	16
1.3.2 Αποπληθωρισμός.....	17
1.3.3 Πληθωριστικό- αντιπληθωριστικό κενό.....	17
1.3.4 Στασιμοπληθωρισμός.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ.....	20
2.1 ΑΙΤΙΕΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ.....	20
2.1.1 Η μη σωστή νομισματική και δημοσιονομική πολιτική που ακολουθείται.....	20
2.1.2 Διεύρυνση των δημοσίων δαπανών.....	22
2.1.3 Η μη σωστή πολιτική τιμών και εισοδημάτων.....	23
2.1.4 Μεγαλύτερη συνολική ζήτηση από τη συνολική προσφορά.....	24
2.1.5 Οι αυθαίρετες ανατιμήσεις αγαθών και υπηρεσιών.....	25
2.1.6 Οι τιμές των εισαγόμενων αγαθών.....	25
2.1.7 Η μη σωστή πιστωτική πολιτική των τραπεζών.....	26
2.1.8 Η έξαρση της παραοικονομίας.....	27
2.1.9 Το φαινόμενο της “πληθωριστικής ψυχολογίας”.....	27
2.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ.....	30
2.2.1 Επιπτώσεις στην απασχόληση.....	31
2.2.2 Επιπτώσεις στην παραγωγή.....	32
2.2.3 Επιπτώσεις στην κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου.....	33
2.2.4 Επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση.....	36
2.2.5 Επιπτώσεις στο ισοζύγιο πληρωμών.....	37
2.2.6 Επιπτώσεις στο ιδιωτικό και δημόσιο χρέος.....	38
2.3 ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ.....	40
2.3.1 Κατάρτιση υγιούς νομισματικού προγράμματος.....	40
2.3.2 Εφαρμογή σωστής δημοσιονομικής πολιτικής.....	41
2.3.3 Αύξηση της παραγωγικότητας.....	42

2.3.4 Μείωση του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού.....	44
2.3.5 Περιορισμοί στις διεκδικήσεις των εργατικών αιτημάτων.....	44
2.3.6 Ενθάρρυνση της αποταμιευτικής ροπής.....	45
2.3.7 Ορθολογικοποίηση της διακίνησης των αγαθών και ο έλεγχος των μεσαζόντων.....	46
2.3.8 Συνεργασία όλων των παραγωγικών τάξεων.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ.....	48
3.1 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΟΚ.....	48
3.1.1 Ο πληθωρισμός την περίοδο 1975-1980.....	50
3.1.2 Ο πληθωρισμός την περίοδο 1981-1985.....	52
3.1.3 Ο πληθωρισμός την περίοδο 1986-1990.....	56
3.1.4 Ο πληθωρισμός την περίοδο 1991-1995.....	60
3.1.5 Ο πληθωρισμός την περίοδο 1996-1997.....	64
3.1.6 Ο πληθωρισμός το έτος 1998.....	66
3.1.7 Ο πληθωρισμός το έτος 1999.....	70
3.1.8 Ο πληθωρισμός το έτος 2000.....	72
3.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	76
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	100

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εξετάζει ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες αναπτυγμένες οικονομίες: τον πληθωρισμό, δηλαδή το πρόβλημα του διαρκώς ανερχόμενου επιπέδου των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών. Ο πληθωρισμός σαν φαινόμενο αποτελεί πάντα το επίκεντρο των οικονομικών εξελίξεων και συχνά αποτελεί φαινόμενο προς ανάλυση, καθώς μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ο πληθωρισμός υπήρξε μια σχεδόν μόνιμη κατάσταση των προηγμένων οικονομιών.

Είναι απαραίτητο να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες τόσο στον καθηγητή-εισηγητή του θέματος κ. Αλεξόπουλο Ανδρέα για την πολύτιμη βοήθεια του όσο και τις αρμόδιες υπηρεσίες, Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, Βιβλιοθήκη Τ.Ε.Ι Πάτρας και Δημοτική Βιβλιοθήκη για τη βοήθεια και το πλούσιο υλικό τους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο πληθωρισμός αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα, ιδιαίτερα μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, των σύγχρονων αναπτυγμένων οικονομιών. Σαν φαινόμενο έχει απασχολήσει τόσο τους οικονομολόγους σε θεωρητικό επίπεδο όσο και τις διάφορες Κυβερνήσεις σε πρακτικό επίπεδο, καθώς μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ο πληθωρισμός υπήρξε μια σχεδόν μόνιμη κατάσταση των προηγμένων οικονομιών.

Έτσι μια από τις βασικότερες επιδιώξεις των εκάστοτε κυβερνήσεων είναι η αντιμετώπιση του διαρκώς ανερχόμενου επιπέδου των τιμών. Εκτός από το φαινόμενο του πληθωρισμού, που από μόνο του ήταν ένα “αγκάθι” στην ελληνική οικονομία τη δεκαετία 1970, η Ελλάδα την επόμενη δεκαετία είχε να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού, που χαρακτηρίζεται από έναν χαμηλό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας και έναν υψηλό ρυθμό πληθωρισμό και ανεργίας.

Σημαντικό, λοιπόν, είναι η αντιμετώπιση του πληθωρισμού να γίνεται με στόχο την μακροχρόνια σταθερότητα, γιατί όπως ο άρρωστος για να γίνει καλά θα πρέπει να περάσει από περίοδο ανάρρωσης (με τα скаμπανεβάσματα της), έτσι και η οικονομία θα πρέπει, για να επιτύχει μια σχετική σταθερότητα, να περάσει από περίοδο ανάρρωσης.

Όσον αφορά την Ελλάδα οι επιπτώσεις του πληθωρισμού ήταν έντονες τη δεκαετία του 1980, προβληματίζοντας ακόμη περισσότερο τις διάφορες Κυβερνήσεις και τους οικονομολόγους. Η ανησυχία για τον

πληθωρισμό συνεχίστηκε και τη δεκαετία 1990, παρ' όλο που ο πληθωρισμός παρουσίασε κάμψη, γιατί έπρεπε να φτάσει σε χαμηλά επίπεδα και να διατηρηθεί.

Το φαινόμενο του πληθωρισμού δεν θα πάψει ποτέ να προκαλεί ανησυχία και προβληματισμούς, γιατί θα βρίσκεται στην επικαιρότητα, είτε για την αποκλιμάκωση του είτε για τη διατήρηση του σε χαμηλά επίπεδα.

Με την εργασία αυτή προσπάθησα να παρουσιάσω τις βασικές πτυχές του φαινομένου του πληθωρισμού, ώστε ο αναγνώστης να μπορέσει να κατανοήσει και να ενημερωθεί για το θέμα αυτό κατά τρόπο ουσιαστικό.

Η εργασία αυτή χωρίζεται σε τρία κεφάλαια:

- ◆ Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά για την έννοια του πληθωρισμού, τον ΔΤΚ και τον ΕνΔΤΚ, στα διάφορα είδη του πληθωρισμού και σε κάποιες έννοιες σχετικά με τον πληθωρισμό.
- ◆ Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις αιτίες που συντελούν στην εμφάνιση του πληθωρισμού, στις επιπτώσεις του πληθωρισμού στην οικονομία και στους τρόπους αντιμετώπισης του.
- ◆ Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λεπτομερής αναφορά για την εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη τιμών καταναλωτή των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το 1975 έως και το 2000.
- ◆ Τέλος, υπάρχει ένα παράρτημα με πίνακες και διαγράμματα, προκειμένου να αποδοθεί και σχηματικά η πορεία του πληθωρισμού στην Ελλάδα αλλά και σε σύγκριση με χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

1.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Οι επίπονες πληθωριστικές τάσεις διεθνώς, καθώς στην Ελλάδα οι ανησυχία για τον πληθωρισμό άρχισε τη δεκαετία του 1970 , από το 1950 και μετά έφεραν τόσο τους οικονομολόγους όσο και τις διάφορες κυβερνήσεις σε αμηχανία. Έτσι ο πληθωρισμός άρχισε να γίνεται πηγή συζητήσεων και αψιμαχιών τόσο στον Ακαδημαϊκό χώρο όσο και στην πολιτική ζωή.

Σχετικά , λοιπόν, με την έννοια του πληθωρισμού δεν υπάρχει ταυτότητα απόψεων. Στην επιστημονική βιβλιογραφία βρίσκει κανείς ένα πλήθος από ορισμούς στους οποίους ο κάθε ερευνητής χρησιμοποιεί άλλα κριτήρια και άλλες διαφοροποιήσεις. Το ίδιο συμβαίνει και με την έννοια του πληθωρισμού που χρησιμοποιείται στην καθημερινή μας γλώσσα. Σε κάθε περίπτωση όμως, ένας ορισμός του πληθωρισμού θα πρέπει να είναι σε θέση να δώσει μια ακριβή περιγραφή του φαινομένου. Η επικρατέστερη άποψη αναφέρετε σε πληθωρισμό όταν διαπιστώνεται συνεχής αύξηση του επιπέδου των τιμών πάνω από κάποιο σχετικό μέτρο.

Η εξωτερική όψη του πληθωρισμού (αυτή που αισθάνεται και διαπιστώνει κάθε πολίτης), είναι η εξακολουθητική αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών και των τιμών των συντελεστών παραγωγής- δηλαδή των αμοιβών τους- και επομένως και των

εισοδημάτων, σε τρόπο όμως που η αύξηση των εισοδημάτων και να ακολουθεί μετά την αύξηση τιμών και να είναι μικρότερη από το ποσοστό αύξησης τους (τα εισοδήματα «κυνηγούν» τις τιμές σ' ένα ανοδικό δρόμο ταχύτητας όπου οι τιμές προηγούνται σε αυξήσεις).

Η θεωρητική εξήγηση του πληθωρισμού είναι ότι παρουσιάζεται διόγκωση (ανισορροπία) στην νομισματική κυκλοφορία που δεν δικαιολογείται (είναι δυσανάλογα μεγάλη) από τον όγκο των παραγόμενων αγαθών.

Για να προσδιορισθεί η αύξηση του επιπέδου των τιμών, που ισοδυναμεί με μείωση της αγοραστικής αξίας του χρήματος, χρησιμοποιούνται ορισμένοι δείκτες σαν στατιστική βάση αναφοράς για τη σταθερότητα των τιμών.

Στις περισσότερες χώρες, όπως και στην Ελλάδα, χρησιμοποιείται κυρίως ο δείκτης τιμών καταναλωτή, ο οποίος εκφράζει καλύτερα τις μεταβολές στο κόστος ζωής αφού η κατανάλωση κατά την κεϋνσιανή αντίληψη αποτελεί τον τελικό σκοπό κάθε οικονομικής δραστηριότητας. Ο ΔΤΚ καταρτίζεται από την *Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος* και ονομάστηκε έτσι το 1959 αντικαθιστώντας τη μέχρι τότε ονομασία "Δείκτης Κόστους Ζωής".

Ο υπολογισμός του ΔΤΚ γίνεται με βάση τις καταναλωτικές συνήθειες ενός νοικοκυριού μεσαίου εισοδήματος που αποτελείται από τέσσερα άτομα και αναφέρεται στις αστικές περιοχές. Η εξέλιξη του ΔΤΚ εξαρτάται από τη συμπεριφορά των προϊόντων που έχουν επιλεγεί και από τη σημασία που αποδίδουν σ' αυτήν οι καταναλωτές. Προκειμένου όμως ο ΔΤΚ να εκπληρώσει το σκοπό του, δηλαδή τη μέτρηση των μεταβολών του γενικού επιπέδου των τιμών των αγαθών

και υπηρεσιών, θα πρέπει να γίνονται αναθεωρήσεις των συντελεστών σταθμίσεων και η ανανέωση του δείγματος των ειδών που περιλαμβάνονται στον ΔΤΚ. Οι αναθεωρήσεις θα πρέπει να γίνονται, εφόσον η σύνθεση της κατανάλωσης έχει υποστεί διαχρονικά ουσιώδεις μεταβολές. Η αναθεώρηση αυτή είναι προτιμότερο να γίνεται κατά χρονικά διαστήματα όχι μεγαλύτερα της πενταετίας ή το πολύ επταετίας.

Παράλληλα με τον ΔΤΚ από την *Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος* καταρτίζεται και ο **Εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή** από τα κράτη-μέλη της *Ευρωπαϊκής Ένωσης* και υπολογίζεται για να παρέχει συγκρίσιμα στοιχεία για τις διεθνείς συγκρίσεις του πληθωρισμού και ειδικότερα για την εκτίμηση του κριτηρίου σύγκλησης της σταθερότητας των τιμών στην πορεία των κρατών-μελών προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Ο **ΕνΔΤΚ** υπολογίζεται με κοινό έτος βάσης για όλες τις χώρες το 1996=100,0 και έχουν γίνει αναδρομικοί υπολογισμοί στοιχείων από τον Ιανουάριο 1995 και μετά.

Πρέπει να τονίσουμε ότι ο **ΕνΔΤΚ** δεν πρόκειται να υποκαταστήσει τον **ΔΤΚ** και δεν χρησιμοποιείται στο εσωτερικό μιας Χώρας ως δείκτης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής ή ως δείκτης διαπραγμάτευσης μισθών. Μεταξύ του **ΔΤΚ** και του **ΕνΔΤΚ** υπάρχουν ομοιότητες αλλά και διαφορές.

Οι κυριότερες ομοιότητες είναι:

- ◆ Κάνουν χρήση της ίδιας ταξινόμησης των ειδών
- ◆ Κάνουν χρήση του ίδιου τύπου για τον υπολογισμό των ατομικών δεικτών (γεωμετρικός μέσος)

Οι σημαντικότερες διαφορές είναι:

- ◆ Ο **ΕθνΔΤΚ** καλύπτει αστικές περιοχές, ενώ ο **ΕνΔΤΚ** αναφέρεται στο σύνολο της Χώρας
- ◆ Στον **ΕθνΔΤΚ** υπάρχει πλήρης κάλυψη ειδών ,αγαθών και υπηρεσιών, ενώ στον **ΕνΔΤΚ** εξαιρούνται όλες οι υπηρεσίες της Υγείας (υπηρεσίες ιατρών, νοσήλια) και πολλές από τις υπηρεσίες της Εκπαίδευσης (δίδακτρα σχολείων, φροντιστήρια).

Κατά συνέπεια ο **ΕνΔΤΚ** δεν μπορεί να συγκριθεί με τον **ΕθνΔΤΚ** και δεν πρέπει να συγχέουμε αυτούς τους δύο δείκτες γιατί ο σκοπός τους είναι διαφορετικός.

Ο πληθωρισμός εκδηλώνεται με συνεχή αύξηση του γενικού επιπέδου του **ΔΤΚ**. Αυτό που έχει σημασία ,λοιπόν, είναι το επίπεδο των τιμών να παραμένει σταθερό.

1.2 ΕΙΔΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Ο πληθωρισμός αποτελεί ένα από τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες αναπτυγμένες οικονομίες. Δηλαδή το πρόβλημα του διαρκώς ανερχόμενου επιπέδου των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών, θα εξακολουθεί να είναι ένας πονοκέφαλος για τις διάφορες κυβερνήσεις και την οικονομική πολιτική και τη νέα χιλιετία.

Η προσπάθεια να διαπιστωθούν τα αίτια του πληθωρισμού οδήγησαν σε μια ταξινόμηση διαφόρων μορφών του πληθωρισμού. Βασικά κριτήρια ταξινόμησης είναι οι αιτίες που το προκαλούν, οι μορφές εκδήλωσης του, οι ρυθμοί έντασης του και οι φάσεις του οικονομικού κύκλου στον οποίο εκδηλώνονται τα πληθωριστικά φαινόμενα.

1.2.1 ΕΙΔΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΠΟΥ ΤΟΝ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ

- ◆ **Πληθωρισμός ζήτησης:** είναι ο πληθωρισμός αυτός ο οποίος οφείλεται σε υπέρμετρη ζήτηση αγαθών, δηλαδή το επίπεδο των τιμών υψώνεται συνέχεια λόγω αύξησης της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες.
- ◆ **Πληθωρισμός κόστους:** ο πληθωρισμός κόστους οφείλεται στη συνεχή διόγκωση του κόστους παραγωγής, δηλαδή το επίπεδο των τιμών αυξάνεται καθώς το κόστος παραγωγής των αγαθών αυξάνεται.
- ◆ **Διαρθρωτικός πληθωρισμός:** είναι ο πληθωρισμός αυτός ο οποίος οφείλεται στην ίδια τη δομή της οικονομίας.

- ◆ **Εισαγόμενος πληθωρισμός:** είναι ο πληθωρισμός αυτός που στην αύξηση του τιμαρίθμου συμβάλλουν σημαντικά οι τιμές των εισαγόμενων από το εξωτερικό αγαθών.
- ◆ **Πιστωτικός πληθωρισμός:** οφείλεται στην υπερβολική χορήγηση δανείων στην οικονομία.
- ◆ **Ψυχολογικός πληθωρισμός:** έχουμε όταν ο πληθωρισμός οφείλεται σε δυσμενείς ψυχολογικό κλίμα που δημιουργείται για το χρήμα και που οδηγεί σε υπερβολική κατανάλωση.

Είναι δυνατό να συνυπάρχουν περισσότερα από ένα είδη πληθωρισμού, όταν τα αίτια που τον προκαλούν είναι διάφορα. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο πληθωρισμός προκαλείται και διευθύνεται από τις κρατικές αρχές και τότε λέγεται **διευθυνόμενος ή προγραμματισμένος πληθωρισμός**.

1.2.2 ΕΙΔΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ

- ◆ **Ανοικτός πληθωρισμός:** έχουμε όταν οι αυξήσεις των τιμών είναι εμφανείς και καταγράφονται με τους διάφορους δείκτες.
- ◆ **Συμπιεσμένος (υποβόσκοντα) πληθωρισμός:** έχουμε όταν παρουσιάζεται πληθωρισμός τον οποίο τον διακρίνουμε όχι από τις αυξήσεις των τιμών αλλά από την εμφάνιση μαύρων αγορών, έλλειψης αγαθών στην αγορά κτλ., σαν αποτέλεσμα διοικητικών μέτρων όπως είναι το πάγωμα των μισθών και των τιμών. Στην περίπτωση αυτή έχουμε τη προσπάθεια της οικονομικής πολιτικής να αντιμετωπίσει το ανεπιθύμητο φαινόμενο του πληθωρισμού με διοικητικά μέτρα και όχι μέσω της αγοράς.

1.2.3 ΕΙΔΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΡΥΘΜΟΥΣ

- ◆ Έρποντα
- ◆ Καλπάζοντα
- ◆ Υπερπληθωρισμό

Είναι μία διάκριση που προσπαθεί να κατατάξει τα διάφορα είδη πληθωρισμού ανάλογα με τη σοβαρότητα τους σε ελαφρά, μέση και βαριά μορφή λίγο αυθαίρετα μάλιστα, αφού η ποσοτική τους οριοθέτηση είναι αδύνατη. Συνήθως η χάραξη των ορίων μεταξύ της μιας και της επόμενης μορφής είναι αυθαίρετη και βασίζεται κυρίως στις εμπειρίες που έχει κάθε χώρα με το φαινόμενο του πληθωρισμού.

1.2.4 ΕΙΔΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ

- ◆ Πληθωρισμό κατά την περίοδο της οικονομικής ανάπτυξης
- ◆ Πληθωρισμό κατά την περίοδο της οικονομικής ύφεσης

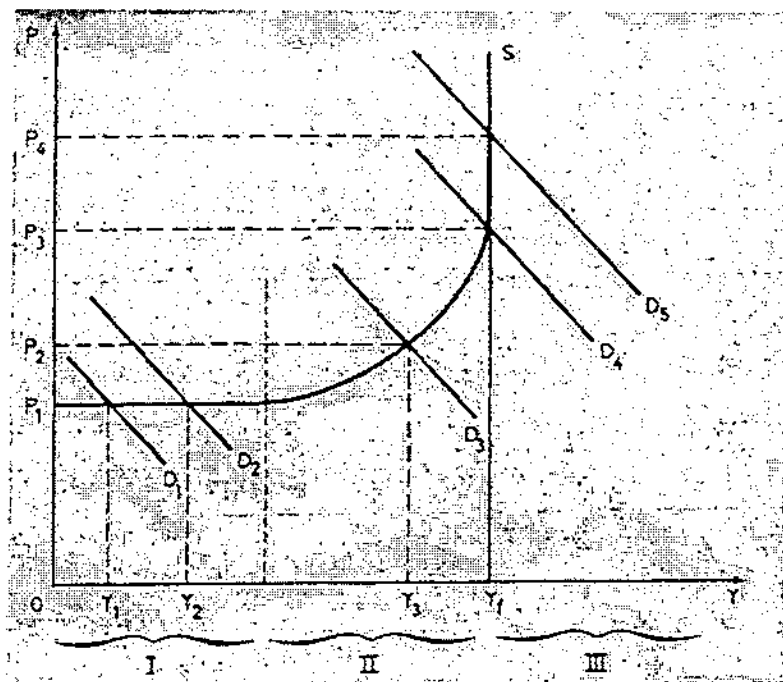
1.2.5 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

Στη συνέχεια αναφέρονται τα δύο είδη πληθωρισμού τα οποία έχουν απασχολήσει πολλούς οικονομολόγους και τα οποία παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

- ◆ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

Όταν το επίπεδο των τιμών υψώνεται συνέχεια λόγω αύξησης της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες, τότε αυτός ο πληθωρισμός χαρακτηρίζεται πληθωρισμός ζήτησης. Εκτός από την αύξηση των τιμών των αγαθών ο πληθωρισμός ζήτησης θα ωθήσει τις διάφορες επιχειρήσεις και σε αύξηση της παραγωγής τους. Εφόσον βέβαια υπάρχουν υποαπασχόλητοι παραγωγικοί συντελεστές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία. Όταν όμως το στάδιο της πλήρους απασχόλησης επιτευχθεί, τότε η αύξηση των τιμών θα συνεχίσει την ανοδική πορεία χωρίς αντίστοιχη αύξηση της παραγωγής. Στο διάγραμμα I θα δούμε πως εμφανίζεται η κατάσταση.

Διάγραμμα I



Στο διάγραμμα I στον κάθετο άξονα μετρείται το επίπεδο των τιμών (P) και στον οριζόντιο άξονα η ζήτηση και η προσφορά του πραγματικού Εθνικού προϊόντος (Y). Όπως βλέπουμε και στο διάγραμμα η αύξηση της ζήτησης δεν δημιουργεί προβλήματα στο επίπεδο των τιμών όσο υπάρχουν ανεκμετάλλευτες παραγωγικές δυνατότητες στην οικονομία. Αυτό γίνεται στην περιοχή I όπου η αύξηση της ζήτησης από D1 σε D2 αυξάνει το εισόδημα από Y1 σε Y2 χωρίς να επηρεάσει την τιμή, η οποία παραμένει σταθερή στη θέση P1. Καθώς όμως πλησιάζουμε προς το εισόδημα πλήρους απασχόλησης και καθώς η ζήτηση συνεχίζει να αυξάνεται σε D3 παρατηρούμε πως και το εισόδημα αυξάνεται σε Y3 και ταυτόχρονα έχουμε αύξηση της τιμής σε P2. Αυτό γίνεται στην περιοχή II, ενώ στην περιοχή III, η οποία χαρακτηρίζεται από πλήρη απασχόληση, που σημαίνει ότι βραχυπρόθεσμα δεν είναι δυνατό να αυξηθεί η παραγωγή, η αύξηση της ζήτησης από D4 σε D5 έχει σαν αποτέλεσμα να αυξηθεί μόνο η τιμή από P3 σε P4 ενώ το εισόδημα παραμένει στο ίδιο επίπεδο. Στην περιοχή III έχουμε τη δημιουργία του **πληθωριστικού κενού** (η ζήτηση είναι τόση ώστε η αύξηση της προσφοράς δεν μπορεί να την καλύψει). Το πληθωριστικό κενό θα προκαλέσει μια αύξηση των τιμών χωρίς όμως αυτό να εξαφανίσει το κενό. Έτσι ο πληθωρισμός ανέρχεται χωρίς περιορισμό και αυτό είναι αποτέλεσμα της συνολικής ζήτησης που πλεονάζει έναντι μιας σταθερής βραχυχρόνιας προσφοράς. Οι υποστηρικτές της θεωρίας του πληθωρισμού ζήτησης καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η πλεονάζουσα ζήτηση στην αγορά αγαθών δημιουργεί πλεονάζουσα ζήτηση στην αγορά εργασίας, με συνέπεια να αυξηθούν οι μισθοί... Έτσι

δημιουργείται μια σπειροειδής κίνηση που αρχίζει από την αύξηση των τιμών και συνεχίζεται με την αύξηση των μισθών.

Η ώθηση για τη δημιουργία της υπερβάλλουσας ζήτησης μπορεί να προέλθει από τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις, το κράτος και το εξωτερικό. Όταν η γενεσιουργός αιτία βρίσκεται στους εσωτερικούς παράγοντες νοικοκυριά, επιχειρήσεις και κράτος τότε μιλάμε για «εγχώριο» πληθωρισμό. Αντίθετα, όταν η υπερβάλλουσα ζήτηση οφείλεται σε μια αυξημένη ζήτηση εγχωρίων αγαθών από το εξωτερικό, τότε μιλάμε για «εισαγόμενο» πληθωρισμό.

◆ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

Ο πληθωρισμός ζήτησης μας εξηγεί τις περιόδους πληθωρισμού όταν μια οικονομία βρίσκεται σε πλήρη απασχόληση. Δεν είναι δυνατό, όμως να ερμηνεύσει το φαινόμενο της συνεχούς αύξησης των τιμών σε περιόδους οικονομικής στασιμότητας και ανεργίας. Σ' αυτό το φαινόμενο δίνει την ερμηνεία ο πληθωρισμός κόστους.

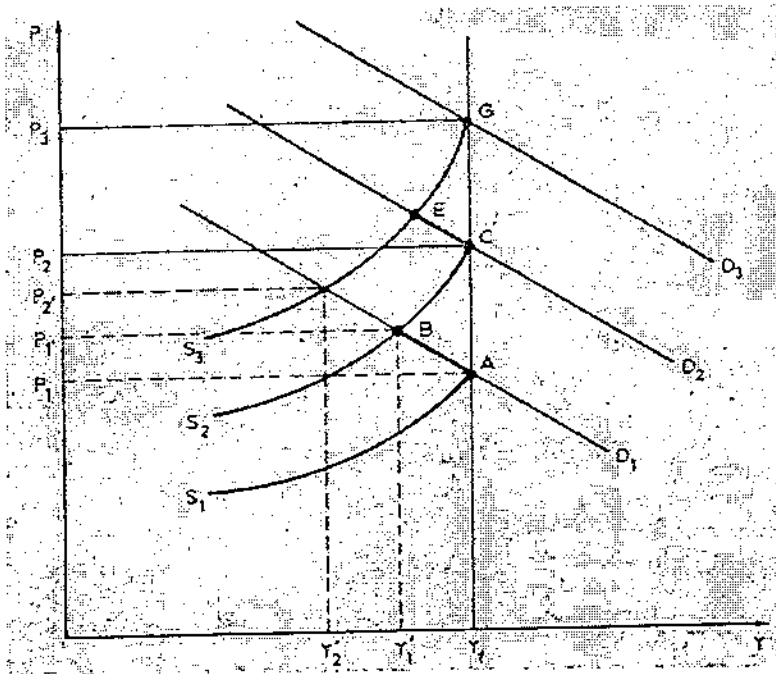
Στο επίκεντρο αυτής της ερμηνείας βρίσκεται το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις συχνά έχουν τη δυνατότητα τις αυξήσεις στο κόστος των προϊόντων τους να τις μετακυλούν στις τιμές ή ακόμη να επιβαρύνουν τις τιμές με υψηλότερα ποσοστά κέρδους. Στην περίπτωση ,λοιπόν, του πληθωρισμού κόστους υπάρχουν συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες οι οποίες φέρονται ως υπαίτιοι των αυξήσεων του επιπέδου των τιμών. Φυσικά οι κοινωνικοί έτεροι απορρίπτουν ο καθένας για τον εαυτό του τη συμμετοχή τους στην πληθωριστική διαδικασία, μα αποτέλεσμα η όλη διαμάχη να διαιωνίζεται.

Η θεωρία του πληθωρισμού κόστους βασίζεται στην ύπαρξη ολιγοπωλίων και μονοπωλίων στην αγορά αγαθών και υπηρεσιών καθώς και στην ύπαρξη ισχυρών εργατικών σωματείων στην αγορά εργασίας.

Τα εργατικά σωματεία, εκπροσωπώντας το σύνολο των εργαζομένων, αντιδρούν σε κάθε προσπάθεια μείωσης του εργατικού μισθού και παράλληλα επιδιώκουν συνεχή αύξηση της αμοιβής της εργασίας. Τα εργατικά σωματεία διαθέτουν ισχυρή διαπραγματευτική βάση και κατορθώνουν να αποσπάσουν τους υψηλότερους μισθούς, επειδή σε κατάσταση πλήρους απασχόλησης οι επιχειρήσεις επιθυμούν να διατηρήσουν το επίπεδο απασχόλησης τους. Οι επιχειρηματίες βέβαια, αρνούνται να δεχτούν αυτή την απώλεια και εκμεταλλευόμενοι το γεγονός τις μονοπωλιακής και ολιγοπωλιακής κατάστασης που επικρατεί στην αγορά, μετακυλούν τις αυξήσεις των μισθών πάνω στις τιμές. Οι εργαζόμενοι αντιλαμβάνονται αυτή τη αύξηση των τιμών και τη μείωση της αγοραστικής τους δύναμης και απαιτούν νέες αυξήσεις και έτσι τροφοδοτείται μια κατάσταση η οποία είναι γνωστή ως σπειροειδής εξέλιξη των μισθών και των τιμών.

Στην πραγματικότητα διεξάγεται ένας αγώνας ανακατανομής του εισοδήματος, ο οποίος σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης, ενώ αφήνει την προσφερόμενη ποσότητα αγαθών αμετάβλητη, αυξάνει το γενικό επίπεδο των τιμών. Αυτό θα το διαπιστώσουμε και στο διάγραμμα II που ακολουθεί.

Διάγραμμα II



Στον κάθετο άξονα του διαγράμματος II μετρείται το ύψος του γενικού επιπέδου των τιμών και στον οριζόντιο το μέγεθος του πραγματικού Εθνικού εισοδήματος. Η αντίδραση των επιχειρήσεων να μετακυλήσουν στις τελικές τιμές τις αυξήσεις των μισθών ή άλλων στοιχείων κόστους, σε μια ολιγοπωλιακή ή μονοπωλιακή αγορά και σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης, εκφράζεται με τη μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα πάνω και αριστερά. Έτσι από τη θέση S₁ μετακινείται προς τη θέση S₂, S₃ και το εισόδημα πλήρους απασχόλησης Y_f μπορεί να επιτευχθεί μόνο σε αντίστοιχα υψηλότερα επίπεδα τιμών P₁, P₂, P₃.

Αν υποθέσουμε ότι η ζήτηση παραμένει στο επίπεδο D₁, τότε η αύξηση των τιμών θα συνοδεύεται με υποαπασχόληση και με πτώση του πραγματικού εισοδήματος από Y_f, Y₁, και Y₂. Αυτό γίνεται επειδή με

την αύξηση των μισθών πολλές οριακές επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να αναστείλουν την παραγωγή τους. Απ' την άλλη οι αυξήσεις των μισθών για τους εργαζομένους σημαίνει μεγαλύτερο διαθέσιμο εισόδημα, το οποίο σημαίνει αύξηση στη ζήτηση των αγαθών, με αποτέλεσμα την παραπέρα αύξηση των τιμών και την και την εξαφάνιση της απασχόλησης. Έτσι η ισορροπία αποκαθίστανται ξανά σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης, αφού περάσει από τα σημεία A, B, C, E, G και το γενικό επίπεδο των τιμών ανέλθει σε P3:

Με την αύξηση της ζήτησης στο ύψος του αυξημένου κόστους παραγωγής οι επιχειρήσεις είναι σε θέση να διαθέσουν το σύνολο της παραγωγής τους σε υψηλότερες τιμές. Για να διατηρηθεί το επίπεδο της πλήρους απασχόλησης θα πρέπει να τροφοδοτείται η ζήτηση ικανοποιητικά με τις αναγκαίες αυξήσεις στην ποσότητα του χρήματος. Επειδή όμως, οι φορείς της οικονομικής πολιτικής δεν επιθυμούν την εμφάνιση ανεργίας τροφοδοτούν την οικονομία με την αναγκαία ρευστότητα, γεγονός που οδηγεί στον πληθωρισμό κόστους.

Μία άλλη αιτία που επιδρά από την πλευρά της προσφοράς στην εμφάνιση του πληθωρισμού είναι και τα κέρδη των επιχειρήσεων, τα οποία στηρίζονται στην εκμετάλλευση της θέσης των επιχειρήσεων στην αγορά. Πρόκειται για το λεγόμενο «πληθωρισμό κερδών». Η θεωρία αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις εκμεταλλευόμενες την μονοπωλιακή ή ολιγοπωλιακή τους θέση, προγραμματίζουν σε μακροπρόθεσμη βάση την πορεία των κερδών τους, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο των ποσοστιαίων προσαυξήσεων πάνω στις τιμές ανεξάρτητα από τις βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις του κόστους και των πωλήσεων τους.

Για τη διατήρηση όμως των πληθωριστικών πιέσεων δεν αρκεί μόνο η ύπαρξη ολιγοπωλιακών καταστάσεων στην αγορά, θα πρέπει ακόμη η μέση προσαύξηση στο σύνολο της οικονομίας να αυξάνεται διαρκώς.

Έχοντας αναλύσει τον πληθωρισμό ζήτησης και κόστους θα πρέπει να τονίσουμε ότι είναι αναγκαίο για μια οικονομία να γνωρίζει τι προκάλεσε τον πληθωρισμό προκειμένου να δώσει τις σωστές λύσεις.

Το πόσο ο πληθωρισμός είναι αποτέλεσμα της αύξησης του κόστους παραγωγής ή της ύπαρξης πλεονάζουσας ζήτησης αποτελεί θέμα ζωτικής σημασίας για τις βιομηχανικές χώρες, επειδή συνυπάρχουν η τάση αύξησης των τιμών και η αύξηση του ποσοστού ανεργίας. Στην πραγματικότητα όμως τα δύο είδη πληθωρισμού δεν εμφανίζονται χωριστά αλλά σε κοινή δράση. Συνεπώς, υπάρχει μια αλληλεξάρτηση ανάμεσα στα δύο φαινόμενα πληθωρισμού και καμία από τις δύο θεωρίες δεν μπορεί μόνη της να αποτελέσει ανεξάρτητη θεωρία για το πληθωρισμό. Η μεταξύ τους διαφορά περιορίζεται στη διαφορετική αντιπληθωριστική πολιτική που πρέπει να ακολουθηθεί, δηλαδή πόσο ο πληθωρισμός αντιμετωπίζεται με περιορισμό της συνολικής ζήτησης ή με επέμβαση στο μηχανισμό προσδιορισμού των τιμών και των μισθών.

Άλλωστε η μελέτη των παραγόντων που προκάλεσαν αρχικά και έθεσαν την πληθωρική διαδικασία σε κίνηση, μπορεί να αποδώσει σε θεωρητικό επίπεδο, όμως στην πράξη δύσκολα μπορεί να εντοπίσει κανείς με ακρίβεια πιο ήταν το αρχικό έναυσμα που έδωσε την ώθηση. Η οικονομική πραγματικότητα είναι γεμάτη από παραδείγματα στα οποία εμφανίζονται αυξήσεις των τιμών και σχεδόν ταυτόχρονα αυξήσεις των μισθών. Ποιο είναι το αποφασιστικό μέγεθος που προκάλεσε τον

πληθωρισμό και πιο απλώς ακολούθησε είναι δύσκολο να εξακριβωθεί. Ενδείξεις προκύπτουν μόνο από την ανάλυση των μακροοικονομικών μεγεθών όπως είναι η απασχόληση και το εισόδημα. Έτσι σε περίπτωση που αυξάνονται ταυτόχρονα και τα δύο μεγέθη μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι πρόκειται για πληθωρισμό ζήτησης. Αντίθετα όταν μειώνονται ταυτόχρονα και τα δύο ή παραμένουν στάσιμα τότε πρόκειται συνήθως για πληθωρισμό κόστους. Στην επιστημονική ασάφεια προστίθεται συχνά και η πολιτική σκοπιμότητα, η οποία εκδηλώνεται από την εκάστοτε ερμηνεία του πληθωρισμού που εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντα της κάθε ομάδας και καθιστά το πρόβλημα δυσκολότερο. Η όλη βέβαια προσπάθεια αποπροσανατολισμού από τα πραγματικά αίτια, αποσκοπεί στην αποτροπή των συγκεκριμένων μέτρων αντιμετώπισης του φαινομένου, τα οποία θα έθιγαν συμφέροντα κοινωνικών ομάδων ή θα είχαν μεγάλο πολιτικό κόστος. Σύμφωνα με τον Πωλ Κρούγκμαν η εξάλειψη του πληθωρισμού δεν αποτελεί προτεραιότητα γιατί, το κόστος του να ζει κανείς με τον πληθωρισμό δεν είναι πολύ μεγάλο ενώ το κόστος του περιορισμού του φαίνεται απαράδεκτο.

1.3 ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ

Είναι σημαντικό να αναφερθούμε σε κάποιες έννοιες σχετικά με τον πληθωρισμό, καθώς θα τις συναντήσουμε στη συνέχεια της εργασίας αυτής και θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο της.

1.3.1 ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Ο αντιπληθωρισμός είναι μία απ' αυτές τις έννοιες. Αντιπληθωρισμός σημαίνει, πρώτο, το αντίστροφο του πληθωριστικού οικονομικού φαινομένου κατά το οποίο η νομισματική κυκλοφορία είναι σε ποσότητα μικρότερη από εκείνη που απαιτείται για ένα συγκεκριμένο όγκο συναλλαγών και δεύτερο, τα μέτρα που έχουν σκοπό την αναχαίτιση του πληθωρισμού (αντιπληθωριστικά μέτρα) όπως ο περιορισμός της νομισματικής κυκλοφορίας, των πιστώσεων, των ελλειμμάτων και δανεισμών του δημοσίου, της κατανάλωσης κ.α.

Σύμφωνα με τον Ιωάννη Φαρσαρώτα, **αντιπληθωρισμός είναι η πτώση του γενικού επιπέδου των τιμών των καταναλωτικών αγαθών.** Επίσης με τον όρο αυτό εκφράζεται και η μείωση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, η πτώση της ενεργού ζήτησης στην οικονομία και η συνακόλουθη μείωση της παραγωγής προϊόντων, η πτώση των τιμών στο χονδρεμπόριο. Το φαινόμενο του αντιπληθωρισμού ίσως είναι ένα από τα προβλήματα, που θα απασχολήσει τόσο τους οικονομολόγους όσο και τις Κυβερνήσεις τα επόμενα χρόνια, καθώς έχει ήδη κάνει την εμφάνιση του στην Ιαπωνία και στην Κίνα. Ο αντιπληθωρισμός βυθίζει την οικονομία σε σοβαρή ύφεση και καθώς υπάρχουν ενδείξεις για επερχόμενη εμφάνιση του καθιστά την ανάγκη για διεθνής συνεννοήσεις και την αντιμετώπιση του από όλους με ρεαλισμό.

1.3.2 ΑΠΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Ο αποπληθωρισμός έχει επίσης δύο έννοιες. Πρώτη, είναι ο πληθωρισμός που προκαλείται όταν η οικονομία ακολουθεί ανοδική φάση και τον δημιουργεί κυρίως η υπέρμετρη ζήτηση και δεύτερη, είναι ο πληθωρισμός που δεν αυξάνει εντυπωσιακά αλλά αργά και σταθερά.

1.3.3 ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟ –ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ

Πληθωριστικό ή πληθωρικό κενό έχουμε, όταν η ζήτηση είναι τόση ώστε η αύξηση της προσφοράς δεν μπορεί να την καλύψει. Το κενό αυτό εκφράζει τη μείωση της συνολικής δαπάνης που απαιτείται για να εξαφανισθεί η κατάσταση υπερβάλλουσας ζήτησης και να φτάσει στο επίπεδο πλήρης απασχόλησης, έτσι ώστε να μην υπάρχει πια λόγος που αυξάνει το επίπεδο των τιμών προς τα πάνω. Το αντίθετο φαινόμενο, όταν η αύξηση της προσφοράς δεν μπορεί να καλυφθεί από την αύξηση της ζήτησης λέγεται αντιπληθωριστικό ή αντιπληθωρικό κενό. Σύμφωνα με τον Παναγιώτη Κορλίρα, ο όρος αντιπληθωριστικό κενό είναι η διαφορά αυτή η οποία εκφράζει μία κατάσταση υπερβάλλουσας προσφοράς η ελλειμματικής ζήτησης και αυτό προκαλεί πτώση στο γενικό επίπεδο των τιμών. Το κενό αυτό, κατά τον Π.Κορλίρα, είναι σωστότερο να ονομάζεται «κενό ανεργίας», γιατί εκφράζει την απαραίτητη αύξηση της δαπάνης όχι για να εξαφανισθεί μια πληθωριστική υπερβάλλουσα προσφορά, αλλά μάλλον για να αποκατασταθεί ένα επίπεδο εισοδήματος και παραγωγής το οποίο μας φέρει στο επιθυμητό αποτέλεσμα, δηλαδή την πλήρη απασχόληση.

1.3.4 ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Ένας καινούριος όρος είναι ο στασιμοπληθωρισμός. Παλιά επικρατούσε η άποψη ότι όταν υπάρχει οικονομική στασιμότητα δεν παρατηρείται πληθωρισμός και αντίστροφα, ότι ο πληθωρισμός συνδέεται με οικονομική άνθηση (αύξηση της ζήτησης, συναλλαγών, έλλειψη ανεργίας). Κατά τον Κέϋνς, μάλιστα ο πληθωρισμός εμφανίζεται όταν η συνολική ζήτηση υπερβαίνει τη συνολική προσφορά και η οικονομία βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους απασχόλησης. Στις μέρες μας αυτή η δοξασία ανατράπηκε και συνυπάρχει στασιμότητα (οικονομική ύφεση) και πληθωρισμός. Η Ελλάδα ένωσε τις συνέπειες του στασιμοπληθωρισμού στις αρχές τις δεκαετίας του 1980.

Ο στασιμοπληθωρισμός πρόκειται για φαινόμενο πολυσύνθετο και πολυδιάστατο, που προβληματίζει όχι μόνο τους θεωρητικούς οικονομολόγους αλλά και τους υπεύθυνους για την άσκηση οικονομικής πολιτικής.

Ο Παναγιώτης Κορλίρας στο βιβλίο του “Θεωρία της ανεργίας και του πληθωρισμού” ορίζει ως στασιμοπληθωρισμό την κατάσταση στην οποία συνδυάζονται και συνυπάρχουν, ένας χαμηλός ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας με ένα υψηλό ποσοστό ανεργίας και έναν υψηλό ρυθμό πληθωρισμού. Η αντιμετώπιση του στασιμοπληθωρισμού πρέπει να είναι προσεκτική και όχι πολύ φιλόδοξη, αλλά μάλλον σταδιακή, γιατί η συνύπαρξη πληθωρισμού και ανεργίας την καθιστά πολύ δύσκολη. Η καταπολέμηση του πληθωρισμού, σημαίνει αύξηση της ανεργίας και αντίθετα καταπολέμηση της ανεργίας σημαίνει χειροτέρευση του πληθωρισμού. Γι’ αυτό οι χώρες που αντιμετωπίζουν

αυτό το είδος πληθωρισμού πρέπει να καταρτίζουν μακροχρόνια σχέδια ανάπτυξης της οικονομίας τους , ώστε να προέλθει σταδιακή μείωση τόσο της ανεργίας όσο και του πληθωρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

2.1 ΑΙΤΙΕΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος του πληθωρισμού αποτελεί ο εντοπισμός των πραγματικών γενεσιουργών αιτιών. Με την έκταση, βέβαια, που έχουν πάρει σήμερα οι πληθωριστικές διεργασίες στην οικονομία και με το σύνθετο πλέγμα δράσεων και αντιδράσεων που εκδηλώνονται ταυτόχρονα, είναι πολύ δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς με σαφήνεια τις πραγματικές αιτίες.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις δυσκολίες, θα προσπαθήσουμε να δώσουμε με σαφήνεια τις βασικές αιτίες του πληθωρισμού, αν και πολλές φορές είναι και αποτελέσματα του ίδιου του πληθωρισμού.

2.1.1 Η ΜΗ ΣΩΣΤΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΑΙ

Είναι γνωστό πως μία από τις βασικότερες πηγές πληθωριστικών πιέσεων τόσο στην διεθνή όσο και στην ελληνική οικονομία, αποτελεί η μη σωστή νομισματική και δημοσιονομική πολιτική που ακολουθείται.

Για πολλούς οικονομολόγους δεν έχει τόσο πολύ σημασία ποια ήταν η αιτία που ξεκίνησε μια πληθωριστική διαδικασία όσο το ότι, εμπειρικά, κάθε πληθωρισμός συνδέεται με επέκταση ή επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης της νομισματικής κυκλοφορίας και του συνόλου της ρευστότητας της οικονομίας. Κατέληξαν σ' αυτή τη διαπίστωση από το γεγονός το ότι η αύξηση των νομισματικών μεγεθών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εκδήλωση του πληθωρισμού. Πληθωρισμός και αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας συνυπάρχουν σχεδόν πάντοτε και η σχέση ανάμεσα τους είναι πολύπλοκη και συχνά έμμεση. Αυτό βέβαια, δε σημαίνει πως ο πληθωρισμός είναι πάντοτε φαινόμενο με νομισματική αιτία. Θα πρέπει όμως να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, καθώς ευσταθεί το συμπέρασμα ότι η σχέση ανάμεσα στον πληθωρισμό και τη νομισματική κυκλοφορία είναι στατιστικά πολύ ισχυρή.

Σύμφωνα με τον Καθηγητή Ξ. Ζολώτα, το νομισματικό πρόγραμμα αποβλέπει στην εξασφάλιση άνετης χρηματοδότησης για την απρόσκοπτη λειτουργία της οικονομίας, δηλαδή αποσκοπεί στην προσαρμογή της ζήτησης στην προσφορά διαθέσιμων κεφαλαίων. Η προσφορά κεφαλαίων περιλαμβάνει κυρίως τις καταθέσεις ιδιωτών και δημόσιων οργανισμών. Η ζήτηση κεφαλαίων προσδιορίζεται από χρηματοδοτικά ελλείμματα του δημόσιου, από την τρέχουσα παραγωγή και από τις επενδύσεις ιδιωτικού τομέα.

Οι συνολικές πιστωτικές ανάγκες της οικονομίας (ιδιωτικού και δημοσίου τομέα), είναι κατά κανόνα μεγαλύτερες από τα συνολικά διαθέσιμα που εισρέουν στο πιστωτικό σύστημα. Το άνοιγμα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης κεφαλαίων καλύπτεται από τα διαθέσιμα που δημιουργεί ο εξωτερικός δανεισμός και από την έκδοση νέου χρήματος.

Όπως είναι φυσικό, για την αύξηση των τελευταίων δύο μεγεθών πρέπει να καθορίζονται ετήσιοι στόχοι με βάση τις επιδιώξεις της οικονομικής πολιτικής. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να είναι περιοριστικοί για την πιστωτική επέκταση. Υπέρβαση του στόχου αυτού οδηγεί στο μεγαλύτερο άνοιγμα του ισοζυγίου πληρωμών με αποτέλεσμα την άνοδο των τιμών. Η άνοδος των τιμών οδηγεί σε πληθωριστικές πιέσεις.

Η νομισματική αυτονομία της Ελλάδος από το 1972 μέχρι το 1998 αποτέλεσε μια σημαντική αιτία για την έξαρση του πληθωρισμού, αντίθετα με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες που μετείχαν στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. Το αποτέλεσμα της νομισματικής αυτονομίας ήταν η διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλό επίπεδο καθώς οι διάφορες Κυβερνήσεις δεν μπορούσαν να αντισταθούν στον πειρασμό αιφνίδιων νομισματικών επεκτάσεων, διολισθήσεων και υποτιμήσεων.

2.1.2 ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Ο δημόσιος τομέας συνέβαλε στην επέκταση του πληθωρισμού. Στη χώρα μας ιδιαίτερα, το άνοιγμα του δημοσιονομικού τομέα παρουσίασε σημαντική διεύρυνση. Βασική αιτία για τη διεύρυνση αυτή είναι ότι η προσπάθεια για οικονομική ανάκαμψη στηρίχτηκε σε μεγάλο βαθμό στη διεύρυνση των δημοσίων δαπανών και ειδικότερα του προγράμματος ενίσχυσης του εισοδήματος των ασθενέστερων τάξεων, με τη μορφή επιδοτήσεων και τιμών ασφαλείας των αγροτικών προϊόντων.

Τα προγράμματα αυτά βέβαια, έχουν κοινωνικό χαρακτήρα και συντελούν στην ανακατανομή του εισοδήματος προς όφελος των

οικονομικά ασθενέστερων τάξεων. Αν όμως οι σχετικές δαπάνες οδηγούν στην αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας πέρα από το στόχο που τίθεται, τροφοδοτούν τον πληθωρισμό με αποτέλεσμα να χειροτερεύει τη σχετική εισοδηματική θέση των εργαζομένων.

Ακόμη όταν το μεγαλύτερο μέρος των χρηματικών διαθεσίμων του δημοσίου διατίθενται σε τρέχουσες (καταναλωτικές) δαπάνες σε βάρος των δαπανών για επενδύσεις, έχουμε μια ανασταλτική επίδραση στην συνολική προσφορά αγαθών και υπηρεσιών καθώς και στη μη αύξηση της παραγωγικότητας, με αποτέλεσμα την αύξηση του πληθωρισμού.

Σημαντικό ρόλο παίζουν και οι αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων. Οι απώλειες στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα αντισταθμίστηκαν από την άνοδο του αριθμού των απασχολούμενων στις υπηρεσίες, ο οποίος σχεδόν διπλασιάστηκε τα τελευταία 20 χρόνια. Το 1997 οι εργαζόμενοι στις υπηρεσίες αντιπροσωπεύουν το 56% της συνολικής απασχόλησης. Οι δαπάνες για την κάλυψη των μισθών τους καλύπτει σχεδόν το ένα τρίτο του προϋπολογισμού.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η Κυβέρνηση να επιβάλει φόρους ή διάφορα άλλα μέτρα προκειμένου να καλύψει αυτές τις δαπάνες. Επίσης για τις δημόσιες επενδύσεις το ποσοστό που απομένει είναι μικρό ενισχύοντας έτσι τις πληθωριστικές πιέσεις.

2.1.3 Η ΜΗ ΣΩΣΤΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ

Άλλη βασική αιτία του πληθωρισμού αποτελεί η όχι σωστή πολιτική τιμών και εισοδημάτων. Αυτό σημαίνει πως δεν πρέπει να επιδιώκονται αυξήσεις εισοδημάτων μεγαλύτερες από τις αυξήσεις

των τιμών και της παραγωγικότητας, γιατί μ' αυτό τον τρόπο αντί να πολεμάμε τον πληθωρισμό, τον ενισχύουμε.

Έτσι, λοιπόν, όταν σε έναν κλάδο παραγωγής γίνονται αυξήσεις εισοδημάτων, ενώ η παραγωγικότητα μένει σταθερή ή αυξάνεται με αργούς ρυθμούς (σε σχέση με το εισόδημα), τότε θα έχουμε αύξηση του κόστους εργασίας και τελικά πληθωρισμό κόστους.

Η μη συνύπαρξη της πολιτικής επί των τιμών και των εισοδημάτων μόνο αρνητικά αποτελέσματα επιφέρει.

2.1.4 ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Μία ακόμη αιτία πληθωρισμού είναι όταν η συνολική ζήτηση των αγαθών υπερβαίνει τη συνολική προσφορά. Έχουμε αναφερθεί σ' αυτήν την αιτία στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Αυξημένη ζήτηση αγαθών μπορεί να οφείλεται από ένα τυχαίο περιστατικό, όπως μια κακοκαιρία ή επιδημία η οποία μπορεί να καταστρέψει ορισμένα αγαθά με αποτέλεσμα να μειωθεί η προσφορά τους στην αγορά, όταν πρόκειται για μονοκαλλιέργειας. Αποτέλεσμα αυτού θα είναι μια αύξηση της τιμής του αγαθού η οποία θα επηρεάσει το γενικό επίπεδο των τιμών, επομένως και τον ρυθμό του πληθωρισμού.

2.1.5 ΟΙ ΑΥΘΑΙΡΕΤΕΣ ΑΝΑΤΙΜΗΣΕΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Ισχυρή αυξητική επίδραση στις τιμές, έχουν επίσης οι συχνά αυθαίρετες ανατιμήσεις αγαθών και υπηρεσιών. Οι ανατιμήσεις αυτές χαρακτηρίζουν κυρίως τις κατηγορίες των αυτοαπασχολούμενων επαγγελματιών.

Η αύξηση των προσόδων, μέσο των ανατιμήσεων αυτών, έγινε αισθητή κατά τα έτη 1975-1979 και αποτέλεσε μια σοβαρή πηγή πληθωριστικών πιέσεων.

2.1.6 ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του γενικού επιπέδου των τιμών μιας χώρας παίζουν και οι τιμές των εισαγόμενων αγαθών. Αυτό συμβαίνει γιατί οι εισαγωγές αποτελούν ένα σημαντικό μέρος της συνολικής δαπάνης της οικονομίας.

Έτσι, λοιπόν, ασκούνται πληθωριστικές πιέσεις με την εισαγωγή τελικών προϊόντων του εξωτερικού τα οποία συμμετέχουν στον υπολογισμό του τιμάριθμου. Πολλές φορές οι αυξήσεις των τιμών στο εξωτερικό μεταφέρονται στο εσωτερικό με αποτέλεσμα να μιλάμε για διεθνή αλληλεξάρτηση των τιμών. Άλλωστε, οι αυξήσεις των εισαγόμενων προϊόντων αποτελούν μιας πρώτης τάξης ευκαιρία για τις εγχώριες επιχειρήσεις να πραγματοποιήσουν κέρδη αυξάνοντας τις τιμές τους χωρίς κάποια πίεση από την πλευρά του κόστους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού, υπήρξαν οι επανειλημμένες αυξήσεις των τιμών του πετρελαίου από τις ευρωπαϊκές χώρες παραγωγής του προϊόντος, οι

οποίες απλώς ακολούθησαν τις αυξήσεις των τιμών που αποφάσιζαν οι χώρες τις ΟΡΕC.

Ακόμη, η υποτίμηση του νομίσματος μιας χώρας έναντι των νομισμάτων των χωρών με τις οποίες συναλλάσσεται ενισχύει τον πληθωρισμό, γιατί αγοράζοντας ένα εισαγόμενο προϊόν για το οποίο θα χρειαστεί μεγαλύτερη ποσότητα χρήματος να τ' αγοράσει, θα εισάγει και τον πληθωρισμό.

Πρέπει να τονίσουμε πως όταν οι εισπράξεις μιας χώρας από το εξωτερικό είναι πολύ μικρότερες από τις πληρωμές της (εξαγωγές < εισαγωγές), θα δημιουργήσει σημαντικό έλλειμμα, που καλύπτεται με εξωτερικό δανεισμό.

2.1.7 Η ΜΗ ΣΩΣΤΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Σημαντική επίδραση στην πορεία του πληθωρισμού διαδραματίζει και η μη σωστή πιστωτική πολιτική των τραπεζών.

Οι τράπεζες πρέπει να ασκούν την πιστωτική πολιτική, στηριζόμενες ποσοτικά στα ίδια τα διαθέσιμα τους, τα οποία θα συμπληρώνονται με χρήμα της κεντρικής τράπεζας στο βαθμό που έχει προγραμματισθεί, χωρίς να προβαίνουν σε πιστωτικές επεκτάσεις που θέτουν σε κίνδυνο την πληθωριστική πολιτική των νομισματικών αρχών.

Η αύξηση των πιστώσεων, ιδιαίτερα όταν γίνεται με γοργούς ρυθμούς, ενισχύει τη ζήτηση ή τη στρέφει σε ανεπιθύμητους σκοπούς ενώ δεν επηρεάζει ανάλογα και έγκαιρα την προσφορά αγαθών, δηλαδή την αύξηση της εγχώριας παραγωγής.

Είναι γνωστό πως η υπέρμετρη αύξηση των πιστώσεων, όταν συνοδεύονται από ανάλογη αύξηση της παραγωγής, οδηγεί σε ένταση των πληθωριστικών πιέσεων και χειρότερηση του ισοζυγίου τρεχούσων συναλλαγών και κατ' επέκταση του ισοζυγίου πληρωμών.

2.1.8 Η ΕΞΑΡΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Το πρόβλημα του πληθωρισμού αποδίδεται σε σημαντικό βαθμό στην έξαρση της παραοικονομίας.

Τα εισοδήματα από διάφορες κερδοσκοπικές και παρασιτικές δραστηριότητες αποτελούν ειδικό πρόβλημα , γιατί εκτός από το ότι αυξάνονται με ταχύτατο βαθμό (το μέγεθος της παραοικονομίας στην Ελλάδα αποτελεί το 30% του ΑΕΠ, ενώ σε άλλες χώρες, όπως η Ιταλία, που φημίζονται για την έξαρση των παραοικονομικών δραστηριοτήτων η παραοικονομία αποτελεί το 10% του ΑΕΠ), προορίζεται βασικά για καταναλωτικούς και όχι επενδυτικούς σκοπούς, με αποτέλεσμα να αποτελούν πηγή πληθωριστικών πιέσεων που εκδηλώνονται στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών και στο ισοζύγιο πληρωμών.

Πρέπει να τονίσουμε ότι η ύπαρξη αυτών των εισοδημάτων καθιστά σε μεγάλο βαθμό αναποτελεσματική την νομισματική και γενικά οικονομική πολιτική που εφαρμόζεται.

2.1.9 ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ "ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ"

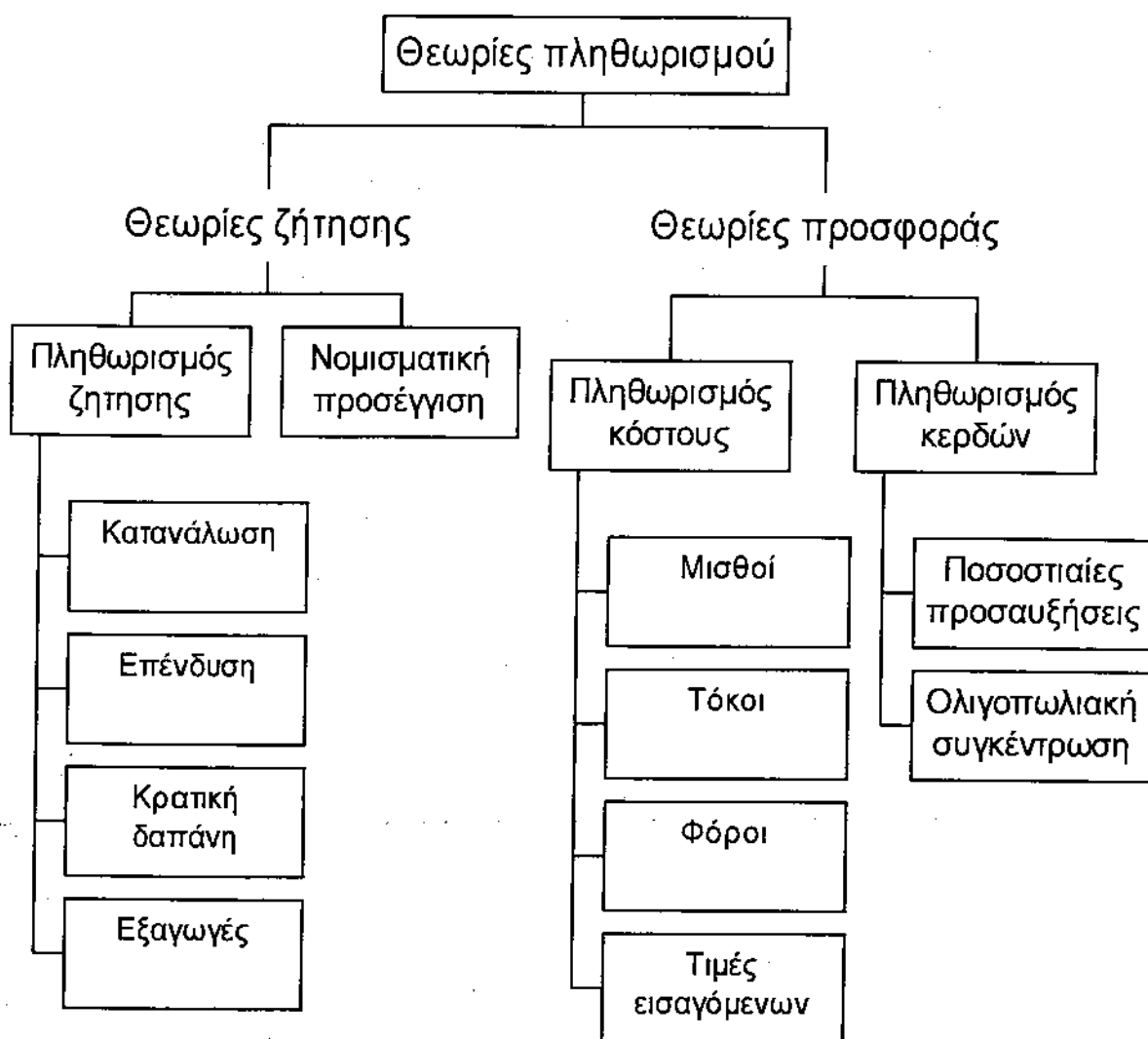
Η ύπαρξη έντονου πληθωρισμού δημιουργεί στους πολίτες "πληθωριστική ψυχολογία", δηλαδή απώλεια της εμπιστοσύνης στο

εθνικό νόμισμα και τάση απαλλαγής από τα χρήματα. Γεγονός που οδηγεί τους καταναλωτές, αποταμιευτές, εργαζόμενους και επιχειρήσεις να αμύνονται με προστατευτικές, για τα συμφέροντα τους, ενέργειες και στους πωλητές δίνεται η ευκαιρία για νέες αυξήσεις των τιμών. Οι εργαζόμενοι, βλέποντας την αγοραστική τους δύναμη να μειώνεται, διεκδικούν αυξήσεις των αποδοχών τους. Αν η αύξηση της παραγωγής δεν είναι ανάλογη αυτής των εισοδημάτων ο πληθωρισμός ενισχύεται πιο πολύ. Έτσι, οι αρχικές αιτίες του πληθωρισμού ανατροφοδοτούνται και η εθνική οικονομία αντιμετωπίζει κρίση.

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι ο πληθωρισμός προκαλείται κυρίως από τα εξής αίτια:

- ◆ *Νομισματικά, δηλαδή η απόκλιση ή όχι του νομισματικού στόχου.*
- ◆ *Δημοσιονομικά, δηλαδή τα ελλείμματα του κρατικού προϋπολογισμού και η όχι σωστή πολιτική επενδύσεων.*
- ◆ *Η μη αποτελεσματική πιστωτική πολιτική των τραπεζών.*
- ◆ *Εισοδηματικά- πληθωρισμός κόστους.*
- ◆ *Πραγματικά- πληθωρισμός ζήτησης.*
- ◆ *Οι συναλλαγές με το εξωτερικό.*
- ◆ *Η κερδοσκοπία.*
- ◆ *Ο ψυχολογικός παράγοντας.*

Τελειώνοντας με την ανάλυση των αιτιών και έχοντας υπόψη τις διάφορες θεωρίες, τις οποίες αναλύσαμε στο πρώτο κεφάλαιο, που κατά καιρούς αναπτύχθηκαν για να ερμηνεύσουν το φαινόμενο του πληθωρισμού και προκειμένου να αποκτήσουμε συνολική άποψη, τις παρουσιάζουμε στην απεικόνιση που ακολουθεί:



2.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Το φαινόμενο του πληθωρισμού έχει σοβαρές επιπτώσεις στην εξέλιξη των διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών. Ενώ στις αιτίες που τον προκαλούν οι διάφοροι μελετητές, ο καθένας από τη σκοπιά του, καταλήγουν σε συγκεκριμένα συμπεράσματα η μελέτη των αρνητικών επιπτώσεων του πληθωρισμού φαίνεται ότι δεν αποδίδει ασφαλή συμπεράσματα. Το μόνο σίγουρο κατά τους LAIDLER&PARKIN είναι ότι από τον μεγάλο αριθμό υποδειγμάτων που έγιναν σε μία εγχρήματη οικονομία βγαίνει το συμπέρασμα ότι το χρήμα δεν είναι ουδέτερο. Από την άλλη πλευρά είναι πολύ παρακινδυνευμένο να υποστηρίζει κανείς ότι γνωρίζει με σαφήνεια ποιες θα είναι οι επιπτώσεις από την εμφάνιση ενός απρόβλεπτου πληθωρισμού στηριζόμενος σε κάποιο οικονομικό υπόδειγμα. Έτσι, λοιπόν, η αναφορά στις επιπτώσεις του πληθωρισμού στηρίζεται συνήθως σε παρατηρήσεις της πραγματικότητας και σε σκέψεις που δεν είναι αποτέλεσμα αυστηρών ερευνητικών διαδικασιών.

Έχοντας υπόψη αυτά οι σημαντικότερες επιπτώσεις που έχουν διαπιστωθεί αναφέρονται στο επίπεδο της απασχόλησης, της παραγωγής, στην κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου, στην οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση, στο ισοζύγιο πληρωμών και στο ιδιωτικό και δημόσιο χρέος. Θα δούμε τώρα τις επιδράσεις του πληθωρισμού πάνω σε κάθε ένα χωριστά από τα παραπάνω μεγέθη.

2.2.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Οι απόψεις για τις επιδράσεις που ασκεί μια αύξηση του επιπέδου των τιμών στην αγορά εργασίας είναι διχασμένες. Από τη μια υποστηρίζεται η άποψη, ότι ο πληθωρισμός και ειδικότερα η διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλότερα επίπεδα από εκείνα που ισχύουν στις χώρες με τις οποίες η Ελλάδα διεξάγει ένα μεγάλο μέρος των συναλλαγών της, δημιουργεί προβλήματα ανταγωνιστικότητας στα εγχώρια αγαθά τα οποία με τον καιρό εκτοπίζονται από τις διεθνείς αγορές. Η πτώση της ανταγωνιστικότητας έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής που οδηγεί τελικά σε αύξηση της ανεργίας.

Από την άλλη, αν και έχει αμφισβητηθεί, είναι αρκετά διαδεδομένη η άποψη ότι ένας μέτριος πληθωρισμός επιδρά ευεργετικά πάνω στο επίπεδο της απασχόλησης. Έτσι, λοιπόν, σε περίπτωση που επικρατεί ανεργία το κράτος αυξάνει τις δαπάνες του με σκοπό να αυξήσει το εθνικό εισόδημα και κατ' επέκταση την απασχόληση. Καθώς πλησιάζουμε προς την πλήρη απασχόληση δημιουργούνται παραγωγικές στενότητες οι οποίες είναι δυνατό να αντιμετωπισθούν μόνο με αύξηση του κόστους των προϊόντων. Αυτές οι αυξήσεις μετακυλούνται στις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών, οι οποίες διαμορφώνονται σε υψηλότερο επίπεδο. Και αυτό είναι το τίμημα για μια σχετική αύξηση της απασχόλησης ή για μείωση της ανεργίας που είναι το ίδιο και το αυτό.

2.2.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Μια ήπια αύξηση των τιμών μπορεί να έχει ευνοϊκές επιδράσεις στην παραγωγή, γιατί οι επιχειρηματίες αποβλέποντας στο κέρδος θα οδηγηθούν σε αύξηση της παραγωγής τους. Αυτό βέβαια, ισχύει εφόσον η αύξηση του κόστους παραγωγής είναι μικρότερη σε σχέση με την αύξηση των τιμών πωλήσεως.

Όταν οι τιμές όμως πέφτουν, οι επιχειρηματίες αποθαρρύνονται, γιατί γνωρίζουν ότι θα πουλήσουν σε τιμές που είτε δεν θα τους δίνουν καθόλου κέρδος ή θα τους δίνουν ελάχιστο κέρδος. Οποιοδήποτε από τα δύο να συμβαίνει δεν θα αποτελεί κίνητρο για τους επιχειρηματίες για παραγωγικές δραστηριότητες. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση της παραγωγής με επακόλουθο την μείωση της προσφοράς αγαθών στην αγορά, τροφοδοτώντας έτσι ακόμη περισσότερο τις πληθωριστικές πιέσεις.

Τα παραπάνω όμως μπορεί να μη συμβούν, όταν η αύξηση των τιμών είναι μεγάλη και προβλέπεται συνεχής. Οι επιχειρηματίες που πουλούν τα αγαθά τους σε υψηλότερες τιμές, δε θα μπορέσουν να αναπληρώσουν τα αποθέματα τους με τις εισπράξεις τους γιατί οι τιμές στο μέλλον θα είναι ακόμη υψηλότερες και έτσι θα αποθαρρυνθούν.

Επίσης, ο πληθωρισμός μπορεί να αποθαρρύνει και τις επενδυτικές αποφάσεις. Οι επενδυτές δεν θα μπορούν να υπολογίσουν τις μελλοντικές ετήσιες εισπράξεις τους από μία επένδυση, λόγω της αβεβαιότητας που επικρατεί κάτω από πληθωριστικές συνθήκες.

Πολλές φορές το κόστος παραγωγής αυξάνει ταχύτερα από τις αυξήσεις των τιμών πωλήσεως, με αποτέλεσμα την εξαφάνιση των κερδών.

2.2.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

Οι διάφορες εισοδηματικές τάξεις επηρεάζονται ποικιλοτρόπως από τον πληθωρισμό και τη μείωση της αξίας του χρήματος. Ορισμένες εισοδηματικές τάξεις κερδίζουν ή τουλάχιστον δεν βλάπτονται από τη συνεχή αύξηση των τιμών, επειδή έχουν τη δυνατότητα να προσαρμόζουν τις τιμές ή τα εισοδήματά τους προς το ρυθμό του πληθωρισμού. Άλλες όμως εισοδηματικές τάξεις βλάπτονται, διότι η αγοραστική δύναμη των εισοδημάτων τους μειώνεται με την αύξηση των τιμών.

Όσον αφορά την εξέλιξη των μισθών υποστηρίζεται ότι η προσαρμογή τους στο νέο επίπεδο των τιμών ακολουθεί με μια χρονική υστέρηση η οποία οφείλεται στην κατά μεγάλα χρονικά διαστήματα (συνήθως ένα έτος) διαπραγμάτευση των μισθών. Έτσι, με την έλλειψη κάποιου μηχανισμού για τη συνεχή διαχρονική προσαρμογή των μισθών προς το αυξανόμενο επίπεδο των τιμών, ζημιώνονται οι μισθωτοί οι οποίοι βλέπουν το πραγματικό τους εισόδημα να μειώνεται. Αντίθετα οι επιχειρηματίες, οι οποίοι ιδιαίτερα σε περιόδους που τα νοικοκυριά έχουν εθιστεί στον πληθωρισμό είναι σε θέση να προσαρμόζουν τις τιμές τους, αποκομίζουν με τη μέθοδο των ποσοστιαίων προσαυξήσεων μεγαλύτερα κέρδη. Γενικά θα μπορούσε να αναφέρει κανείς σαν

κριτήριο, ότι όσο πιο ισχυρή είναι η θέση του καθενός στην προσπάθεια του να προσαρμόσει το εισόδημα του προς την εξέλιξη των τιμών, τόσο μεγαλύτερα κέρδη θα έχει από την εμφάνιση του πληθωρισμού ή τουλάχιστον θα έχει μικρές απώλειες του πραγματικού του εισοδήματος και το αντίθετο.

Σ' αυτούς που δεν έχουν την ευχέρεια να προσαρμόσουν το εισόδημα τους με δικές τους ενέργειες ανήκουν οι μισθωτοί και ιδιαίτερα οι συνταξιούχοι των οποίων η προσαρμογή των συντάξεων γίνεται συνήθως με πολλή μεγάλη χρονική καθυστέρηση. Θα πρέπει, επίσης να αναφερθούν και όλες εκείνες οι ομάδες που εισπράττουν εισοδήματα από κάποιο μισθωτήριο συμβόλαιο ή από την παραχώρηση δανείου, όταν αυτά δεν προβλέπουν ρήτρα αυτόματης προσαρμογής προς το επίπεδο των τιμών.

Θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι ο πληθωρισμός βλάπτει κυρίως τους μισθωτούς, τους συνταξιούχους, τους εκμισθωτές ακινήτων γενικά και τους πιστωτές. Οι πιστωτές, στους οποίους ανήκει όλη η μεγάλη τάξη των αποταμιευτών, ζημιώνονται όταν το επιτόκιο κατάθεσης υπολείπεται της αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών (αρνητικά επιτόκια). Ο πληθωρισμός, δηλαδή πλήττει την αγοραστική δύναμη των ατόμων που διακρατούν ρευστά, επειδή μειώνεται η πραγματική τους αξία.

Αντίθετα, κέρδη έχουν όλοι εκείνοι που συναλλάσσονται με τους παραπάνω. Στην κατηγορία αυτή έχουμε τους επιχειρηματίες, οι οποίοι προπορεύονται χρονικά με τις αυξήσεις τους έναντι των απαιτήσεων των μισθωτών, τους χρεώστες, οι οποίοι με τον καιρό για να εξοφλήσουν το χρέος τους επιστρέφουν σε πραγματικές χρηματικές μονάδες όλο και λιγότερα, καθώς και τους κάθε είδους κερδοσκόπους

που ωφελούνται με νόμιμους και παράνομους τρόπους όπως αποκρύψεις αγαθών, σχηματισμό υπερβολικών αποθεμάτων κλπ. Επίσης ο πληθωρισμός ωφελεί ή τουλάχιστον δεν βλάπτει τους ιδιοκτήτες ακινήτων, των οποίων η ονομαστική αξία συνήθως προσαρμόζεται προς τις μεταβολές του γενικού επιπέδου των τιμών. Άλλωστε και η φυγή προς τα ακίνητα ου παρατηρείται σε περιόδους έντονου πληθωρισμού δηλώνει την τάση των επενδυτών να τοποθετούν τις αποταμιεύσεις τους ,τις οποίες βλέπουν να κινδυνεύουν, σε ασφαλή περιουσιακά στοιχεία όπως τα ακίνητα.

Ένα άλλο ζήτημα το οποίο προκύπτει από τις αναδιανεμητικές επιπτώσεις του πληθωρισμού προέρχεται από την ύπαρξη της προοδευτικής φορολογίας. Είναι γεγονός, ότι με την αύξηση του ονομαστικού εισοδήματος λόγω της προοδευτικότητας της κλίμακας φορολογίας η φορολογική επιβάρυνση αυξάνεται δυσανάλογα. Έτσι το κράτος επωφελείται και αυξάνει το εισόδημα του. Θα μπορούσε κανείς εύκολα να οδηγηθεί στο συμπέρασμα ότι το κράτος ανήκει στους κατ' εξοχήν κερδισμένους από την ύπαρξη του πληθωρισμού. Το συμπέρασμα αυτό όμως είναι ατελής γιατί δεν λαμβάνει υπόψη και την πλευρά των δαπανών του κράτους, το οποίο ίσως να είναι υποχρεωμένο για να χρηματοδοτήσει τις ανάγκες του, με τις αυξήσεις των τιμών να πληρώσει μεγαλύτερα ποσά. Το μόνο σίγουρο είναι ότι με την προοδευτικότητα της κλίμακας φορολογίας σε περιόδους πληθωρισμού ζημιώνονται οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι.

2.2.4 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ

Όσων αφορά τις επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση οι απόψεις δίστανται. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι ο πληθωρισμός βοηθάει την οικονομική ανάπτυξη και κάποιοι άλλοι ότι την δυσχεραίνει. Το θέμα αυτό όμως, δεν έχει αποτελέσει ακόμη αντικείμενο σοβαρής μελέτης ,γι' αυτό και οι διάφορες απόψεις στηρίζονται περισσότερο σε θεωρητικές εκτιμήσεις παρά σε αποτελέσματα εμπειρικών μελετών.

Οι υποστηρικτές της άποψης ότι ο πληθωρισμός δυσχεραίνει την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας στηρίζεται στις παρατηρούμενες στρεβλώσεις που υπόκειται ο μηχανισμός των σχετικών τιμών, αφού οι τιμές των αγαθών δεν μεταβάλλονται ταυτόχρονα κατά το ίδιο ποσοστό. Η επενδύσεις σε ακίνητα που παρατηρείται σε περιόδους έντονου πληθωρισμού, με σκοπό την αποφυγή κεφαλαιακών απωλειών από τη διακράτηση χρηματικών στοιχείων, εκτός του ότι στρεβλώνει εκ νέου τις σχετικές τιμές έχει σαν αποτέλεσμα την άσκοπη χρήση σπάνιων παραγωγικών πόρων, γιατί το χρήμα δεν εκπληρώνει με επιτυχία τη λειτουργία της διαφύλαξης της αγοραστικής δύναμης. Έτσι παρατηρείται μείωση των αποταμιεύσεων με αποτέλεσμα να μειώνονται τα διαθέσιμα των τραπεζών, οι οποίες ειδικά όταν τα πραγματικά επιτόκια είναι αρνητικά , δεν είναι πρόθυμες να προβούν σε χρηματοδοτήσεις. Η μείωση όμως της αποταμιευτικής δύναμης αυξάνει την κυκλοφορία του χρήματος, η οποία τροφοδοτεί εκ νέου τον πληθωρισμό ενώ η μείωση των διαθέσιμων των τραπεζών οδηγεί σε άνοδο τα επιτόκια χορηγήσεων.

Και τα δύο αποτελέσματα επιδρούν αρνητικά τόσο στην επέκταση της παραγωγής όσο και στην απασχόληση.

Κάποιοι ,πάλι υποστηρίζουν την άποψη ότι η φυγή προς τα ακίνητα σημαίνει αύξηση της ζήτησης οικοδομικών υλικών και υπηρεσιών με φυσικό επακόλουθο την αύξηση της παραγωγής. Ακόμη δημιουργούνται σημαντικά πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις αφού βελτιώνεται η θέση τους από την χρονική υστέρηση με την οποία ακολουθεί η προσαρμογή των μισθών. Επίσης , σε περίπτωση που το ονομαστικό επιτόκιο παραμένει αμετάβλητο η πραγματική δανειακή επιβάρυνση των επενδύσεων μειώνεται με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να δημιουργούν διαθέσιμα χρήσιμα για την ανάπτυξη της παραγωγής τους.

2.2.5 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Ο τρόπος αντιμετώπισης του πληθωρισμού έχει πολλές φορές αρνητικές επιδράσεις σε διάφορα οικονομικά μεγέθη. Έτσι η προτεινόμενη συχνά λύση για την αντιμετώπιση του με συνεχείς αυξήσεις του ονομαστικού εισοδήματος δημιουργεί ανάμεσα σε άλλα και προβλήματα στο ισοζύγιο πληρωμών μιας χώρας. Όταν , λοιπόν, το επίπεδο των τιμών της Ελλάδος αυξάνεται με πιο γρήγορους ρυθμούς από το επίπεδο των τιμών άλλων χωρών και ειδικά αυτών με τις οποίες έχει τις περισσότερες συναλλαγές, τότε ένα μέρος του εισοδήματος θα οδηγηθεί στο εξωτερικό , καθώς τα προϊόντα τους είναι πιο φτηνά. Οι εξαγωγές μειώνονται για τον ίδιο λόγο, δηλαδή τα προϊόντα μας τώρα έχουν μεγαλύτερη χρηματική αξία. Το αποτέλεσμα θα είναι μείωση της συνολικής ζήτησης των εγχώριων αγαθών η οποία με τη σειρά της θα

οδηγήσει σε μείωση της παραγωγής και αύξηση της ανεργίας. Όλα τα παραπάνω προϋποθέτουν την ύπαρξη των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Συμπεραίνουμε , λοιπόν ότι η δυσμενής εξέλιξη του πληθωρισμού σε μια χώρα δημιουργεί προβλήματα ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της στο εξωτερικό. Το αποτέλεσμα είναι η σταδιακή μείωση των εξαγωγών και ο κατακλυσμός της εσωτερικής αγοράς από εισαγόμενα αγαθά. Γι' αυτό το λόγο, είναι αδύνατο να υπάρξει υγιής λύση του προβλήματος του ισοζυγίου πληρωμών σε μια χώρα χωρίς τη μείωση του γενικού επιπέδου των τιμών. Σε ποιο βαθμό , βέβαια επηρεάζεται το ισοζύγιο πληρωμών από τον πληθωρισμό εξαρτάται από το μέγεθος της διαφοράς στην εξέλιξη του επιπέδου των τιμών του εσωτερικού και εκείνου του εξωτερικού. Η μακροοικονομική σημασία του φαινομένου είναι ανάλογη με το μέγεθος της εξάρτησης μιας χώρας από το εξωτερικό της εμπόριο.

2.2.6 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Σε περιόδους έντονου πληθωρισμού ωφελούνται όσοι χρωστούν χρήματα, γιατί εξοφλούν τα χρέη τους με χρήματα μικρότερης αξίας και φυσικά βλάπτονται όσοι έχουν δανείσει χρήματα, γιατί λαμβάνουν χρήματα μικρότερης αξίας απ' αυτά που δάνεισαν. Αυτά βέβαια ισχύουν ,εφόσον δεν υπάρχει ο όρος της αναπροσαρμογής.

Το Κράτος , σε περιόδους πληθωρισμού, ωφελείται καθώς εξοφλεί τους ιδιώτες, με τους οποίους συνήψε δάνεια (κυρίως ομόλογα) , με χρήματα μικρότερης αξίας απ' αυτά που εισέπραξε. Επίσης το Κράτος

αυξάνει το εισόδημα του, από την αύξηση του πληθωρισμού, μέσω της έμμεσης φορολογίας η οποία μετακυλιέται στην τελική τιμή του προϊόντος και παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό αναπροσαρμογής στις διακυμάνσεις των τιμών. Στην Ελλάδα τα φορολογικά έσοδα του Κράτους είναι πολλά καθώς η έμμεση φορολογία καλύπτει το 62% σύμφωνα με τα στοιχεία του 1998, ενώ το 1988 κάλυπτε το 71%.

2.3 ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

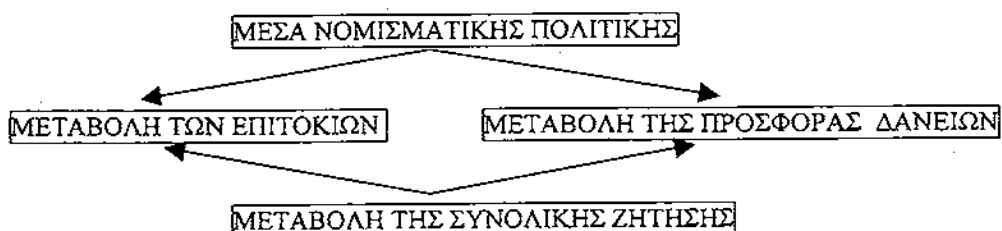
Απ' όσα είπαμε παραπάνω είναι φανερό ότι η καταπολέμηση του πληθωρισμού αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Το πρόβλημα της αντιμετώπισης, είναι ότι τα μέτρα που θα παρθούν για το σκοπό αυτό να μην έχουν μεγάλη αρνητική επίδραση σε άλλα μεγέθη της οικονομίας.

Επίσης, πρέπει να τονίσουμε την πολυμορφία που παρουσιάζει το φαινόμενο του πληθωρισμού, η οποία έχει σαν αποτέλεσμα να μην υπάρχουν συγκεκριμένες αντιπληθωριστικές φόρμουλες που να εφαρμόζονται σε όλες τις περιπτώσεις και για όλες τις οικονομίες. Ανάλογα, λοιπόν, με τη φύση του πληθωρισμού και τις ιδιαιτερότητες της κάθε οικονομίας και κάθε συγκεκριμένης περιόδου μπορούν να εφαρμοστούν οι παρακάτω ενέργειες:

2.3.1 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΥΓΙΟΥΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η νομισματική πολιτική αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα όργανα της οικονομικής πολιτικής για την επιτυχία των στόχων της. Οι φορείς της νομισματικής πολιτικής, κυβέρνηση και κεντρική τράπεζα (συχνά δε μόνο η τελευταία) προσπαθούν ρυθμίζοντας το ύψος της νομισματικής βάσης να επηρεάσουν τη ρευστότητα των τραπεζών και συνεπώς την ικανότητα τους να προσφέρουν πιστώσεις. Ακόμη με τη διαμόρφωση του ύψους των επιτοκίων στοχεύουν στον επηρεασμό της ζήτησης χρήματος των τραπεζών όπως και στη ζήτηση πιστώσεων του εξωτραπεζικού τομέα. Με τον τρόπο

αυτό μπορεί να ελεγχθεί η αύξηση της συνολικής προσφοράς χρήματος σε σχέση με το παραγόμενο προϊόν. Αποστολή των Νομισματικών αρχών είναι ο περιορισμός του πληθωρισμού από την υπερβολική ζήτηση. Ο τρόπος με τον οποίο τα μέσα της νομισματικής αρχής επιδρούν πάνω στη ζήτηση απεικονίζονται σε μια απλή παρουσίαση ως εξής :



Για την πραγματοποίηση όμως του στόχου αυτού πρέπει να δημιουργηθεί ένα κλίμα συνεργασίας, συντονισμού και εναρμονίσεως όλων των οικονομικών επιδιώξεων και δραστηριοτήτων, ώστε να κατευθύνονται σε άμεσα παραγωγικές επενδύσεις.

2.3.2 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΩΣΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Όταν λεμέ εφαρμογή μιας σωστής δημοσιονομικής πολιτικής, σύμφωνα με τους Κολιτζά και Μπήτρου εννοούμε τη διαδικασία διαμορφώσεως της φορολογίας και των δημοσίων δαπανών με στόχο :

- ♦ να περιοριστούν οι διακυμάνσεις του οικονομικού κύκλου.

- ♦ να διατηρείται η οικονομία σε υψηλό επίπεδο απασχόλησης, αναπτύσσεται και να είναι απαλλαγμένη από υπερβολικό πληθωρισμό ή αντιπληθωρισμό.

Το Κράτος μπορεί να μεταβάλλει τους φορολογικούς συντελεστές με τις φάσεις του οικονομικού κύκλου, να μεταβάλλει τα διάφορα προγράμματα δημοσίων έργων και άλλων κρατικών δαπανών καθώς και τις διάφορες παροχές της κοινωνικής πρόνοιας.

Το Κράτος θα πρέπει να κοιτάει μακροχρόνια και πολλές φορές θα πρέπει να διακινδυνεύσει τα έσοδα του (κυρίως από φόρους) με δραστική αλλαγή στο φορολογικό σύστημα και μετακύλιση του φορολογικού βάρους.

Τα δημοσιονομικά μέτρα, τα οποία αφορούν τους φόρους και τις δημόσιες δαπάνες, σε συντονισμό με τα νομισματικά μέτρα έχουν σαν στόχο την επίτευξη υψηλού βαθμού απασχόλησης και οικονομικής ανάπτυξης, χωρίς όμως πληθωρισμό τιμών. Οι δημοσιονομικές και νομισματικές αρχές “πλέουν σύμφωνα με τους εκάστοτε οικονομικούς ανέμους”, βοηθώντας έτσι στη δημιουργία ευνοϊκού οικονομικού περιβάλλοντος.

2.3.3 ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Μία από τις πιο κατάλληλες θεραπείες του πληθωρισμού είναι ίσως η αύξηση της παραγωγικότητας, η επιδίωξη δηλαδή μεγαλύτερης απόδοσης κάθε συντελεστή παραγωγής. Με την αύξηση της παραγωγικότητας μειώνεται το κόστος και αυξάνεται η προσφορά των αγαθών, με αποτέλεσμα οι τιμές να μειώνονται.

Η εργασία σε κάθε τομέα πρέπει να οργανώνεται έτσι ώστε κάθε εργαζόμενος να αποδίδει το μέγιστο αποτέλεσμα. Θα πρέπει όμως οι εργαζόμενοι να κατανοήσουν ότι η μέγιστη απόδοση βοηθάει στην αύξηση της παραγωγής και τέλος στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Επιτακτική ανάγκη είναι η αύξηση της παραγωγικότητας του Δημοσίου τομέα. Είναι γνωστό πως για την πληρωμή των δημοσίων υπαλλήλων απορροφάται το μεγαλύτερο μέρος του κρατικού προϋπολογισμού. Γι' αυτό θα πρέπει να αυξηθεί η παραγωγικότητα τους. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικούς τρόπους όπως, η σύνδεση αμοιβής και παραγωγικότητας, η ορθή επιλογή προσωπικού, η καθιέρωση του καθηκοντολογίου κλπ.

Ακόμη πρέπει να αυξηθεί η παραγωγικότητα των κεφαλαίων. Εδώ σπουδαίο ρόλο παίζει η πιστωτική πολιτική των τραπεζών, καθιερώνοντας ένα σύστημα ποσοτικού ελέγχου των πιστώσεων τους.

Επίσης οι επιχειρηματίες πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι μόνο με την επέκταση των παραγωγικών τους δραστηριοτήτων, η οποία βοηθάει στην αύξηση και στον εκσυγχρονισμό της παραγωγής, θα συντελέσουν στην εξυγίανση και ανάπτυξη όχι μόνο της εθνικής οικονομίας αλλά και της δικής τους οικονομικής θέσης.

Τέλος πρέπει να αυξηθεί η παραγωγικότητα της γης. Γι' αυτό το σκοπό σημαντικό ρόλο παίζει και η αγροτική πολιτική που ακολουθείται. Η ενθάρρυνση, λοιπόν με διάφορες επιδοτήσεις των περισσότερο αποδοτικών καλλιεργιών και η βελτίωση του συστήματος βιομηχανικής επεξεργασίας και εμπορίας της αγροτικής παραγωγής, είναι ίσως μία λύση στο πρόβλημα. Επίσης, με τα μέσα που μας προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία, πρέπει να αντιμετωπισθούν οι τυχόν δυσμενείς καιρικές συνθήκες που καταστρέφουν την αγροτική παραγωγή.

2.3.4 ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Η μείωση του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού.

Η μείωση αυτή γίνεται πραγματικότητα με τον έλεγχο των δημοσίων δαπανών και την πιο σωστή αξιοποίηση των δημοσίων κεφαλαίων. Ακόμη οι εισροές του κράτους πρέπει να λειτουργούν σωστά πατάσσοντας την φοροδιαφυγή.

Παράλληλα ο έλεγχος των δημοσίων έργων και επιχειρήσεων θα φέρει θετικά αποτελέσματα. Οι φορείς αυτοί πρέπει να κλιμακώνουν τις δραστηριότητες τους δίνοντας προτεραιότητα στις επενδύσεις. Ταυτόχρονα πρέπει να αρχίσει να ελαττώνεται η αυξητική τάση στις δαπάνες διαχείρισεως.

Ακόμη, πρέπει με βαθμιαία αναπροσαρμογή των τιμολογίων τους να αποκτήσουν δικούς τους πόρους για αυτοχρηματοδότηση των οικονομικών τους προγραμμάτων, περιορίζοντας έτσι την προσφυγή τους στον τραπεζικό δανεισμό, η κατάχρηση του οποίου δημιουργεί πληθωριστικές πιέσεις.

2.3.5 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΙΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ

Ο πληθωρισμός επιδεινώνεται όταν οι αυξήσεις των εισοδημάτων είναι μεγαλύτερες από τις αυξήσεις της παραγωγικότητας. Έτσι οι

εργαζόμενοι θα πρέπει να βάλουν μέτρο στις οικονομικές τους διεκδικήσεις.

Το Κράτος, από την πλευρά του, μέσου του Υπουργείου Εργασίας πρέπει να παρεμβαίνει ως διαιτητής εργαζομένων και εργοδοτών, ώστε οι παρεχόμενες αυξήσεις να είναι ανάλογες με την αύξηση της παραγωγής.

2.3.6 ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΙΚΗΣ ΡΟΠΗΣ

Μπορεί να πει κανείς πως είναι ένα από τα ισχυρότερα όπλα για την καταπολέμηση του πληθωρισμού. Με την αύξηση της αποταμίευσης το κοινό δεν ξοδεύει όλα τα χρήματα που έχει στα χέρια του για καταναλωτικούς σκοπούς, αλλά ένα μέρος το εμπιστεύεται στις τράπεζες ή άλλους οργανισμούς ενισχύοντας έτσι τις επενδύσεις. Επίσης, η αύξηση της αποταμίευσης μειώνει τη ροπή για κατανάλωση και αυτό έχει ως συνέπεια τη μείωση της ζήτησης και των τιμών. Εδώ σπουδαίο ρόλο παίζουν οι τράπεζες, ο οποίες πρέπει να δημιουργούν ένα κλίμα εμπιστοσύνης στο κοινό.

Το Κράτος πάλι πρέπει να ενισχύει, με τη νομισματική του πολιτική, την αποταμίευση, είτε με άμεσο τρόπο αυξάνοντας το τραπεζικό επιτόκιο καταθέσεων, είτε με έμμεσο τρόπο εκδίδοντας για παράδειγμα ομολογίες με ευνοϊκούς όρους.

2.3.7 ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΜΕΣΑΖΟΝΤΩΝ

Πρέπει να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για την μείωση του υψηλού κόστους της εμπορικής διακινήσεως και των αδικαιολόγητων μεγάλων κερδών από την εμπορία διαφόρων αγαθών. Οι τιμές που καταβάλλουν οι καταναλωτές είναι σε πολλές περιπτώσεις πολλαπλάσιες εκείνων που εισπράττουν οι παραγωγοί.

Ο πληθωρισμός αποδίδεται σε σημαντικό βαθμό και στην έξαρση της παραοικονομίας καθώς το εισόδημα που δημιουργείται στα γρανάζια της υπόγειας οικονομίας, προορίζεται βασικά για καταναλωτικούς και όχι επενδυτικούς σκοπούς. Σύμφωνα με τον Καθηγητή Π. Παυλόπουλο το μέγεθος της παραοικονομίας στην Ελλάδα εκτιμάται σε 30% του ΑΕΠ, πράγμα το οποίο μας δίνει μια πλασματική καλύτερευση των δεικτών ευημερίας. Άρα πρέπει να ληφθούν δραστικά μέτρα εναντίων της παραοικονομίας, όχι μόνο από το Κράτος αλλά και από τους καταναλωτές.

Είναι αναγκαίο, λοιπόν να εφαρμοσθούν διάφορα σχέδια για την οργάνωση των τοπικών αγορών σε συνδυασμό με την σωστή πληροφόρηση των καταναλωτών ώστε να εξουδετερωθούν οι μεσάζοντες που δρουν με υπερβολικά περιθώρια διακίνησης και δημιουργούν πληθωρισμό κόστους. Μία ακόμη λύση είναι και ο αυστηρότερος αγορανομικός έλεγχος ώστε να μειωθούν τα παραπάνω κέρδη.

2.3.8 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Σημαντικός είναι και ο ρόλος των οργανωμένων κοινωνικών φορέων, δηλαδή των εργοδοτικών οργανώσεων, των εργατικών συνδικάτων αλλά και των πολιτικών κομμάτων. Το να εμπεδωθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ των «κοινωνικών εταίρων» (ή αντιπάλων) μέσα από θεσμούς που συντονίζουν τις πράξεις τους και να διασφαλίζουν τα θεμιτά συμφέροντα όλων των πλευρών είναι η σημαντικότερη προϋπόθεση μιας διατηρήσιμης αναπτυξιακής διαδικασίας.

Η κοινωνική συναίνεση και η συνεργασία μεταξύ των κοινωνικών φορέων θα δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για τις επενδύσεις και απ' αυτό θα κερδίσουν τόσο οι εργοδότες όσο και οι εργαζόμενοι. Επίσης θα επιτρέψει τις απαιτούμενες θεσμικές μεταβολές στην αγορά εργασίας, στο δημόσιο τομέα, στο φορολογικό σύστημα, στις επιδοτήσεις και στις δημόσιες επιχειρήσεις και θα εξαλείψει τις προσδοκίες ότι μια αλλαγή Κυβέρνησης θα τις εξαλείψει.

Πρέπει να τονίσουμε πως η ΟΝΕ μας δίνει μοναδικές ευκαιρίες. Αν η «ηγεσία» αυτής της χώρας- πολιτική, συνδικαστική και επιχειρηματική- δεν αναλάβει της ευθύνες της, εκμεταλλευόμενη αποτελεσματικά τις ευκαιρίες αυτές, θα είναι ασυγχώρητη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

3.1 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΟΚ

Η Ελλάδα, παρόλο που ο διψήφιος πληθωρισμός έκανε την εμφάνιση του το 1973, μετά το 1980 ένοιωσε της οδυνηρές και ακανθώδεις συνέπειες του πληθωρισμού. Το φαινόμενο του πληθωρισμού στη χώρα μας εξακολουθεί να αποτελεί ανησυχία, ενώ σε άλλες έχει πάψει να είναι κεντρικό πρόβλημα.

Για να μπορέσουμε να έχουμε σαφή αντίληψη των διαστάσεων του ελληνικού πληθωρισμού θα πρέπει να εξετάσουμε την όλη πορεία του σε σύγκριση με τις αντίστοιχες εξελίξεις στις υπόλοιπες χώρες της ΕΟΚ με τις οποίες έχουμε στενές οικονομικές σχέσεις. Οι εμπορικές συναλλαγές της Ελλάδος διεξάγονται κατά 55% (1988) με το σύνολο των χωρών της ΕΟΚ. Εκτός βέβαια απ' αυτό ο πληθωρισμός αποτελεί κριτήριο ένταξης στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) σύμφωνα με τη συνθήκη του Μάαστριχ.

Απαραίτητη προϋπόθεση, λοιπόν, για να κατανοήσουμε την εξέλιξη του πληθωρισμού στην Ελλάδα, είναι η σύγκριση του ΔΤΚ της χώρας μας με τους αντίστοιχους ΔΤΚ των χωρών της ΕΟΚ. Από το 1996 όμως λαμβάνονται υπόψη οι ΕνΔΤΚ και η σύγκριση του επιπέδου του πληθωρισμού γίνεται με βάση αυτού του δείκτη μεταξύ της Ελλάδας και των χωρών της ΕΟΚ. Ο ΕνΔΤΚ και ο ΔΤΚ, εκτός από τις ομοιότητες και τις διαφορές, στις οποίες αναφερθήκαμε στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζουν μια απόκλιση της κλίμακας 0,5%-0,2% δηλαδή ο ΕνΔΤΚ

είναι μικρότερος κατ' αυτό το ποσοστό από τον ΔΤΚ. Ενώ το 1999 η διαφορά μεταξύ τους ήταν 0,4%, το 2000 η απόκλιση μειώθηκε σε 0,2% και αυτό οφείλεται στη διεύρυνση , από τον Ιανουάριο του 2000, της κάλυψης των καταναλωτικών δαπανών από τον ΕνΔΤΚ, με αποτέλεσμα η σύνθεση του να προσεγγίσει εκείνην του εθνικού ΔΤΚ.

Η πετρελαιοκή κρίση του 1973 προκάλεσε πληθωριστικές πιέσεις τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις χώρες της ΕΟΚ. Η ανοδική πορεία του πληθωρισμού στις χώρες της ΕΟΚ ανακόπηκε τα έτη 1978-1979, ενώ στην Ελλάδα συνέχισε την ανοδική πορεία του και το 1979 μονιμοποιήθηκε με την δεύτερη πετρελαιοκή κρίση. Κατά τη δεκαετία του 1980 παρ' όλες της προσπάθειες αποκλιμάκωσης του δεν υπήρξαν ουσιώδη αποτελέσματα, καθώς ο πληθωρισμός στη χώρα μας διατηρήθηκε σε πολλαπλάσια επίπεδα από τον μέσο πληθωρισμό των χωρών της ΕΟΚ. Ενώ το 1980 ο λόγος πληθωρισμού μεταξύ Ελλάδος και συνόλου χωρών ΕΟΚ ήταν 1,8 το 1988 ήταν 4,1. Ενώ τη δεκαετία 1970 ο πληθωρισμός στην Ελλάδα υπερέιχε ελαφρά του πληθωρισμού των χωρών της ΕΟΚ, τη δεκαετία 1980 έφτασε να κυμαίνεται σε τετραπλάσια επίπεδα. Η δεκαετία 1990 ήταν μια περίοδος σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας. Από το 1991 και μετά ο πληθωρισμός άρχισε να μειώνεται και η αποκλιμάκωση του συνεχίστηκε όλη τη δεκαετία. Το τρίτο τρίμηνο του 1999 ο πληθωρισμός στην Ελλάδα έφτασε το 2%, ο πιο χαμηλός πληθωρισμός μετά από 26 περίπου χρόνια. Η αποκλιμάκωση όμως του πληθωρισμού και η σύγκλιση προς τη σταθερότητα δεν σημαίνει ότι το πρόβλημα λύθηκε και ότι πρέπει να εφησυχαστούμε καθώς η σταθερότητα αυτή θα πρέπει να διατηρηθεί και τα επόμενα έτη , ώστε να μην επηρεαστεί αρνητικά η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Στη συνέχεια θα αναφερθούμε αναλυτικά στην εξέλιξη του πληθωρισμού στην Ελλάδα, σε σύγκριση με τις χώρες της ΕΟΚ, από το 1975 έως και το τέλος του αιώνα αυτού.

3.1.1 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1975-1980

Για να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε τις εξελίξεις την περίοδο 1975-1980 θα πρέπει να αναφερθούμε και στις αμέσως προηγούμενες. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει ο πληθωρισμός που προέκυψε από την πετρελαιοκή κρίση εκδηλώθηκε διεθνώς σε δύο περιόδους. Η πρώτη εκδηλώθηκε το 1973 και η δεύτερη στο τέλος της δεκαετίας, το 1979.

Οι συνέπειες της πετρελαιοκή κρίσης του 1973 επηρέασε στον ίδιο περίπου βαθμό με τις χώρες της ΕΟΚ την Ελλάδα τη διετία 1973-1975. Στην πορεία ο πληθωρισμός στις 9 χώρες της ΕΟΚ άρχισε να μειώνεται. Στην Ελλάδα ο πληθωρισμός σημείωσε μείωση το 1975 σε σχέση με το 1974 και από 26,9% έφτασε στο 13,4%. Οι πληθωριστικές πιέσεις το 1975 προήλθαν κυρίως από την πλευρά του κόστους παραγωγής, καθώς σημειώθηκαν αυξήσεις στους μισθούς και στα ημερομίσθια. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά ένα μεγάλο μέρος στις ανατιμήσεις που έγιναν στις τιμές των ειδών διατροφής και στις τιμές των υπηρεσιών, οι οποίες κάλυψαν το 6% περίπου της συνολικής αύξησης του πληθωρισμού.

Η μείωση του πληθωρισμού συνεχίστηκε και το 1976 και η επιβράδυνση του οφείλεται στην πολιτική έλεγχου των τιμών από το Κράτος. Ο ΔΤΚ το 1976 ήταν 13,3% και όχι πολύ μακριά από τον στόχο του 10% που είχε τεθεί.

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Και το 1977 συνεχίστηκε η επιβράδυνση του επιπέδου των τιμών. Κατά τη φάση σταθεροποίησης των τιμών μειώθηκε σημαντικά ο ανοδικός ρυθμός των τιμών και τελικά έφτασε στο 12,2%. Το 1977 οι πληθωριστικές πιέσεις προήλθαν από την άνοδο του κόστους εργασίας. Η άνοδος αυτή οφείλεται στο ότι η παραγωγή μειώθηκε κατά 1% ανά ώρα εργασίας και η απασχόληση διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα και την άνοδο του κόστους εργασίας δεν σταμάτησε ούτε το γεγονός του ότι οι μισθοί αυξήθηκαν με χαμηλότερο ρυθμό από την προηγούμενη χρονιά.

Η μείωση του επιπέδου των τιμών ανακόπηκε το 1978. Οι ανατιμήσεις στα είδη διατροφής και ιδιαίτερα των οπωροκηπευτικών προκάλεσαν την άνοδο του πληθωρισμού και η λήψη αγορανομικών μέτρων μαζί με τον έλεγχο των ενοικίων βοήθησαν στη συγκράτηση της ανόδου, η οποία περιορίστηκε σε 12,5% έναντι 12,2% του 1977.

Το 1979 χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη άνοδο του πληθωρισμού. Ο ΔΤΚ σημείωσε άνοδο 19,0% ενώ το 1978 σημείωσε άνοδο 12,5%. Η δεύτερη εκδήλωση της πετρελαιοκρίσης επηρέασε την Ελλάδα πολύ περισσότερο από τις χώρες της ΕΟΚ, καθώς τη διετία 1978-1979 ο ρυθμός των τιμών στις χώρες της ΕΟΚ κυμαινόταν από 2,7% στη Δυτική Γερμανία και 12,9% στην Ιταλία με μέσο όρο 6,7%. Έτσι κατά ένα μεγάλο ποσοστό η άνοδος του πληθωρισμού οφείλεται στις αυξήσεις στις τιμές των προϊόντων πετρελαίου, οι οποίες επηρέασαν τον ΔΤΚ άμεσα και έμμεσα. Εκτός βέβαια απ' τις αυξήσεις στις τιμές πετρελαίου σημαντικό ρόλο έπαιξαν και οι πληθωριστικές πιέσεις που προήλθαν από τις μεγάλες αυξήσεις των δημοσίων δαπανών, των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα και των εισοδημάτων, οι οποίες ξεπερνούσαν τις δυνατότητες της Ελληνικής οικονομίας.

Ο πληθωρισμός συνέχισε την ανοδική του πορεία και το 1980 με γρήγορους ρυθμούς. Όπως και το 1979 οι τιμές του πετρελαίου επηρέασαν και το 1980 το ρυθμό του πληθωρισμού και ενίσχυσαν την ανοδική του τάση και τελικά έφτασε στο 24,9%, που είναι ένας από τους υψηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού διεθνώς. Η Ελλάδα παρ' όλες τις προσπάθειες για συμπίεση των τιμών σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ, δεν είχε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Μέσα σε περίοδο που κάλυπτε 3,8 έτη, οι 9 χώρες της ΕΟΚ περιόρισαν τον πληθωρισμό κατά 54% ενώ η χώρα μας μέσα σε περίοδο 3 ετών περιόρισε τον πληθωρισμό κατά 50%.

Τη δεκαετία αυτή ο πληθωριστικές πιέσεις που είχαν αφετηρία την πετρελαιακή κρίση, ήταν έντονες τόσο για τις χώρες της ΕΟΚ όσο και για την Ελλάδα. Για την Ελλάδα η δεκαετία αυτή αποτέλεσε την έναρξη του προβλήματος που λέγεται πληθωρισμός, καθώς ουδέποτε ο πληθωρισμός είχε προκαλέσει ιδιαίτερη ανησυχία από το 1950-1973 όπου κυμαινόταν ανάμεσα στο 0,35 και 4,9%.

3.1.2 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1981-1985

Ο ρυθμός πληθωρισμού το 1981 παρουσίασε μικρή κάμψη και διαμορφώθηκε σε 24,5%, διαφορά όχι πολύ μεγάλη από το 1980 που ήταν 24,9%. Ο πληθωρισμός και το 1981 χαρακτηρίζεται ως ένας από τους υψηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού. Και στις χώρες της ΕΟΚ υπήρξε μικρή μείωση από 11,7% το 1980 σε 11,3% το 1981. Οι πληθωριστικές πιέσεις το 1980 οφείλονταν κατά ένα μέρος στις αυξήσεις των τιμών στα είδη διατροφής και ένδυσης, οι οποίες ήταν μεγαλύτερες από το 1980.

Μετά την έξαρση του πληθωρισμού τα έτη 1979-1980 και τη μικρή μείωση το 1981 η **επιβράδυνση του πληθωρισμού συνεχίστηκε το 1982** με αποτέλεσμα ο μέσος ετήσιος ΔTK να φτάσει στο 21,1%. Η μείωση του επιπέδου των τιμών, προήλθε κυρίως από τις μικρότερες σε σύγκριση με τα αμέσως προηγούμενα χρόνια ανατιμήσεις των ειδών διατροφής, οι οποίες από 30,1% το 1981 περιορίστηκαν σε 21,1% το 1982. Ανατιμήσεις έγιναν και στα γεωργικά προϊόντα, οι οποίες δεν είχαν αρνητική επίδραση για τους παραγωγούς, γιατί οι μειώσεις αυτές περιόρισαν το κέρδος των μεσαζόντων και των κερδοσκόπων, οι οποίοι με αδικαιολόγητες ανατιμήσεις στη διακίνηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων συνέβαλαν στην αύξηση του επιπέδου των τιμών. Η κάμψη του πληθωρισμού περιορίστηκε από την αύξηση του εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος, η οποία ήταν αποτέλεσμα της πολιτικής μισθών που εφαρμόστηκε σε συνδυασμό με την στασιμότητα και την πτώση που παρατηρήθηκε στην παραγωγικότητα και στη μεγαλύτερη αύξηση σε σχέση με το 1981 στις τιμές των ειδών ένδυσης και υπόδησης. Στις χώρες της ΕΟΚ το επίπεδο των τιμών είχε κάμψη από τις αρχές του 1981 και συνέχισε και το 1982 φτάνοντας στο 10,1% μειώνοντας περισσότερο το επίπεδο των τιμών, δυσχεραίνοντας έτσι τη θέση της Ελλάδος καθώς η διαφορά ήταν πολύ δύσκολο να εξαλειφθεί.

Ο ρυθμός κάμψης του πληθωρισμού συνεχίστηκε και το 1983, με πολύ χαμηλό ρυθμό, φτάνοντας τελικά στο 20,2% έναντι του 21,1% του 1982. Οι τιμές στα είδη διατροφής εξακολούθησαν για δεύτερη χρονιά να είναι συγκρατημένες, συμβάλλοντας στην μείωση του επιπέδου των τιμών. Επίσης οι τιμές των ειδών ένδυσης και υπόδησης δεν συνέχισαν την ανοδική τους πορεία, αντίθετα με τις τιμές των

υπηρεσιών που παρουσίασαν άνοδο, λόγω αναπροσαρμογής των τιμολογίων των δημοσίων επιχειρήσεων και των οργανισμών κοινής ωφέλειας. Η άνοδος των τιμών των υπηρεσιών μαζί με την υποτίμηση της δραχμής κατά 15,5 που έγινε στις αρχές της χρονιάς, η οποία συνέβαλε ουσιαστικά στην πτώση του δείκτη της σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά 19,5% έναντι 9,5% του 1982, διατήρησαν των πληθωρισμό σε υψηλό επίπεδο.

Το 1984 σημειώθηκε επιβράδυνση του πληθωρισμού και τελικά αυξήθηκε κατά 18,5%. Στη μείωση αυτή σημαντικό ρόλο έπαιξε η κάμψη του δείκτη της σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής η οποία σημείωσε κάμψη κατά 15,3% έναντι 19,5% το προηγούμενο έτος. Επίσης οι τιμές των ειδών διατροφής διατηρήθηκαν περίπου στα ίδια επίπεδα, ενώ οι τιμές των ειδών ένδυσης και υπόδησης παρουσίασαν αύξηση. Στις χώρες της ΕΟΚ ο πληθωρισμός κινήθηκε περίπου στα ίδια επίπεδα με την Ελλάδα, με την έννοια ότι παρουσίασε μείωση. Έτσι το επίπεδο των τιμών στις 9 χώρες της ΕΟΚ από 7,3% το 1983 έφτασε στο 6,1% το 1984 ποσοστό μικρότερο από την διετία 1978-79 που ήταν 6,7%. Το επίπεδο των τιμών όμως στη χώρα μας σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ διαμορφώθηκε σε πολύ υψηλό επίπεδο γιατί ο ρυθμός ανόδου της ήταν τριπλάσιος του μέσου όρου των ρυθμών στις 9 χώρες της ΕΟΚ.

Η διαφορά αυτή έρχεται να γίνει πιο έντονη το 1985, οπότε ο πληθωρισμός στη χώρα μας επιταχύνθηκε σημαντικά σημειώνοντας τελικά άνοδο 19,3%, αντίθετα με τις χώρες της ΕΟΚ που συνέχισε να μειώνεται φτάνοντας στο 5,4%. Έτσι ο ρυθμός ανόδου του επιπέδου των τιμών το 1985 ήταν περίπου τετραπλάσιος σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ. Η ενίσχυση των πληθωριστικών πιέσεων οφείλεται άμεσα στην

πολιτική σταθεροποίησης ή “πολιτική λιτότητας” του Οκτωβρίου που αποσκοπούσε στην ισορροπία της οικονομίας στο τέλος του 1987 ώστε η φάση της ανάκαμψης που θα ακολουθούσε να ήταν δυναμική και απρόσκοπτη, η οποία όπως θα διαπιστώσουμε και στα επόμενα έτη δεν κατάφερε να αποδώσει. Οι παράγοντες που προκάλεσαν την αύξηση του πληθωρισμού, κυρίως το τελευταίο τετράμηνο, ήταν η υποτίμηση της δραχμής έναντι του δολαρίου και των άλλων νομισμάτων, με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων στη διεθνή αγορά, η αναπροσαρμογή των τιμολογίων δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών, με σκοπό τον περιορισμό των επιδοτήσεων και των διαχειριστικών ελλειμμάτων του δημοσίου τομέα και οι ανατιμήσεις των καυσίμων που έγιναν για την κάλυψη του ελλείμματος που υπήρχε στον λογαριασμό πετρελαιοειδών. Επίσης είχαμε άνοδο των τιμών στα είδη διατροφής, στις επικοινωνίες και στη στέγαση (ενοίκιο). Έτσι η εξέλιξη του πληθωρισμού το 1985 ήταν δυσμενής για τη χώρα μας και έκανε την προσπάθεια μείωσης της έντασης του ακόμα πιο δύσκολη.

Την περίοδο αυτή η ένταση του πληθωρισμού, όπως και την προηγούμενη περίοδο, ήταν πολύ μεγάλη σε σχέση με αυτήν που σημειώθηκε αντίστοιχα στις χώρες της ΕΟΚ. Κατά την περίοδο αυτή, στην Ελλάδα η ελάχιστη ποσοστιαία άνοδος των τιμών ήταν 18,5%, που σημειώθηκε το 1984, δηλαδή μόνο κατά 17% μικρότερη από τη μέγιστη του 1981, υπερέβαινε όμως κατά πολύ (80%) τη μεγαλύτερη από τις ελάχιστες των 9 χωρών της ΕΟΚ που ήταν της Ιταλίας με 9,0%. Σε περίοδο που κάλυπτε κατά μέσο όρο 3,4 χρόνια οι 9 χώρες της ΕΟΚ περιόρισαν το ρυθμό του πληθωρισμού (από το μέγιστο του) κατά 6,3 ποσοστιαίες μονάδες ή κατά 49%, ενώ η χώρα μας σε περίοδο 3 χρόνων τον περιόρισε κατά 3,8 ποσοστιαίες μονάδες ή κατά 17%. Από τα

παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι στην Ελλάδα η ένταση του πληθωρισμού ήταν πολύ μεγάλη σε σχέση με εκείνη που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη περίοδο στις χώρες της ΕΟΚ. Επιπλέον, η συμπίεση του ανοδικού ρυθμού των τιμών μετά το 1981 ήταν μικρότερη από εκείνη της αντίστοιχης φάσεως κατά την περίοδο 1975-1977 και, το σπουδαιότερο, ήταν πολύ πιο περιορισμένη από ότι στις 9 χώρες της ΕΟΚ, ενώ στην αντίστοιχη φάση της περιόδου 1975-1977 η Ελλάδα πραγματοποίησε μεγαλύτερη συμπίεση του ποσοστού ανόδου των τιμών, σε σχέση με τις χώρες της ΕΟΚ, αλλά λόγω της μεγάλης αρχικής εντάσεως του πληθωρισμού το αποτέλεσμα δεν ήταν ικανοποιητικό. Έτσι η Ελλάδα βρισκόταν σε μια περίοδο με έντονες τις συνέπειες του πληθωρισμού και με τετραπλάσιο σχεδόν ρυθμό ανόδου των τιμών από τις χώρες της ΕΟΚ.

3.1.3 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1986-1990

Η πολιτική σταθεροποίησης του Οκτωβρίου 1985 δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και ο ρυθμός του πληθωρισμού ενισχύθηκε περισσότερο κατά το έτος 1986 και σημείωσε άνοδο 23,0% έναντι 19,3% του 1985. Η αυστηρή εισοδηματική πολιτική που εφαρμόστηκε απέδωσε και είχαμε συγκράτηση της αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Θετική επίδραση είχε η υποχώρηση των πληθωριστικών πιέσεων που προέρχονταν από τον "εισαγόμενο" πληθωρισμό. Η υποχώρηση αυτή οφείλεται στην μείωση των τιμών των πρώτων υλών διεθνώς, στην μείωση των τιμών των καυσίμων και στην μικρότερη υποτίμηση της δραχμής. Με τα μέτρα

δημοσιονομικής, εισοδηματικής και νομισματοπιστωτικής πολιτικής το 1985 η Κυβέρνηση επιδίωκε μεταξύ άλλων την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, αλλά αυτό στάθηκε αδύνατο και το επίπεδο των τιμών διαμορφώθηκε σε υψηλά επίπεδα κατά το έτος 1986. Τους πρώτους μήνες βέβαια η ένταση ήταν πιο έντονη και τους τελευταίους μήνες σημείωσε κάμψη κατά 8 περίπου εκατοστιαίες μονάδες και αυτό οφείλεται στην “πολιτική λιτότητας”, όμως ο στόχος που είχε τεθεί δεν επιτεύχθηκε και η Ελλάδα εξακολουθούσε να έχει υψηλότερο ρυθμό ανόδου των τιμών από τις 11 (από το 1986 πραγματοποιήθηκε η ένταξη της Ισπανίας και Πορτογαλίας στην ΕΟΚ και έτσι συμπληρώθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα των δώδεκα κρατών-μελών) χώρες της ΕΟΚ και η διαφορά τους μεγάλωσε πιο πολύ.

Το 1987 ο πληθωρισμός παρουσίασε σημαντική κάμψη. Αν και ο πρωταρχικός στόχος της Κυβέρνησης ,για πληθωρισμό 10% στο τέλος του 1987, δεν επιτεύχθηκε παρόλα αυτά ήταν μια σημαντική χρονιά για την ελληνική οικονομία γιατί ο πληθωρισμός κυμάνθηκε στο 16,4% έναντι 23,0% την προηγούμενη χρονιά. Οι παράγοντες που περιόρισαν την περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού προέρχονταν από το εσωτερικό της χώρας. Οι αυξήσεις των τιμών των υπηρεσιών ήταν αρκετά υψηλότερες από της αυξήσεις των τιμών των αγαθών, ενώ το 1986 συνέβαινε το αντίθετο. Επίσης εφαρμόστηκε ο φόρος προστιθέμενης αξίας και στο τέλος του Ιανουαρίου 1987 έγινε άρση του παγώματος των τιμών, που είχε τεθεί σε εφαρμογή τον Νοέμβριο της προηγούμενης χρονιάς, και τα αγροτικά προϊόντα παρουσίασαν αύξηση που οφείλονταν στις εξαιρετικά δυσμενείς καιρικές συνθήκες τον Μάρτιο. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει τα μέτρα της σταθεροποιητικής πολιτικής δεν συνέλαβαν στην πραγματοποίηση των αρχικών στόχων. Ο

πληθωρισμός μπορεί να μειώθηκε από 23% το 1985 σε 16,4% το 1987, αλλά η σχέση πληθωρισμού μεταξύ Ελλάδος και χωρών ΕΟΚ από 3,6 το 1985 έγινε 5,3 το 1987. Η Ελλάδα, λοιπόν, πρέπει να εντείνει τις προσπάθειες αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού.

Κατά το έτος 1988 συνεχίστηκε η επιβράδυνση του επιπέδου των τιμών και έφτασε στο 13,5% έναντι 16,4% του 1987 και 23,0% του 1986. Τα σταθεροποιητικά μέτρα του 1985 απέδωσαν εν μέρει, καθώς οι στόχοι που είχαν τεθεί από την Κυβέρνηση δεν πραγματοποιήθηκαν, και βοήθησαν στην επιβράδυνση του πληθωρισμού. Το 1988 όμως η ελληνική οικονομία έζησε, μετά από 9 χρόνια, τον χαμηλότερο πληθωρισμό. Οι παράγοντες που επηρέασαν το επίπεδο των τιμών ήταν η εφαρμογή κάποιων μέτρων από το 1987 όπως η εισαγωγή του φόρου προστιθέμενης αξίας και η άρση του παγώματος των τιμών. Οι παράγοντες αυτοί επηρέασαν τον πληθωρισμό και το 1988 σε μικρότερο όμως βαθμό από την προηγούμενη χρονιά. Η κάμψη του πληθωρισμού οφείλεται στη συγκράτηση της αύξησης των τιμών όλων σχεδόν των αγαθών και υπηρεσιών, εκτός των τιμών των ειδών διατροφής, που η αύξηση τους οφείλεται σε καιρικές συνθήκες και στην αύξηση των τιμών των χώρων που πραγματοποιούνται οι εισαγωγές, και των ειδών ποτών-καπνών, που η αύξηση τους προέρχεται από την επιβολή αυξημένης φορολογίας. Η επιβράδυνση του πληθωρισμού το 1988 μείωσε τη διαφορά στους ρυθμούς πληθωρισμού μεταξύ Ελλάδος και των 11 χωρών της ΕΟΚ, όπου ο ρυθμός πληθωρισμού αυξήθηκε ελαφρά.

Το 1989 είχαμε επιβράδυνση της αύξησης του ρυθμού του πληθωρισμού και ο μέσος ετήσιος ΔΤΚ έφτασε στο 13,7% έναντι 13,5% το 1988. Οι αυξήσεις των τιμών στα είδη διατροφής, οι οποίες ήταν μεγαλύτερες από την προηγούμενη χρονιά, και στα είδη άμεσης

κατανάλωσης και διαρκή αγαθά προκάλεσαν αύξηση του επιπέδου των τιμών. Στην επιτάχυνση του πληθωρισμού συνέβαλαν, σε μικρότερο βαθμό, η μικρή αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και η αύξηση των τιμών στα εισαγόμενα είδη. Στη συγκράτηση του επιπέδου των τιμών συνέβαλαν οι μικρότερες ανατιμήσεις στις υπόλοιπες ομάδες αγαθών και υπηρεσιών όμως σημαντικό ρόλο έπαιξε η αναστολή αυξήσεων των τιμών των διοικητικών αγαθών και υπηρεσιών, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα πετρελαιοειδή, καθώς επίσης και η μείωση του ρυθμού αύξησης των έμμεσων φόρων, που το 1988 κάλυπτε το 71% του συνολικού φορολογικού βάρους. Και στις χώρες της ΕΟΚ παρατηρήθηκε μια αύξηση του επιπέδου των τιμών.

Ενώ τα προηγούμενα χρόνια ο ρυθμός πληθωρισμού βρισκόταν σε καλά σχετικά επίπεδα, ώστε να προχωρήσει προς τη σταθεροποίηση και να μειώσει τη διαφορά του με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ, το 1990 παρουσίασε έντονη αύξηση αφού έφτασε στο 22,9% το Δεκέμβρη της ίδιας χρονιάς και τελικά ο μέσος ΔΤΚ του έτους έφτασε στο 20,4%. Η επιτάχυνση του πληθωρισμού ήταν αποτέλεσμα των μέτρων που έλαβε η οικονομική πολιτική κατά τη διάρκεια του έτους. Έτσι στις αρχές Δεκεμβρίου 1989 η Κυβέρνηση εφάρμοσε τη δέσμη οικονομικών μέτρων, τα οποία ολοκληρώθηκαν τον Ιανουάριο του 1990. Έτσι, βάση αυτών των μέτρων, είχαμε αύξηση των τιμολογίων δημόσιων επιχειρήσεων, των έμμεσων φόρων και της τιμής της βενζίνης. Εκτός από αυτά τα μέτρα σημαντικό ρόλο στην αύξηση του ρυθμού του πληθωρισμού την περίοδο αυτή (πρώτο τετράμηνο) έπαιξε και η αύξηση του κόστους εργασίας και των αμοιβών. Αυτά ήταν τα μέτρα που εφαρμόστηκαν την πρώτη περίοδο, καθώς τα οικονομικά μέτρα που ελήφθησαν από την Κυβέρνηση εφαρμόστηκαν σε τρεις περιόδους του

τρέχον έτος. Την δεύτερη περίοδο (τέλος Απριλίου) η δεύτερη δέσμη από δημοσιονομικά μέτρα αφορούσαν την αναπροσαρμογή των τιμολογίων δημοσίων επιχειρήσεων και των τιμών των καυσίμων και αύξηση των έμμεσων φόρων. Τα οικονομικά μέτρα, που εμπεριέχονταν στην τρίτη δέσμη των μέτρων που ελήφθησαν από την Κυβέρνηση, εφαρμόστηκαν τον Ιούλιο και Αύγουστο και αφορούσαν αυξήσεις στις τιμές των καυσίμων. Τα μέτρα αυτά επηρέασαν το ρυθμό πληθωρισμού αυξάνοντας τον κατά 6,7% ποσοστιαίες μονάδες από το 1989 μεγαλώνοντας τη διαφορά με τις χώρες της ΕΟΚ, παρ' όλο που ο ρυθμός πληθωρισμού παρουσίασε στις χώρες της ΕΟΚ μια μικρή επιτάχυνση.

Η πενταετία 1986-1990 παρουσίασε σημαντικές διακυμάνσεις στο ρυθμό πληθωρισμού. Η μεγάλη άνοδος του 1986 υποχώρησε τα επόμενα τρία χρόνια, δίνοντας έτσι ελπίδες για την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Μετά την αποκλιμάκωση αυτή το 1990 είχαμε αναζωπύρωση του επιπέδου των τιμών και η διαφορά μεταξύ των ρυθμών πληθωρισμού της χώρας μας με τις 11 χώρες της ΕΟΚ διευρύνθηκε περισσότερο. Έτσι οι προσπάθειες για αποκλιμάκωση του πληθωρισμού δεν απέδωσαν και οι ελπίδες για αποτελεσματική αντιμετώπιση διαψεύθηκαν.

3.1.4 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1991-1995

Στην αρχή του 1991, ο πληθωρισμός βρισκόταν σε υψηλό επίπεδο, μετά όμως ο ρυθμός αύξησης των τιμών παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση. Η μείωση αυτή ανακόπηκε τον Αύγουστο του τρέχον έτους και τελικά διαμορφώθηκε στο 19,5%, όχι πολύ μακριά από το στόχο του 17% που είχε τεθεί στο πρόγραμμα σταθεροποίησης. Η

κάμψη των πληθωριστικών πιέσεων στη διάρκεια του 1991 εκδηλώθηκε εντονότερα στις τιμές των ελεγχόμενων αγαθών και υπηρεσιών, σε σύγκριση με τις τιμές των μη ελεγχόμενων αγαθών και υπηρεσιών. Στην κάμψη του επιπέδου των τιμών συνέβαλε η μείωση του επιπέδου αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στον αστικό τομέα, που οφείλονταν στην αύξηση της παραγωγικότητας και στην επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των ονομαστικών αμοιβών, καθώς επίσης και η συγκρατημένη αύξηση των έμμεσων φόρων, που τον προηγούμενο χρόνο είχαν μεγάλη άνοδο. Η επιβράδυνση του πληθωρισμού περιορίστηκε από τις αυξήσεις των τιμών στα εισαγόμενα αγαθά, παρ' όλο που επικρατούσε μια σχετική σταθερότητα των τιμών διεθνώς. Στις χώρες της ΕΟΚ ο ρυθμός πληθωρισμού είχε μια μικρή άνοδο και από 4,5% το 1990 έφτασε στο 4,9% το 1991. Έτσι ο πληθωρισμός στην Ελλάδα εξακολουθούσε να παραμένει σε τετραπλάσια επίπεδα σε σχέση με τον ρυθμό πληθωρισμού στις χώρες της ΕΟΚ.

Η επιβράδυνση του πληθωρισμού συνεχίστηκε και το 1992 και τελικά σημείωσε μείωση κατά 3,6% ποσοστιαίες μονάδες από το 1991. Ο μέσος ΔΤΚ το 1992 έφτασε τελικά στο 15,9%, αν και αναμενόταν μεγαλύτερη επιβράδυνση, η οποία ανακόπηκε από την επιβολή φορολογικών μέτρων από την Κυβέρνηση στις αρχές Αυγούστου. Στην επιβράδυνση του πληθωρισμού συνέβαλε η συγκρατημένη αύξηση των τιμών των οπωροκηπευτικών, λόγω αυξημένης προσφοράς που προέκυψε από τις ευνοϊκές καιρικές συνθήκες. Η περιοριστική οικονομική πολιτική που εφαρμόστηκε είχε θετικά αποτελέσματα, καθώς το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος παρουσίασε επιβράδυνση. Επίσης η νομισματική και συναλλαγματική πολιτική περιόρισε τη δυνατότητα των

επιχειρήσεων για αυξήσεις των μισθών, συμβάλλοντας έτσι στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Οι πληθωριστικές πιέσεις που προέρχονταν από τον “εισαγόμενο” πληθωρισμό υποχώρησαν, καθώς υπήρξε μείωση των τιμών των πρώτων υλών διεθνώς. Επίσης η επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών στα είδη διατροφής, στα διαρκή αγαθά και στα είδη άμεσης κατανάλωσης σε σχέση με το 1991, συνέβαλάν στην αποκλιμάκωση του επιπέδου των τιμών. Αποκλιμάκωση του πληθωρισμού όμως παρατηρήθηκε και στις χώρες της ΕΟΚ. Η διαφορά, λοιπόν, του ρυθμού πληθωρισμού Ελλάδος και χωρών της ΕΟΚ εξακολουθούσε να υπάρχει.

Ο ρυθμός πληθωρισμού εξακολουθεί να παρουσιάζει και το 1993 πτώση και τελικά έφτασε στο 14,4%. Πτώση του πληθωρισμού παρουσίασαν και οι χώρες της ΕΟΚ σε 3,3% έναντι 4,3% του 1992. Έτσι ο ρυθμός πληθωρισμού στην Ελλάδα εξακολουθεί να κυμαίνεται σε τετραπλάσια σχεδόν ποσοστά σε σχέση με τις άλλες χώρες. Την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού περιόρισαν οι αυξήσεις στα τιμολόγια ΔΕΚΟ, που παρουσίασαν άνοδο λόγω των αναπροσαρμογών που έγιναν στα τέλη του ΟΤΕ και στα νοσήλια των δημοσίων νοσοκομείων, οι αυξήσεις των τιμών των οπωροκηπευτικών, που το προηγούμενο έτος είχαν παρουσιάσει μείωση, καθώς και οι αυξήσεις των ενοικίων, η οποίες προέρχονται από τη σταδιακή απελευθέρωση τους. Έτσι ο πληθωρισμός παρουσίασε μείωση κατά 1,5% από το 1992, παρ' όλο που αναμενόταν μεγαλύτερη κάμψη.

Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού συνεχίζεται με μεγαλύτερη ένταση το 1994 και έφτασε στο 10,9% έναντι 14,4% το 1993. Στις χώρες της ΕΟΚ ο πληθωρισμός παρουσιάζει μικρή κάμψη και έφτασε στο 3.0%. Στην επιβράδυνση του πληθωρισμού συνέβαλε τόσο η

νομισματική πολιτική που ακολουθήθηκε, περιορίζοντας τη νομισματική επέκταση και τον ρυθμό διολίσθησης της δραχμής μέσα στα αναμενόμενα πλαίσια, όσο και η εισοδηματική πολιτική της Κυβέρνησης, καθώς οι αυξήσεις των ονομαστικών μισθών και ημερομισθίων κινήθηκαν στα προβλεπόμενα όρια. Η νομισματική και εισοδηματική πολιτική συνέβαλε στην εξασθένιση των πληθωριστικών προσδοκιών και δημιούργησε ένα ευνοϊκό οικονομικό κλίμα.

Η επιβράδυνση του πληθωρισμού που άρχισε στις αρχές περίπου της δεκαετίας συνέχισε και το 1995. Ύστερα, λοιπόν, από επίπονες προσπάθειες που καταβλήθηκαν με τη λήψη μέτρων εισοδηματικής, συναλλαγματικής, δημοσιονομικής και κυρίως φορολογικής πολιτικής ο ρυθμός πληθωρισμού παρουσίασε κάμψη και έφτασε στο 8,9% έναντι 10,9% το 1994 και ο λόγος της ανόδου του ελληνικού τιμαρίθμου προς την άνοδο των χωρών της ΕΟΚ από 3,4% το 1994 μειώθηκε σε 3,1% το 1995.

Η πενταετία 1991-1995 ήταν μια περίοδος συνεχούς περιορισμού του ρυθμού του πληθωρισμού. Μπορεί ο πληθωρισμός να παρουσίαζε μείωση όμως ο λόγος του ρυθμού του πληθωρισμού της Ελλάδος και των χωρών της ΕΟΚ εξακολουθούσε να κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα, αφού και σ' αυτές ο πληθωρισμός μειωνόταν. Για την Ελλάδα ήταν μια σημαντική περίοδος γιατί μετά από 22 χρόνια (συνεχώς) ο διψήφιος αριθμός πληθωρισμού έγινε μονοψήφιος. Απαραίτητο, λοιπόν, είναι να ενταθούν οι προσπάθειες αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού προκειμένου η Ελλάδα να καλύψει τη διαφορά με τις χώρες της ΕΟΚ και η ένταξη στην ΟΝΕ γίνει πραγματικότητα.

3.1.5 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1996-1997

Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού συνεχίστηκε και το 1996 και τελικά το επίπεδο των τιμών διαμορφώθηκε στο 8,2%. Παρ' όλο που είχαμε μείωση του ΔΤΚ ο λόγος της ανόδου του ρυθμού πληθωρισμού της Ελλάδος σε σύγκριση με τις χώρες της ΕΟΚ αυξήθηκε σε 3,2% έναντι του 3,1% του 1995. Στη συγκράτηση της αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού συνέβαλαν οι αυξήσεις των τιμών του πετρελαίου διεθνώς, η οποία οδήγησε σε επιβάρυνση των μεταφορών των προϊόντων και της λειτουργίας των επιχειρήσεων. Σημαντικό ρόλο στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού έπαιξε και η άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, το οποίο αντιπροσωπεύει το 60% περίπου του κόστους παραγωγής στον μη αγροτικό τομέα. Έτσι οι αυξήσεις που χορηγήθηκαν τόσο στους δημόσιους υπαλλήλους όσο και στους εργαζόμενους στον ευρύτερο Δημόσιο τομέα υπερβαίνουν κατά πολύ τα όρια της εισοδηματικής πολιτικής. Αύξηση του κόστους εργασίας παρατηρήθηκε και στον ιδιωτικό τομέα. Πολλοί εργοδότες προβαίνουν σε μεγάλες μισθολογικές αυξήσεις λόγω της δυνατότητας που διαθέτουν στο να μεταφέρουν το επιπλέον κόστος εργασίας στις τιμές αλλά και των περιθωρίων που τους παρέχονται από τη μείωση του χρηματοοικονομικού κόστους, αποτέλεσμα της μείωσης των επιτοκίων. Η αύξηση του κόστους εργασίας, εκτός του ότι περιορίζει την αποκλιμάκωση του ρυθμού του πληθωρισμού, συντελεί και στην εξασθένηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων και δημιουργεί διάγκωση του Εμπορικού ισοζυγίου. Έτσι η αύξηση του κόστους εργασίας επηρέασε κατά το έτος 1996 το ρυθμό πληθωρισμού

άμεσα και έμμεσα. Έτσι η συγκράτηση των αμοιβών , καθώς επηρεάζουν το κόστος εργασίας, αποτελεί επιτακτική ανάγκη προκειμένου το επίπεδο των τιμών στη χώρα μας να είναι ικανοποιητικό. Στην επιβράδυνση του πληθωρισμού συνέβαλε ευνοϊκά η συναλλαγματική πολιτική της σκληρής δραχμής , η οποία επιδρά θετικά στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Κέντρου Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών κατά το εννιάμηνο του 1996, η δραχμή ανατιμήθηκε ως προς το σύνολο των ξένων νομισμάτων κατά 1,07%.

Το 1997 ο πληθωρισμός επιβραδύνθηκε περισσότερο, συνεχίζοντας έτσι τη συνεχόμενη αποκλιμάκωση του, και έφτασε στο 5,5%. Στην επιβράδυνση του επιπέδου των τιμών σπουδαίο ρόλο έπαιξε η νομισματική πολιτική μέσω της στρατηγικής καθορισμού ενδιάμεσων στόχων που ακολούθησε η Τράπεζα της Ελλάδος και οι οποίοι προσεγγίστηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό και συγκεκριμένα η ισοτιμία της δραχμής παρέμεινε σχεδόν σταθερή έναντι των περισσότερων ευρωπαϊκών νομισμάτων. Οι Τράπεζα της Ελλάδος αντιμετώπισε τις πιέσεις που δέχτηκε η δραχμή, οι οποίες ξεκίνησαν από την νομισματική αναταραχή στη Νοτιοανατολική Ασία και οι αδυναμίες της Ελληνικής οικονομίας τις ενίσχυσαν. Η νομισματική και χρηματιστηριακή κρίση, που εστιαζόταν στην Νοτιοανατολική Ασία, επηρέασε όχι μόνο την Ελλάδα αλλά και τη διεθνή οικονομία. Στη μείωση του πληθωρισμού θετική ήταν και η συμβολή της δημοσιονομικής πολιτικής και η εξέλιξη του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, το οποίο επιβραδύνθηκε σε 6,9% το 1997 από 9,6% το 1996. Στη συγκράτηση της κάμψης του πληθωρισμού συνέβαλαν οι αυξήσεις των ονομαστικών αποδοχών, ιδιαίτερα του Δημοσίου που οι εργαζόμενοι αντιπροσωπεύουν

το 56% της συνολικής απασχόλησης, οι οποίες αυξήθηκαν με μεγαλύτερο βαθμό από το στόχο της εισοδηματικής πολιτικής, που ήταν 8% και τελικά αυξήθηκαν κατά 11%. Η Κυβέρνηση για να καλύψει αυτές τις δαπάνες επέβαλε φόρους και αυξήσεις στα τιμολόγια των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών και έτσι συνέβαλε στη μη γρήγορη αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

Η ακολουθούμενη νομισματική και δημοσιονομική πολιτική συντέλεσε στην συνεχόμενη κάμψη του πληθωρισμού, δημιουργώντας έτσι ένα κλίμα αισιοδοξίας για την ένταξη της Ελλάδος στην ΟΝΕ αλλά και μεγαλύτερη ανησυχία για περαιτέρω μείωση και διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα. Και οι χώρες της ΕΟΚ παρουσίασαν μείωση του πληθωρισμού, καθώς όλες προσβλέπουν σε έναν χαμηλό ρυθμό πληθωρισμού. Ο πληθωρισμός, λοιπόν, είναι το πιο δύσκολο πρόβλημα της οικονομικής πολιτικής για την προσεχή τριετία. Αν καταφέρει να ρίξει τον πληθωρισμό κατά 3 περίπου ποσοστιαίες μονάδες, ώστε να κυμανθεί κοντά στο 2, θα δημιουργήσει ισχυρή αναπτυξιακή ώθηση για ολόκληρη την οικονομία.

3.1.6 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 1998

Η οικονομική πολιτική το 1998 κινήθηκε στους ίδιους άξονες με τον προηγούμενο χρόνο. Η αντιπληθωριστική προσπάθεια συνέχισε έτσι να στηρίζεται αποκλειστικά σχεδόν στην νομισματική πολιτική, ενώ η δημοσιονομική πολιτική παρουσίασε σαφείς ενδείξεις χαλάρωσης και η πολιτική διαρθρωτικών αλλαγών εξακολουθούσε να βραδυπορεί. Το 1998 αρκετά γεγονότα είχαν ως αποτέλεσμα να ενισχυθούν τόσο η

δυναμική αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής όσο και η αξιοπιστία του αντιπληθωριστικού προσανατολισμού της. Η ένταξη της δραχμής στον ευρωπαϊκό Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ), τον Μάρτιο 1998, μετέδωσε στις αγορές ένα ισχυρό μήνυμα: ότι η Ελλάδα θα είναι έτοιμη να ενταχθεί στη χώρα του Ευρώ το 2001. Η υποτίμηση της δραχμής το 1998 ήταν αποτέλεσμα της αύξησης, στο δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας, των πραγματικών αποδοχών που η άνοδος τους υπερέβη αισθητά κατά καιρούς την άνοδο της παραγωγικότητας και επηρέασε αρνητικά τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων. Η υποτίμηση της δραχμής κατά 12,3% έναντι των ευρωπαϊκών νομισμάτων (Μάρτιος 1998) συνεπαγόταν κεντρική ισοτιμία στον ΜΣΙ ίση με 357δρχ ανά ECU, την οποία οι αγορές θεώρησαν τότε αξιόπιστη και διατηρήσιμη. Μετά την υποτίμηση της δραχμής οι τιμές αυξήθηκαν περισσότερο από ότι θα αναμενόταν λόγω της ανόδου του δραχμικού κόστους των εισαγόμενων εισροών, με αποτέλεσμα να καθυστερήσει η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

Η δημοσιονομική πολιτική είχε επιτυχία στην προσπάθεια της για αύξηση των εσόδων, η οποία όμως συνοδεύτηκε από αδυναμία ουσιαστικού περιορισμού των δαπανών. Η υπέρβαση των δαπανών για τους μισθούς, οι οποίες ενώ είχαν προγραμματισθεί να αυξηθούν κατά 3,7% τελικώς η διεύρυνση τους ήταν υπερδιπλάσια υπερβαίνοντας το 8%. Αυτό σημαίνει πως η αυστηρή εισοδηματική πολιτική που είχε εξαγγελθεί στον Δημόσιο τομέα δεν εφαρμόστηκε. Οι διάφορες εξελίξεις το 1998, επέτρεψαν την ικανοποίηση των δημοσιονομικών κριτηρίων, οι οποίες δεν στηρίχτηκαν σε ουσιαστικές διαρθρωτικές βελτιώσεις στον Δημόσιο τομέα ο οποίος συνέχισε να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα. Άλλωστε, όπως επισημαίνεται και από την Τράπεζα της Ελλάδος, «η

συγκράτηση των δαπανών από το 1994-1998 οφείλεται σχεδόν εξολοκλήρου από μείωση των δαπανών για τόκους, ενώ οι πρωτογενείς δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού αυξήθηκαν οριακά προς το ΑΕΠ». Αυτό σημαίνει ότι παραμένουν ανέπαφοι οι μηχανισμοί που τροφοδοτούν υψηλές δαπάνες και, δυνητικά, μεγάλα δημόσια ελλείμματα.

Η πολιτική διαρθρωτικών αλλαγών παρέμεινε και το 1998 το κύριο πρόβλημα μέσα στο συνολικό μείγμα της οικονομικής πολιτικής. Η πρόοδος σ' αυτόν τον τομέα ήταν μικρή με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι ευνοϊκές επιπτώσεις από τη γενικότερη μακροοικονομική βελτίωση και να μην συνεπικουρείται επαρκώς η προσπάθεια μείωσης του πληθωρισμού.

Στη συγκράτηση του πληθωρισμού συνέβαλλαν και οι “συμφωνίες κυρίων” που αφορούσαν την εξέλιξη των τιμών και έγιναν μεταξύ της Κυβέρνησης και του ιδιωτικού τομέα. Επιτεύχθηκαν τον Αύγουστο(αφορούσαν ένα πολύ περιορισμένο αριθμό καταναλωτικών αγαθών) και το Σεπτέμβριο του 1998(αφορούσαν ένα σημαντικότερο αριθμό αγαθών, που αντιστοιχούσαν περίπου στο 1/10 του “ καλαθιού του καταναλωτή”. Οι συμφωνίες προέβλεπαν τιμών των αγαθών για τρεις έως έξι μήνες, αλλά στην πράξη δεν τηρήθηκαν αυστηρά. Έτσι οι τιμές των αγαθών που εμπεριέχονταν στις συμφωνίες αυξήθηκαν στη διάρκεια του 1998 3,5% κατά μέσο όρο, ενώ των άλλων αγαθών κατά 5,2%. Αν οι συμφωνίες αυτές δεν είχαν γίνει(προωθήθηκαν από την Κυβέρνηση, όταν έγινε φανερό ότι πολλές επιχειρήσεις είχαν αυξήσει τις τιμές περισσότερο από ότι θα ήταν εύλογο, με σκοπό τον περιορισμό της πληθωριστικής επίδρασης της υποτίμησης της δραχμής), τότε ο ρυθμός πληθωρισμού θα ήταν υψηλότερος κατά 0,2(0,17) της εκατοστιαίας

μονάδας. Επίσης οι μέσες αποδοχές και το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στο σύνολο της οικονομίας αυξήθηκαν λιγότερο, κατά 0,1 της εκατοστιαίας μονάδας, από ότι θα είχαν αυξηθεί αν δεν είχαν γίνει οι συμφωνίες.

Έτσι η μέση αύξηση του πληθωρισμού το 1998 ήταν 4,8% έναντι 5,5% το 1997. Η Ελλάδα εξακολουθούσε να έχει διαφορά του ρυθμού πληθωρισμού της με τις χώρες της ΕΟΚ, οι οποίες πραγματοποίησαν ουσιαστικό πρόοδο τα τελευταία έτη για τη μείωση του πληθωρισμού και η τάση αυτή συνεχίστηκε. Ειδικότερα η Ισπανία, Ιταλία και Πορτογαλία πέτυχαν ταχεία μείωση του πληθωρισμού το 1997 γεγονός που ευθυγράμμισε τις χώρες αυτές με την τιμή αναφοράς της συνθήκης του Μάαστριχ. Το ρεκόρ χαμηλού πληθωρισμού στις χώρες της ΕΟΚ είχε σαν αποτέλεσμα 11 κράτη-μέλη να πληρούν τις προϋποθέσεις για την ένταξη στην ΟΝΕ και η ικανοποίηση του κριτηρίου για τον πληθωρισμό καθίσταται δυσκολότερη για την Ελλάδα, καθώς όσο μειώνεται ο πληθωρισμός στις χώρες της ΕΟΚ και κατ' επέκταση στις τρεις με το χαμηλότερο πληθωρισμό τόσο μειώνεται η τιμή αναφοράς του κριτηρίου σύγκλισης, η οποία υπολογίζεται προσθέτοντας 1,5 εκατοστιαίες μονάδες στον αριθμητικό μέσο όρο των τριών κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις στον πληθωρισμό. Έτσι η Ελλάδα πρέπει να συνεχίσει τη συνετή νομισματική και συναλλαγματική πολιτική και να δώσει έμφαση στη διατήρηση της πολιτικής της δημοσιονομικής εξυγίανσης.

3.1.7 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 1999

Το 1999 ο ρυθμός ανόδου του πληθωρισμού έφτασε σε 2,6% έναντι 4,8% το 1998. Ο στόχος για μέση αύξηση του πληθωρισμού 2,5% για ολόκληρο το χρόνο επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό. Τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο του 1999 ο πληθωρισμός στη χώρα μας διακυμάνθηκε στο 2.0%, που είναι ο πιο χαμηλός πληθωρισμός. Η απότομη αύξηση της τιμής του πετρελαίου ήταν σημαντικό γεγονός που χαρακτήρισε το οικονομικό περιβάλλον το 1999. Η άνοδος της τιμής πετρελαίου οφείλεται στη συμφωνία μεταξύ του ΟΠΕΚ και εκτός ΟΠΕΚ πετρελαιοπαραγωγών χωρών για μειώσεις στην παραγωγή, ώστε να αυξηθούν οι τιμές, και στην επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας, που προκάλεσε αύξηση της ζήτησης πετρελαίου κατά 1,1 εκατ. βαρέλια ημερησίως το 1999. Η άνοδος της τιμής του πετρελαίου όμως είχε αρνητικές επιδράσεις στα πραγματικά εισοδήματα και στους όρους εμπορίου, τόσο σε οικονομικά αναπτυγμένες χώρες όσο και στην παγκόσμια οικονομία. Το θετικό από αυτήν την αύξηση είναι ότι θα επηρεαστούν και οι άλλες χώρες και οι επιπτώσεις της αύξησης της τιμής του πετρελαίου δεν αναμένεται να είναι τόσο σημαντικές όσο της δεκαετίας του 1970.

Στη διάρκεια του 1999 παρατηρήθηκε σχεδόν συνεχής υποχώρηση (κατά 13,9% συνολικά) του ευρώ έναντι του δολαρίου, η οποία αντανακλά την εκτίμηση των αγορών ότι οι ΗΠΑ υπερτερούν έναντι της Ευρώπης ως προς τις οικονομικές επιδόσεις και η διαρθρωτική ευελιξία.

Η εξέλιξη του πληθωρισμού το 1999 επηρεάστηκε από τα μέτρα μείωσης των έμμεσων φόρων που έλαβε η Κυβέρνηση και από ορισμένους άλλους εξωγενείς παράγοντες. Εκτός από την άνοδο της

διεθνούς τιμής των καυσίμων, η υποχώρηση της ισοτιμίας του ευρώ έναντι του δολαρίου και του γιέν στη διάρκεια του έτους επίσης επηρέασε αυξητικά τις τιμές των εισαγόμενων αγαθών και τον εγχώριο πληθωρισμό. Η σημαντική εξωγενής επίπτωση της ανόδου της τιμής του πετρελαίου στον πληθωρισμό, κατά μιάμιση εκατοστιαία μονάδα περίπου, αντισταθμίστηκε εν μέρει από τη μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης καυσίμων, καθώς και άλλων έμμεσων φόρων που το 1999, σε αντίθεση με τα δύο προηγούμενα έτη, υπήρξε έτος εκτεταμένων φορολογικών μεταβολών, καθώς και υλοποίησης μέτρων που είχαν νομοθετηθεί τα προηγούμενα έτη. Συνολικά, οι περικοπές της έμμεσης φορολογίας στη διάρκεια του έτους εκτιμάται ότι οδήγησαν στην υποχώρηση του δωδεκάμηνου ρυθμού του πληθωρισμού το Δεκέμβρη του 1999 κατά μία εκατοστιαία μονάδα.

Η δέσμη συμφωνιών το Νοέμβρη του 1998 αφορούσε ένα ευρύ φάσμα αγαθών και υπηρεσιών, και δεν προέβλεπε μειώσεις τιμών, αλλά σταθερότητα ή περιορισμένη αύξηση σε όλη τη διάρκεια του 1999. Στην πράξη η εφαρμογή ήταν πολύ χαλαρή.

Σαφή αντιπληθωριστική κατεύθυνση συνέχισε να έχει το 1999 η ασκούμενη νομισματική και οικονομική πολιτική. Ο στόχος για τον πληθωρισμό επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό εντός του 1999 και η συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ διατηρήθηκε σχετικά σταθερή. Η διαμόρφωση της ισοτιμίας της δραχμής, σε συνδυασμό με τη μείωση των τιμών εξαγωγών των εμπορικών μας εταιρών και την ευνοϊκή εξέλιξη των τιμών των πρώτων υλών (εκτός του αργού πετρελαίου) στην παγκόσμια αγορά, ελαχιστοποίησε τον εισαγόμενο πληθωρισμό (εκτός εκείνου που συνδέεται με τις τιμές καυσίμων). Επίσης η φυσιολογική εξάλειψη των επιπτώσεων της

υποτίμησης του Μαρτίου 1998 στο δωδεκάμηνο ρυθμό μεταβολής του ΔΤΚ είχε ως αποτέλεσμα να υποχωρήσει ο πληθωρισμός συνολικά κατά μία εκατοστιαία μονάδα περίπου το Μάρτιο και τον Απρίλιο του 1999.

Μια «ανάσα» από το κριτήριο σύγκλισης ήταν ο μέσος εναρμονισμένος πληθωρισμός στο τέλος του 1999 και ο «συναγερμός» εξακολουθεί να ισχύει για το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου. Ωστόσο το 1999 ήταν μια σημαντική χρονιά για την ελληνική οικονομία, καθώς περιόρισε τον ρυθμό πληθωρισμού αρκετά ώστε να είναι κοντά στο κριτήριο σύγκλισης. Και οι χώρες της ΕΟΚ επηρεάστηκαν από τις τιμές πετρελαίου και την υποτίμηση του ευρώ. Έτσι, σύμφωνα με τον ΕνΔΤΚ, το 1999 ο ρυθμός πληθωρισμού στην Ελλάδα έφτασε στο 2,1% και στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1,2%, ενώ στη ζώνη του ευρώ έφτασε στο 1,1%. Στην Ελλάδα για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες διαμορφώθηκαν συνθήκες νομισματικής σταθερότητας. Το επίτευγμα αυτό είναι αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης και επίπονης προσπάθειας. Το νέο οικονομικό περιβάλλον που διαμορφώθηκε επιτρέπει την ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης για τη συμμετοχή της Ελλάδος στην ΟΝΕ και προάγει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

3.1.8 Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2000

Το 2000 ο πληθωρισμός κυμάνθηκε ανάμεσα στο 2,5% και στο 4,0% και τελικά ο μέσος ΔΤΚ έφτασε στο 3,9%. Τον Μάρτιο ο μέσος ΕνΔΤΚ διαμορφώθηκε σε 2,0%, ενώ η τιμή αναφοράς ήταν 2,4%, επιτρέποντας την ικανοποίηση του σχετικού κριτηρίου σύγκλισης. Στη διάρκεια του έτους ο πληθωρισμός παρουσίασε διακυμάνσεις, καθώς

η αύξηση των τιμών του πετρελαίου και η ανατίμηση του δολαρίου ΗΠΑ έναντι του ευρώ συνεχίστηκαν και κατά τη διάρκεια του 2000, με αποτέλεσμα ο ετήσιος πληθωρισμός με βάση τον ΈνΔΤΚ να διαμορφωθεί τον Ιούλιο σε επίπεδο άνω των 2% και να επιταχυνθεί από τον Αύγουστο φθάνοντας στο 3,8% τον Οκτώβριο.

Η κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής και οι νομισματικές εξελίξεις επηρεάστηκαν από την απόφαση του Ιουνίου του 2000 για την πλήρη ένταξη της Ελλάδος στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση από την αρχή του 2001. Μέχρι τη λήψη της απόφασης για την ένταξη η νομισματική πολιτική απέβλεπε πρωταρχικά στην ικανοποίηση του κριτηρίου σύγκλισης για τον πληθωρισμό και στο δεύτερο εξάμηνο βασική επιδίωξη της ήταν η συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων, οι οποίες ενισχύνονταν λόγω της συνεχιζόμενης ανόδου της διεθνούς τιμής πετρελαίου και της υποτίμησης του ευρώ. Έτσι, λοιπόν, η υποχώρηση του πυρήνα του πληθωρισμού (μετρείται βάση του ΔΤΚ, αλλά χωρίς καύσιμα και οπωροκηπευτικά) έως τον Αύγουστο και η μετέπειτα συγκράτηση του σε σχετικά χαμηλό επίπεδο οφείλεται στη νομισματική πολιτική που ασκήθηκε, στη μείωση του δημοσίου ελλείμματος ως ποσοστού του ΑΕΠ, στη διατήρηση του ρυθμού ανόδου του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στον επιχειρηματικό τομέα στο ίδιο περίπου επίπεδο με πέρυσι, καθώς και στον εντονότερο ανταγωνισμό στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, συνέπεια της απελευθέρωσης. Επίσης στη συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων συμβάλλουν, πρώτον, η επίδραση της προσεκτικής άσκησης της πολιτικής των επιτοκίων το 2000, αποτέλεσμα της οποίας είναι η σταδιακή σύγκλιση των εγχωρίων επιτοκίων προς τα επιτόκια της ζώνης του ευρώ και, δεύτερον, η ανατίμηση κατά 3,5% της κεντρικής ισοτιμίας της δραχμής στον ΜΣΙ ΙΙ,

η οποία ισχύει από της 17 Ιανουαρίου και έχει περιορίσει την αναγκαία υποχώρηση της τρέχουσας ισοτιμίας της δραχμής έναντι του ευρώ στη διάρκεια του 2000, αμβλύνοντας ταυτόχρονα τις πληθωριστικές προσδοκίες.

Αυξητική επίδραση στον πληθωρισμό είχε η εξέλιξη της σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής, λόγω αφενός του δολαρίου ΗΠΑ έναντι του ευρώ και αφετέρου της βαθμιαίας σύγκλισης της τρέχουσας προς την κεντρική ισοτιμία της δραχμής. Η εξέλιξη του πληθωρισμού επηρεάστηκε δυσμενώς και από άλλους ειδικούς παράγοντες, όπως είναι η εξάλειψη της μειωτικής επίδρασης που είχε στον πληθωρισμό η περικοπή ορισμένων έμμεσων φόρων στη διάρκεια των πρώτων δέκα μηνών του 1999. Επίσης οι άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις της ανόδου της τιμής πετρελαίου στις τιμές ορισμένων προϊόντων και υπηρεσιών συνεχίζουν και το 2000 και επιδρά αρνητικά στην εξέλιξη του επιπέδου των τιμών και κάνει δύσκολη τη διατήρηση ενός χαμηλού ρυθμού πληθωρισμού. Ο ρυθμός πληθωρισμού επηρεάστηκε και από την επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου των δραχμικών τιμών των εισαγόμενων προϊόντων.

Μέχρι το Μάρτιο του 2000 η Ελλάδα είχε ικανοποιήσει όλα τα κριτήρια σύγκλισης που προβλέπονται στη Συνθήκη του Μάαστριχ για τη συμμετοχή μιας χώρας στη νομισματική ένωση. Η ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ έγινε πραγματικότητα. Η νομισματική πολιτική, η οποία ασκήθηκε σε ένα ιδιαίτερα αντίξοο περιβάλλον, συνέβαλε τόσο στην ικανοποίηση του κριτηρίου σύγκλισης του πληθωρισμού όσο και στην ομαλή σύγκλιση της ισοτιμίας της δραχμής έναντι του ευρώ προς την κεντρική ισοτιμία.

Η επικείμενη συμμετοχή μας στην ΟΝΕ και η υιοθέτηση του ευρώ αναμένεται να έχει εκτεταμένες επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, αλλά και στον τρόπο άσκησης της οικονομικής πολιτικής. Από 1^η Ιανουαρίου του 2001, η νομισματική πολιτική θα ασκείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ενώ η δημοσιονομική πολιτική θα ασκείται σε εθνικό επίπεδο, όπως προβλέπεται από το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με δεδομένη την απώλεια των μέσων άσκησης εθνικής νομισματικής πολιτικής από το 2001, απαιτείται να ενταθεί η προσπάθεια των κοινωνικών εταίρων και να εφαρμοστεί κατάλληλη οικονομική και διαρθρωτική πολιτική, προκειμένου να εξασφαλιστεί η σταθερότητα των τιμών και να βελτιωθεί η διεθνείς ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

3.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο πληθωρισμός, συνώνυμο του κακού, απασχόλησε τόσο του οικονομολόγους όσο και την οικονομική πολιτική κάθε κυβερνήσεως, καθώς μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο υπήρξε μια σχεδόν μόνιμη κατάσταση των προηγμένων οικονομιών.

Στην Ελλάδα ο πληθωρισμός έκανε έντονη την παρουσία του το 1973, με την πρώτη πετρελαιοκή κρίση, και από μονοψήφιος έγινε διψήφιος και το 1979 ο διψήφιος αριθμός μονιμοποιήθηκε. Ο στασιμοπληθωρισμός ήταν χαρακτηριστικό της δεκαετίας του 1980. Όλες τις προσπάθειες για αποκλιμάκωση του πληθωρισμού ακολουθούσε αναζωπύρωση του. Τη δεκαετία αυτή η Ελλάδα ένοιωσε τις οδυνηρές και καταστροφικές συνέπειες του πληθωρισμού.

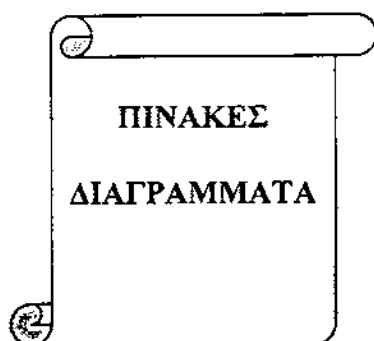
Η δεκαετία 1990 ήταν περίοδος σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας. Ο χαμηλός πληθωρισμός και η επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας τα τελευταία χρόνια είναι τα κύρια επιτεύγματα. Η δεκαετία που αρχίζει πρέπει να αποτελέσει περίοδο ταχύρυθμης ανάπτυξης, η οποία, για να είναι διατηρήσιμη, προϋποθέτει σταθερότητα. Με αυτόν τον τρόπο, θα πραγματοποιηθεί η σύγκλιση του βιοτικού επιπέδου της Ελλάδος προς το μέσο όρο των χωρών της ΕΟΚ.

Η επίτευξη της ένταξης της Ελλάδος στην ΟΝΕ δε σημαίνει ότι ο ρυθμός πληθωρισμού παύει να είναι πρόβλημα, αντίθετα τώρα όσο ποτέ πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για τη διατήρηση ενός χαμηλού πληθωρισμού. Ο Υπουργός Οικονομικών κ. Παπαντωνίου στις αρχές του 2001 εξέφρασε την ανησυχία για αύξηση του πληθωρισμού. Η ανησυχία αυτή σήμερα (Μάιος 2001) έγινε πραγματικότητα. Έτσι

έχοντας υπόψη τις εξελίξεις των τελευταίων μηνών (από τον Ιανουάριο του 2001 και μέχρι σήμερα) ο πληθωρισμός εξακολουθεί να προκαλεί ανησυχία και εντάσεις, καθώς άρχισε να αναζωπυρώνεται, σε όλη τη χώρα καθώς το Υπουργείο Οικονομικών, έκτος από άλλα μέτρα που έλαβε όπως οι διάφορες περικοπές κονδυλίων (στο Υπουργείο Αμύνης) κ.α, έκανε εξαγγελία για μειώσεις στα ασφαλιστικά (περικοπές στις συντάξεις) και αυτό προκάλεσε την σύσσωμη αντίδραση του ελληνικού λαού. Η αντίδραση αυτή πάγωσε προς το παρόν τα μέτρα αυτά να τεθούν σε λειτουργία, μέχρι όμως το τέλος του 2001 η κυβέρνηση μέσω του Υπουργείου Οικονομικών θα πρέπει να εξετάσει και να βρει άλλους τρόπους λιγότερο επιβλαβείς για τον ελληνικό λαό. Έτσι το πρόβλημα του επιπέδου των τιμών θα εξακολουθεί να υφίσταται και να δημιουργεί “πονοκέφαλο” στις εκάστοτε Κυβερνήσεις και στα αρμόδια όργανα για την πολιτική που πρέπει να ακολουθήσουν. Η Ευρωπαϊκή οικονομία μπαίνει σε νέα φάση και ο πληθωρισμός, μαζί με άλλα μεγέθη, αποτέλεσε ένα από τα κριτήρια σύγκλισης προς την Οικονομική Νομισματική Ενοποίηση και στόχος της είναι η διατήρηση ενός σταθερού επιπέδου των τιμών.

Τελειώνοντας πρέπει να πούμε πως, σύμφωνα με τον Ιωάννη Δ. Φαρσαρότα, η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται σε μια νέα εποχή, στην οποία το κύριο χαρακτηριστικό είναι ο χαμηλός ρυθμός πληθωρισμού. Η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται σε ενδιαφέρουσα μεταβατική καμπή, καθώς ο αντιπληθωρισμός, ο οποίος απειλεί με ύφεση την οικονομία, είναι υπαρκτό πρόβλημα (Ιαπωνία, Κίνα). Το γεγονός ότι ο αντιπληθωρισμός μπορεί να πλήξει και την Ευρώπη συνιστά ιδιαίτερη προσοχή και θα πρέπει να αντιμετωπισθεί εγκαίρως, αποφεύγοντας τις δυσάρεστες συνέπειες του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



ΠΙΝΑΚΕΣ- ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Οι πίνακες και τα διαγράμματα που παραθέτονται στη συνέχεια αναφέρονται στην εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή της Ελλάδος αλλά και σε σύγκριση με τους αντοίσιτους δείκτες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι πίνακες και τα διαγράμματα παραθέτονται χρονολογικά ξεκινώντας από το 1975 και μετά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ 1975 ΕΩΣ ΤΟ 2000

ΕΤΟΣ	Σύγκριση δείκτη Δεκεμβρίου κάθε έτους με τον αντίστοιχο δείκτη του προηγούμενου έτους	Σύγκριση μέσου ετησίου δείκτη κάθε έτους με τον αντίστοιχο δείκτη του προηγούμενου έτους
1975	15,7	13,4
1976	11,7	13,3
1977	12,8	12,2
1978	11,5	12,5
1979	24,8	19,0
1980	26,2	24,9
1981	22,5	24,5
1982	19,0	21,1
1983	20,2	20,2
1984	18,0	18,5
1985	24,5	19,3
1986	17,0	23,0
1987	15,8	16,4
1988	14,0	13,5
1989	14,6	13,7
1990	22,9	20,4
1991	18,0	19,5
1992	14,4	15,9
1993	12,0	14,4
1994	10,7	10,9
1995	7,9	8,9
1996	7,3	8,2
1997	4,7	5,5
1998	3,9	4,8
1999	2,7	2,6
2000		3,9

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ Ε.Ε

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	Ε.Ε.
1982	20,7	10,5
1983	18,1	8,5
1984	17,9	7,2
1985	19,3	5,9
1986	22,2	3,8
1987	15,7	3,4
1988	14,0	3,6
1989	14,4	5,3
1990	20,5	5,6
1991	19,5	5,1
1992	16,0	4,3
1993	14,4	3,3
1994	10,9	3,0
1995	9,3	3,1
1996	8,5	2,2
1997	5,5	1,8

Πηγή: ΟΟΣΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (Ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)

Έτη τμήμα	Δείκτης τιμών καταναλωτή					Δείκτης τιμών χονδρικής πώλησης					Ετήσιος μέσος αλγεβρικός δείκτης		
	Γενικός	Υπόλοιποι δείκτες				Κόστος	Ετήσιος μέσος αλγεβρικός δείκτης	Υπόλοιποι δείκτες					
		Απόδοι	Υπερτίμηση	ΑΠΧ χωρίς κερδοφορία & χρονοβ. & χρονοβ.	ΑΠΧ χωρίς κερδοφορία & χρονοβ. & χρονοβ.			Απόδοι	Καθαρό	Καθαρό		Καθαρό	
1991	19,5	17,8	22,7	18,6	18,8	19,3	22,6	28,3	16,7	23,0	17,7	10,7	14,6
1992	15,9	14,1	19,2	16,3	16,3	14,1	3,7	20,1	11,3	1,7	14,7	6,4	12,6
1993	14,4	11,9	19,0	14,8	15,0	12,7	1,5	16,8	11,9	5,4	13,5	11,3	12,2
1994	10,9	10,9	10,9	11,0	10,8	12,9	24,8	2,7	8,7	13,7	7,4	8,5	9,2
1995	8,9	7,5	11,4	9,4	9,6	8,4	8,2	2,8	7,8	5,1	8,1	10,2	7,0
1996	8,2	7,2	9,9	8,1	8,1	7,0	8,4	10,2	6,1	8,9	7,1	5,6	3,6
1997	5,5	3,7	8,4	6,0	6,8	4,1	11,0	-4,9	3,3	4,2	4,0	3,8	2,1
1998	4,8	3,9	6,2	5,3	5,7	4,4	7,0	-5,9	3,9	7,5	2,8	4,3	5,4
1999	2,6	1,7	4,1	2,9	3,0	2,4	1,8	-1,7	2,1	3,4	3,7	2,6	0,5
1996 α	8,6	7,4	10,4	8,7	9,0	6,0	2,9	10,1	6,6	3,1	7,5	7,1	5,0
β	8,6	7,8	10,0	8,1	8,6	8,5	1,7	9,9	6,7	13,5	6,8	6,5	1,5
γ	8,0	7,3	9,3	7,7	8,0	7,7	13,6	9,8	6,3	14,3	6,7	5,6	0,9
δ	7,6	6,3	9,7	7,1	7,9	5,5	6,2	10,9	5,0	5,0	7,3	5,6	-0,7
1997 α	6,4	5,0	8,6	6,7	7,3	4,3	6,6	2,8	2,4	0,2	5,2	1,3	-0,4
β	5,6	3,6	8,8	6,4	7,1	3,5	8,0	-7,3	2,7	4,5	3,7	3,0	2,2
γ	5,3	3,2	8,0	5,8	6,7	5,1	21,2	-10,0	4,5	11,7	4,1	3,9	3,1
δ	4,9	3,1	7,6	5,3	5,9	3,5	9,9	-3,9	3,5	8,8	3,0	3,6	3,5
1998 α	4,9	3,4	6,0	4,5	5,0	4,9	16,8	-4,7	5,5	11,2	2,1	3,4	4,3
β	5,3	4,5	6,5	2,7	6,0	1,6	5,4	-2,2	5,1	3,4	4,1	5,0	7,1
γ	5,1	4,3	6,4	3,9	6,2	5,8	-0,8	3,4	3,5	1,2	3,0	4,0	3,4
δ	4,3	3,2	5,8	3,2	5,5	4,4	6,8	13,1	3,1	14,4	2,2	4,1	5,1
1999 α	3,6	2,8	4,9	1,4	4,5	4,3	6,4	-11,9	2,1	10,0	2,3	3,7	1,8
β	2,4	1,3	4,2	2,9	4,2	1,7	4,7	6,1	0,3	4,7	2,0	2,0	-1,6
γ	2,0	0,8	3,9	2,5	2,5	1,2	1,6	-2,1	2,0	-1,8	4,3	3,2	0,5
δ	2,5	2,0	3,3	1,9	1,8	3,1	2,9	14,0	4,2	0,7	6,2	2,1	-4,3

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Νομισματική πολιτική, ενδιάμεση έκθεση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

ΧΩΡΕΣ	1993
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	3,8
ΒΕΛΓΙΟ	2,8
ΓΑΛΛΙΑ	4,7
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	4,3
ΔΑΝΙΑ	1,4
ΕΛΛΑΔΑ	13,7
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	3,4
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	2,3
ΙΣΠΑΝΙΑ	4,7
ΙΤΑΛΙΑ	4,4
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	3,6
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	2,3
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	6,7

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Νομισματική πολιτική, ενδιάμεση έκθεση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΧΩΡΕΣ	1997	1998
ΑΥΣΤΡΙΑ	2,0	0,9
ΒΕΛΓΙΟ	1,8	1,0
ΔΑΝΙΑ	2,2	1,9
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	2,5	1,4
ΓΑΛΛΙΑ	1,1	0,4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1,7	1,0
ΕΛΛΑΔΑ	5,6	4,7
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0,9	2,5
ΙΤΑΛΙΑ	2,5	2,4
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	0,9	1,0
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	2,0	1,9
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	2,5	2,8
ΙΣΠΑΝΙΑ	2,5	2,0
ΣΟΥΗΔΙΑ	2,2	1,1
Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ	2,6	1,5
Ε.Ε	2,1	1,5
Ε.Ε 11(Ευρωπαϊκή ζώνη των 11)	1,9	1,4

Πηγή:Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ : ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Περίοδος	ΔΤΚ (Γενικός)		Αγαθά		Υπηρεσίες		ΔΤΚ χωρίς ναυτιλία, αεροκρηματικά και καύσιμα		ΔΤΚ χωρίς διατροφή και κοσμήματα	
	Δείκτης (1994=100)	Εκατοστιαία μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους	Δείκτης (1994=100)	Εκατοστιαία μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους	Δείκτης (1994=100)	Εκατοστιαία μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους	Δείκτης (1994=100)	Εκατοστιαία μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους	Δείκτης (1994=100)	Εκατοστιαία μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους
1997	124,3	5,5	119,5	3,7	132,6	8,4	125,3	6,0	126,8	6,8
1998	130,3	4,8	124,1	3,9	140,8	6,2	132,0	5,3	134,0	5,7
1999	133,7	2,6	126,2	1,7	146,5	4,0	135,8	2,9	138,1	3,0
1999 I	131,7	3,6	124,3	2,8	144,5	4,9	133,7	4,3	135,8	4,5
II	134,8	2,4	128,0	1,3	146,5	4,2	136,5	2,9	139,1	3,2
III	132,9	2,0	124,6	0,8	147,0	3,8	135,7	2,5	137,6	2,3
IV	135,4	2,5	128,1	2,0	146,1	3,3	137,3	1,9	139,7	1,8
2000 I	135,5	2,9	128,0	3,0	148,5	2,8	136,0	1,7	138,0	1,6
II	138,4	2,7	131,5	2,7	150,3	2,6	138,7	1,6	141,1	1,5
III	136,8	3,0	128,6	3,2	151,0	2,7	137,9	1,6	139,9	1,7
1998 Ιαν.	126,5	4,4	119,9	3,4	137,8	5,9	127,4	4,3	129,1	6,1
Φεβρ.	125,9	4,3	119,3	3,2	137,2	5,9	126,8	4,4	128,4	4,9
Μάρτ.	129,0	4,6	123,7	3,6	138,2	6,1	130,2	4,7	132,4	5,1
Απρ.	131,1	5,3	125,4	4,5	140,9	6,6	132,2	5,5	134,6	6,0
Μάιος	131,6	5,3	126,7	4,7	140,1	6,2	133,4	5,6	134,4	5,9
Ιούν.	132,0	5,2	126,9	4,3	140,7	6,6	133,2	5,9	135,3	6,2
Ιουλ.	129,4	5,1	123,6	4,1	141,2	6,6	131,5	6,1	133,1	6,3
Αύγ.	129,4	5,0	122,4	4,0	141,5	6,6	131,6	6,0	133,3	6,4
Σεπτ.	131,9	5,2	125,9	4,7	142,2	6,1	134,0	5,7	136,2	6,0
Οκτ.	132,0	4,7	125,8	3,9	142,6	5,9	134,6	5,4	137,0	5,8
Νοέμ.	131,9	4,2	125,5	3,1	142,7	5,9	134,6	5,3	136,9	5,6
Δεκ.	132,5	3,9	125,3	2,7	144,8	5,6	135,2	4,9	137,7	5,1
1999 Ιαν.	131,2	3,7	123,1	2,7	145,0	5,2	133,2	4,6	135,2	4,7
Φεβρ.	130,5	3,7	122,8	2,9	143,9	4,9	132,5	4,5	134,3	4,6
Μάρτ.	133,4	3,4	127,0	2,7	144,5	4,6	135,4	4,0	137,9	4,2
Απρ.	134,8	2,8	127,7	1,8	147,0	4,3	136,5	3,2	139,2	3,5
Μάιος	134,7	2,4	128,1	1,1	146,1	4,3	136,2	2,8	138,8	3,3
Ιούν.	134,7	2,1	128,1	0,9	146,3	4,0	136,8	2,7	139,2	2,9
Ιουλ.	132,1	2,1	123,6	0,9	146,8	4,0	135,0	2,6	136,7	2,7
Αύγ.	132,0	2,0	123,3	0,7	146,9	3,8	135,1	2,6	136,8	2,6
Σεπτ.	134,6	2,0	126,9	0,8	147,5	3,9	137,1	2,3	139,2	2,2
Οκτ.	134,9	2,2	127,5	1,4	147,7	3,6	137,1	1,9	139,5	1,8
Νοέμ.	135,3	2,6	128,1	2,0	147,7	3,5	137,2	2,0	139,5	1,9
Δεκ.	136,1	2,7	128,7	2,7	148,9	2,8	137,7	1,8	140,2	1,8
2000 Ιαν.	134,6	2,6	126,1	2,4	149,3	3,0	135,8	1,9	137,7	1,9
Φεβρ.	134,3	2,9	126,4	3,0	148,0	2,9	134,7	1,7	136,3	1,5
Μάρτ.	137,6	3,1	131,6	3,6	148,1	2,5	137,6	1,6	139,9	1,4
Απρ.	138,3	2,6	131,4	2,9	150,1	2,1	138,5	1,4	140,9	1,3
Μάιος	138,7	2,9	131,8	2,8	150,6	3,1	138,8	1,9	141,2	1,7
Ιούν.	138,1	2,5	131,2	2,4	150,1	2,6	138,9	1,5	141,2	1,5
Ιουλ.	135,7	2,7	127,2	3,0	150,4	2,5	136,7	1,2	138,6	1,3
Αύγ.	135,9	3,0	127,3	3,2	150,9	2,7	137,0	1,4	138,9	1,5
Σεπτ.	138,8	3,1	131,2	3,4	151,7	2,9	139,9	2,1	142,4	2,3
Οκτ.	140,4	4,0	133,6	4,8	151,9	3,0	140,8	2,7	143,4	2,8

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Νομισματική πολιτική, ενδιάμεση έκθεση

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ : ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ε.Ε 1999-2000 (Ετήσια εκατοστιαία μεταβολή)

Χώρα	Δεκ. 1999	Ιαν.-Δεκ. 1999	Οκτ. 2000	Νοέμ. 1999-Οκτ. 2000
Βέλγιο	2,1	1,1	3,7	2,7
Δανία	3,1	2,1	2,8	2,8
Γερμανία	1,4	0,6	2,4	1,9
Ελλάδα	2,3	2,7	3,8	2,6
Ισπανία	2,8	2,2	4,0	3,3
Γαλλία	1,4	0,6	2,1	1,7
Ιρλανδία	3,9	2,5	6,0	5,0
Ιταλία	2,1	1,7	2,7	2,5
Λουξεμβούργο	2,3	1,0	4,3	3,4
Κάτω Χώρες	1,9	2,0	3,2	2,2
Αυστρία	1,7	0,5	2,1	1,8
Πορτογαλία	1,7	2,2	3,7	2,5
Φινλανδία	2,2	1,3	3,4	2,8
Σουηδία	1,2	0,6	1,3	1,2
Ηνωμένο Βασίλειο	1,2	1,3	1,0	0,8
Ευρωπαϊκή Ένωση	1,7	1,2	2,4	1,9
Ζώνη ευρώ	1,7	1,1	2,7	2,1
Μέσος όρος τριών χωρών Ευρωπαϊκής Ένωσης με την καλύτερη επίδοση	1,3	0,6	1,5	1,2
Μέσος όρος τριών χωρών ζώνης ευρώ με την καλύτερη επίδοση	1,6	0,6	2,2	1,8

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Νομισματική πολιτική, ενδιάμεση έκθεση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

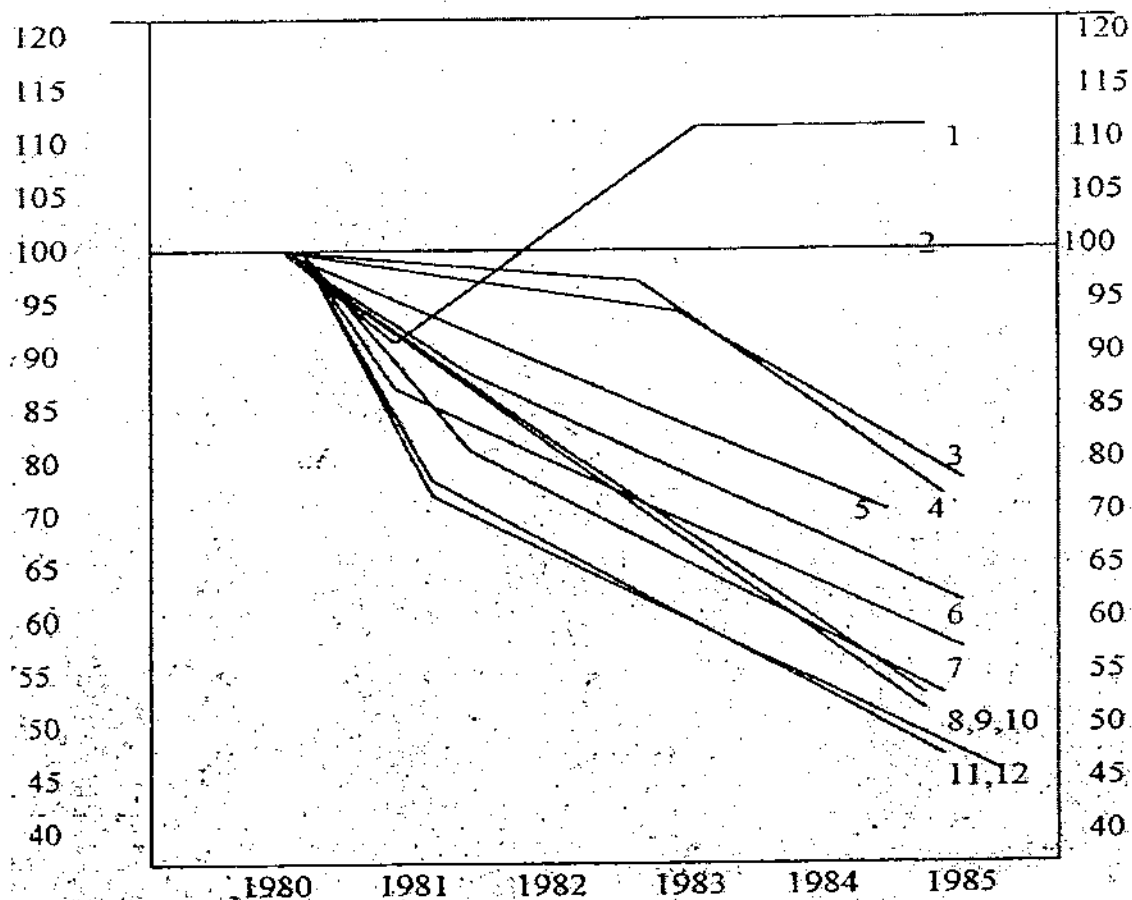
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΩΔΕΚΑΜΗΝΩΝ ΡΥΘΜΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΝΔΤΚ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ (Φεβρουάριος 2000)

Ειδιζες κατηγορίες	Ελλάδα (%)	Ζώνη ευρώ (%)	Γερμανία (%)	Γαλλία (%)	Αυστρία (%)
Γενικός ΕνΔΤΚ	2,6	2,9	2,1	1,5	1,9
Αγαθά	2,6	2,4	2,4	1,9	2,0
Διατροφή και ποτά - ζαχαρές	2,4	0,6	-0,5	1,5	1,0
Βιομηχανοποιημένα είδη διατροφής	2,9	1,0	-0,2	2,1	0,4
Μη βιομηχανοποιημένα είδη διατροφής	1,6	-0,1	-1,2	0,6	2,0
Βιομηχανικά αγαθά	2,7	3,3	3,8	2,1	2,4
Βιομηχανικά αγαθά χωρίς ενέργεια	-0,5	0,5	0,2	-0,5	0,6
Ενέργεια	17,9	13,5	16,1	12,2	9,8
Ηλεκτρονικός	-7,5	-0,3	-1,4	-2,1	-4,9
Πετρέλαιο θέρμανσης	55,0	54,9	78,0	53,3	52,8
Βενζίνη και λιπαντικά	21,9	20,3	25,6	19,6	18,6
Υπηρεσίες	2,7	1,7	1,2	0,7	1,5

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΟΚ
ΑΠΟ ΑΝΤΙΟΙΣΤΙΧΟ ΔΕΙΚΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

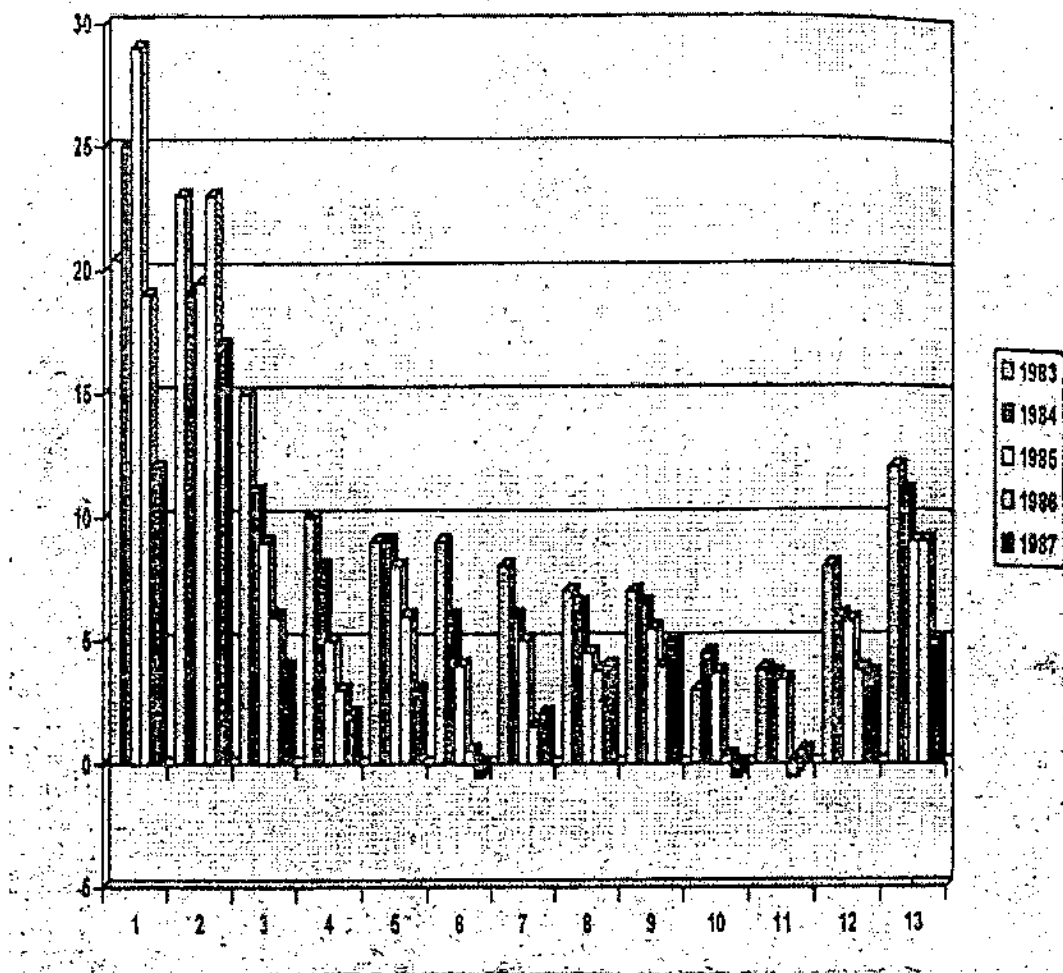


- | | | |
|----------------|------------------|--------------|
| 1. ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ | 6. ΓΑΛΛΙΑ | 11. ΟΛΛΑΝΔΙΑ |
| 2. ΕΛΛΑΔΑ | 7. ΔΑΝΙΑ | 12. ΓΕΡΜΑΝΙΑ |
| 3. ΙΤΑΛΙΑ | 8. ΒΕΛΓΙΟ | |
| 4. ΙΡΛΑΝΔΙΑ | 9. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ | |
| 5. ΙΣΠΑΝΙΑ | 10. ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ | |

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 1985

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΟΚ
(Μέσες ετήσιες μεταβολές %)



1. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ
2. ΕΛΛΑΔΑ
3. ΙΤΑΛΙΑ
4. ΙΡΛΑΝΔΙΑ
5. ΓΑΛΛΙΑ

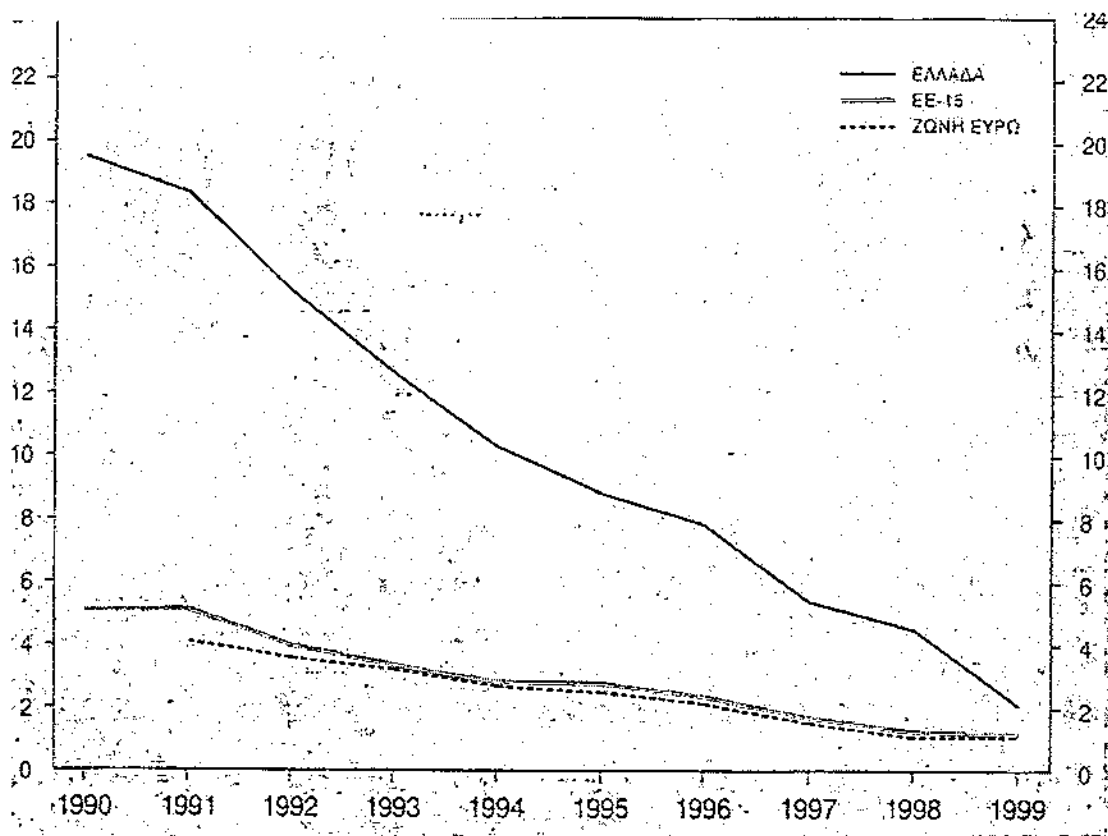
6. ΔΑΝΙΑ
7. ΒΕΛΓΙΟ
8. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
9. ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
10. ΟΛΛΑΝΔΙΑ

11. ΓΕΡΜΑΝΙΑ
12. ΕΟΚ
13. ΙΣΠΑΝΙΑ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 1987

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

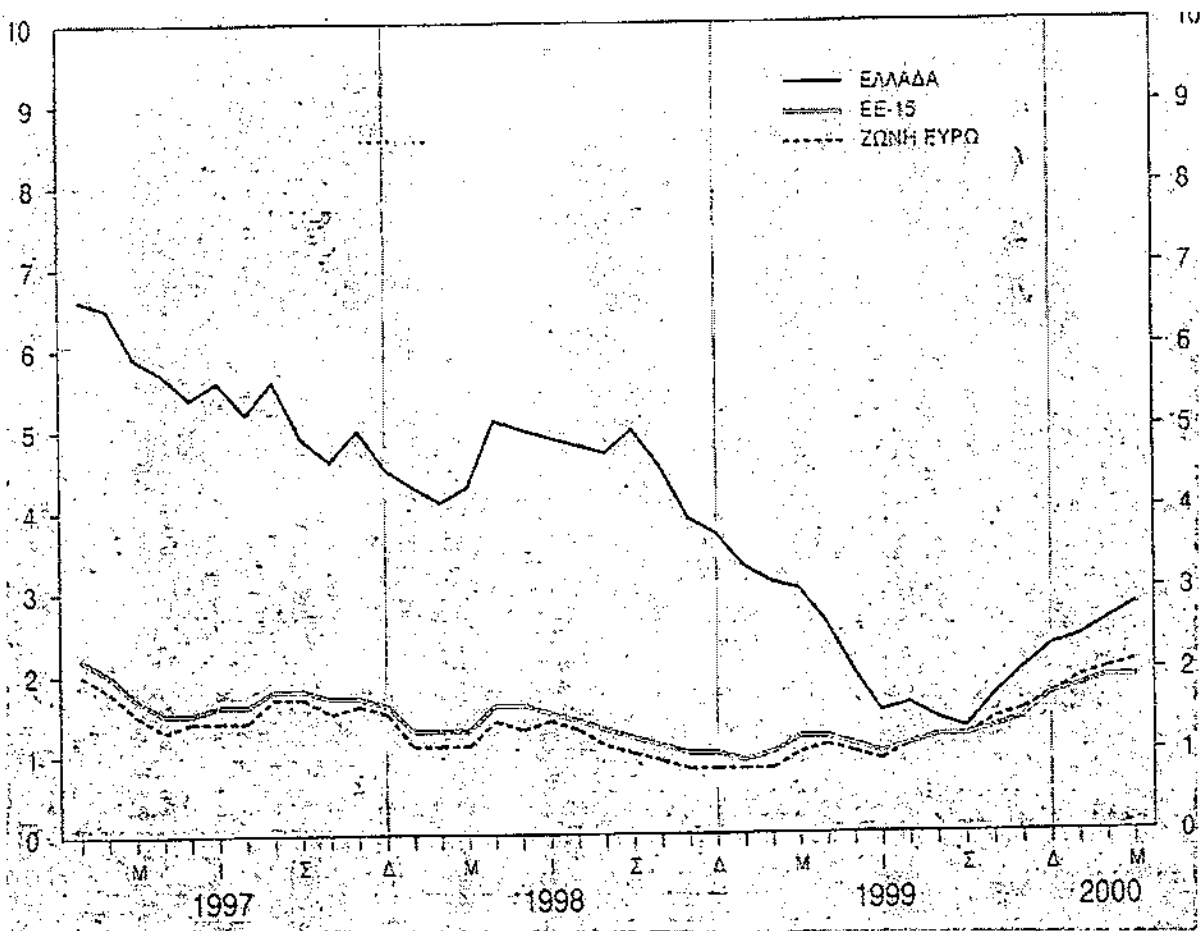
ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ: ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 1990-1999



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4

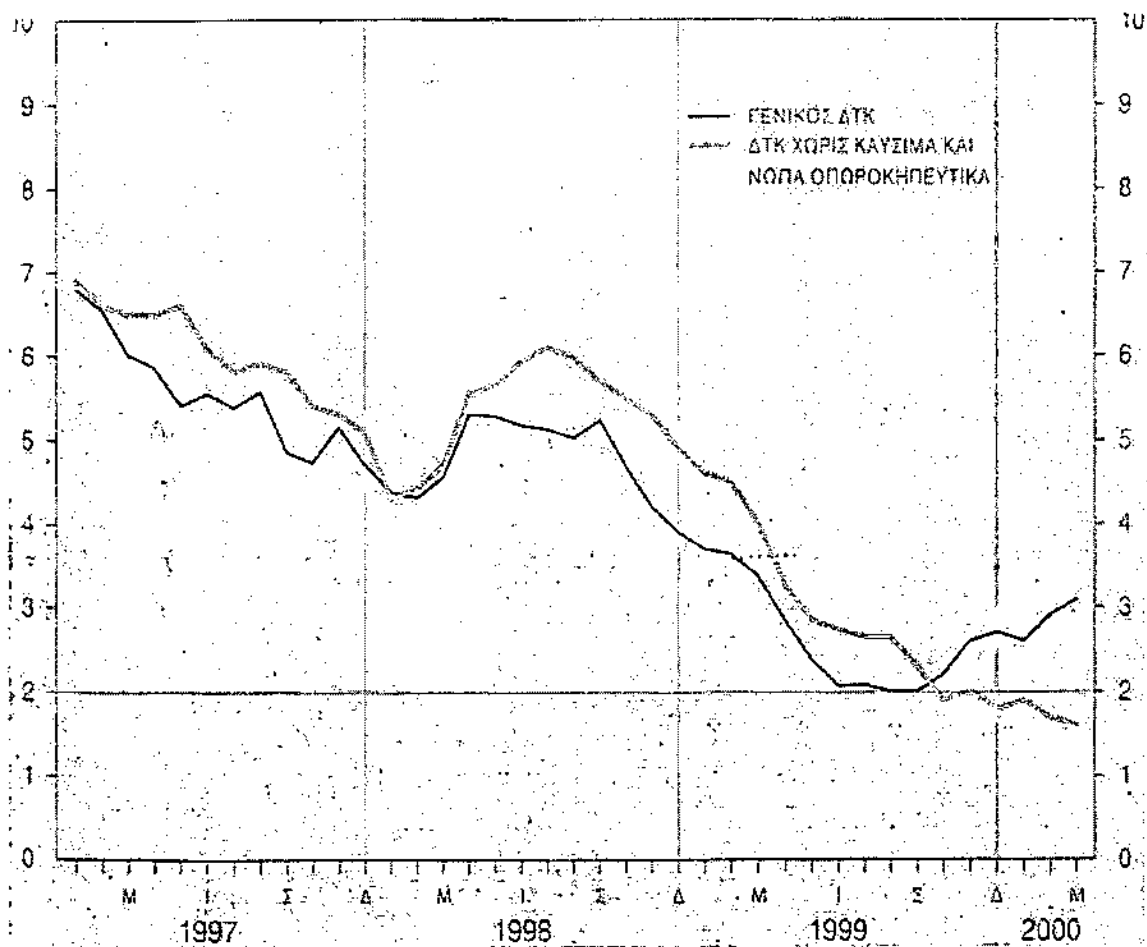
ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (Εκατοστιαία μεταβολή έναντι του ίδιου μηνός του προηγούμενου έτους)



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5

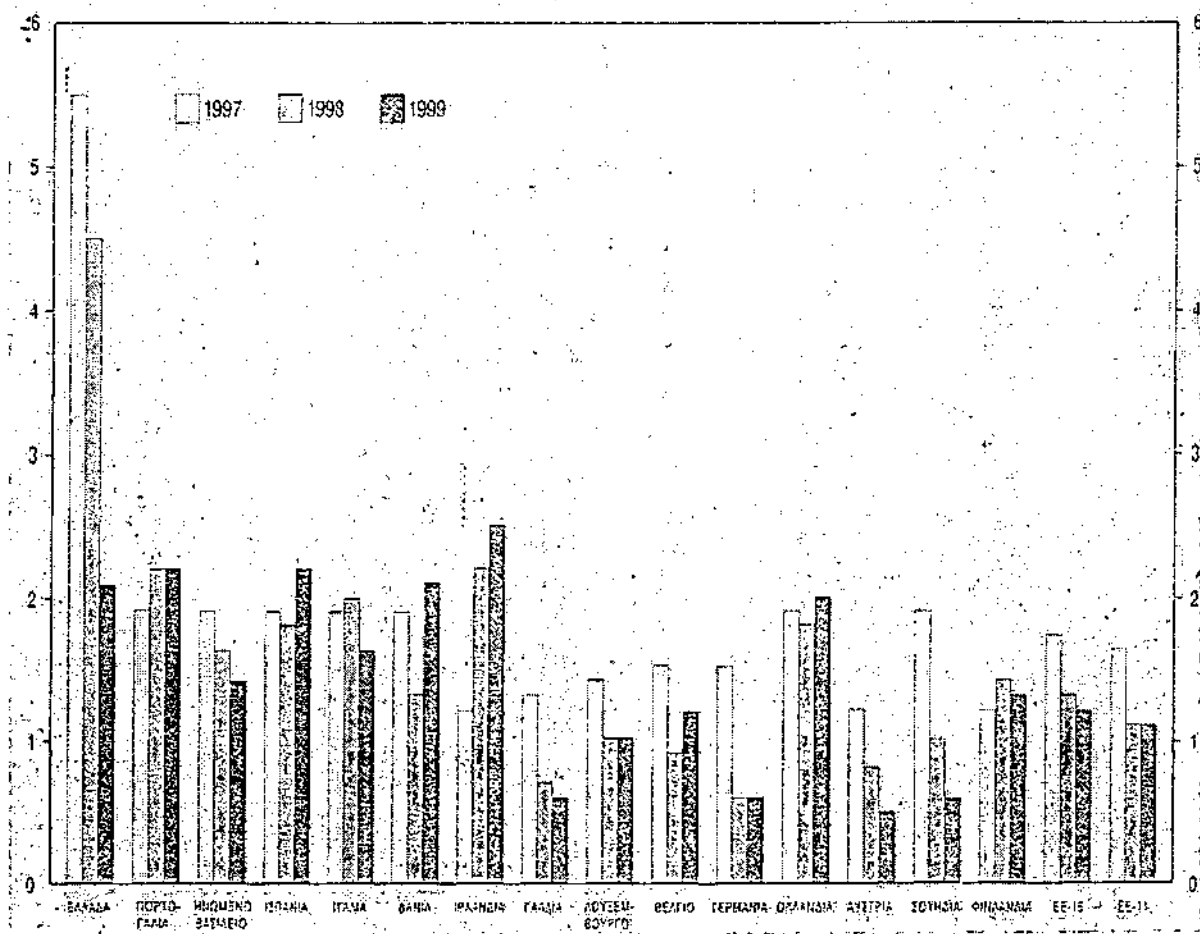
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΚΑΙ "ΠΥΡΗΝΑΣ" ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ
(Εκατοστιαία μεταβολή έναντι του ίδιου μηνός του προηγούμενου έτους)



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6

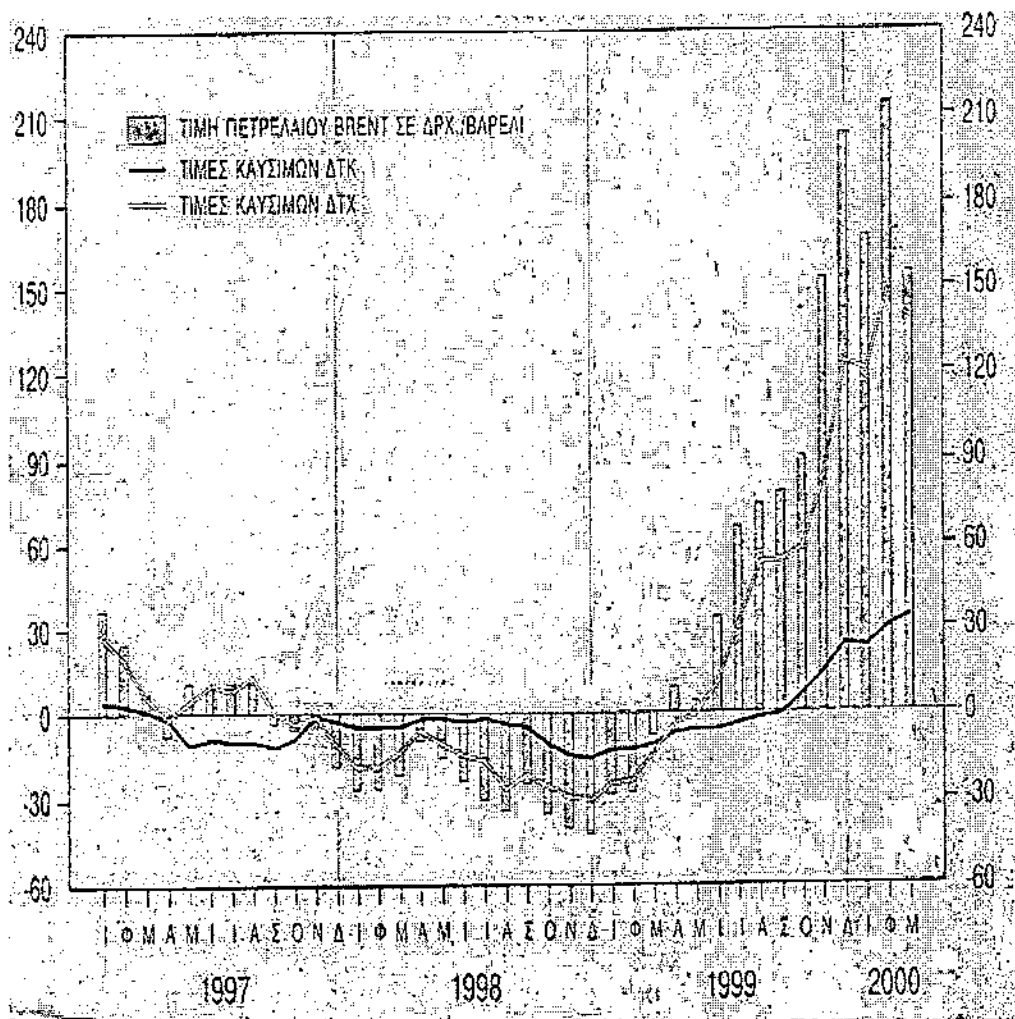
ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΥΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟΥΣ ΔΤΚ (Ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7

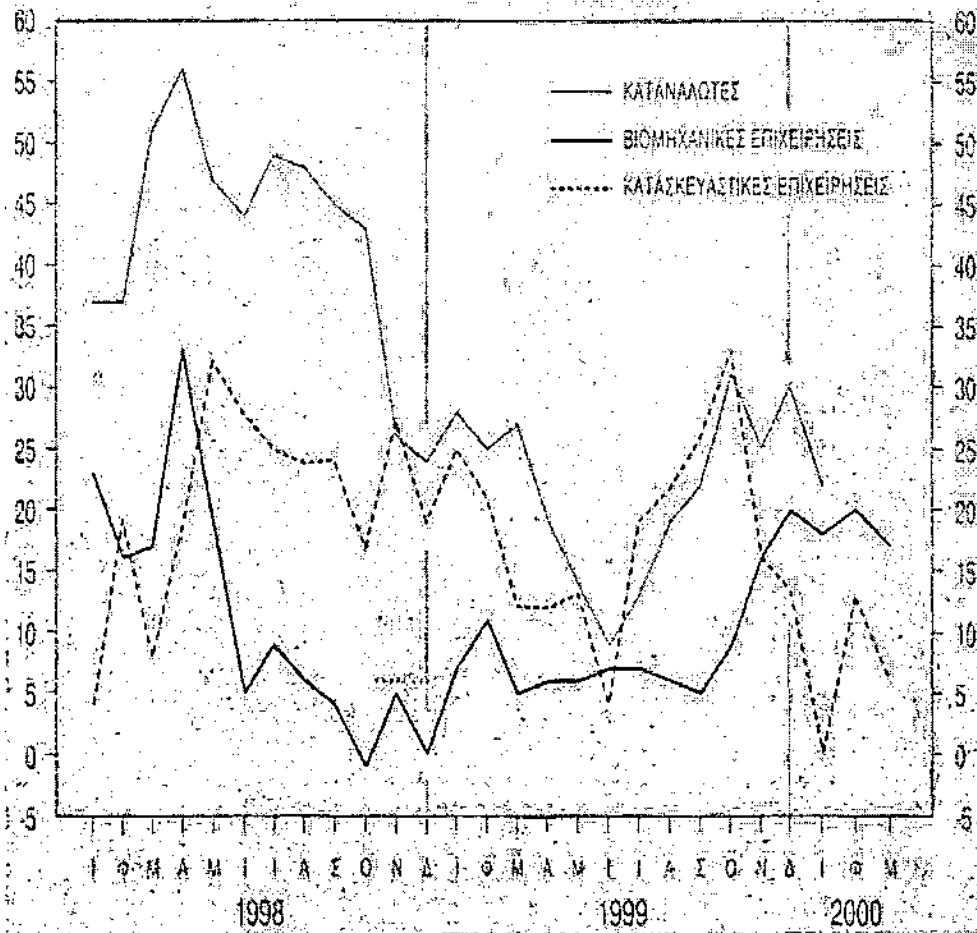
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΤΟΥ ΔΤΚ ΚΑΙ ΔΤΧ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΤΟΥ ΑΡΓΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ BRENT ΣΕ ΔΡΧ. (Εκατοστιαίες μεταβολές έναντι του ίδιου μηνός του προηγούμενου έτους)



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8

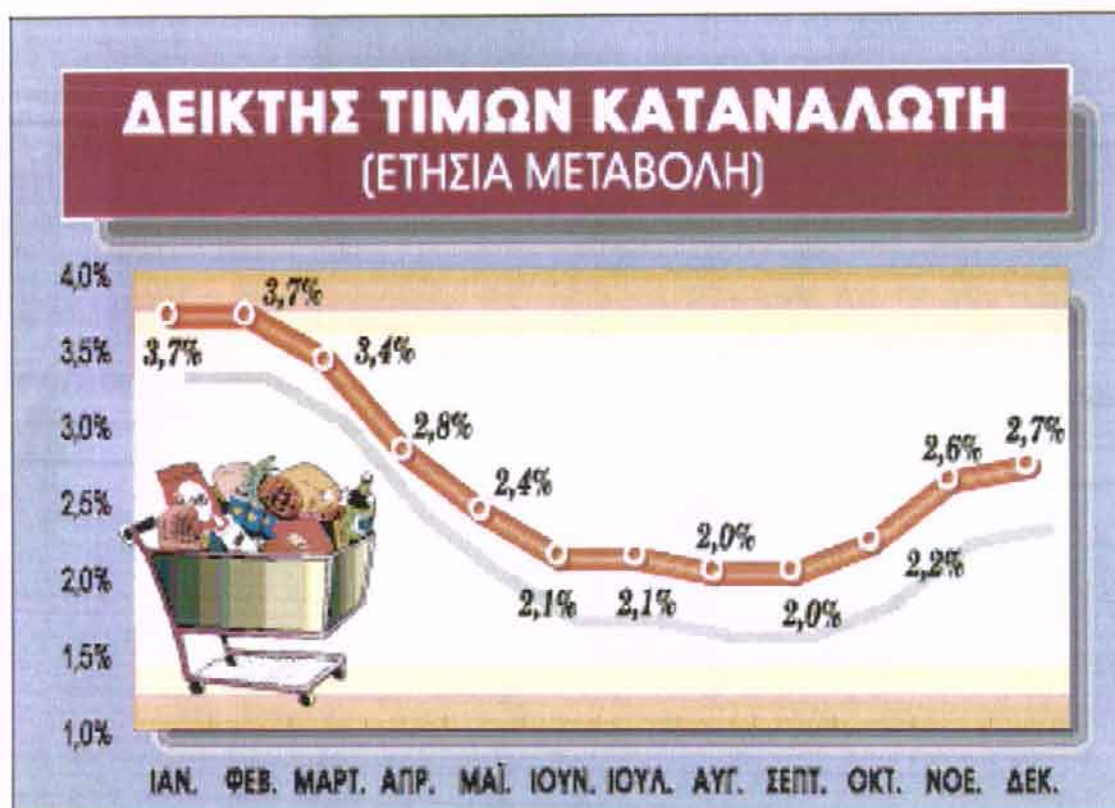
ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Διαφορά θετικών-αρνητικών απαντησεων)



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9

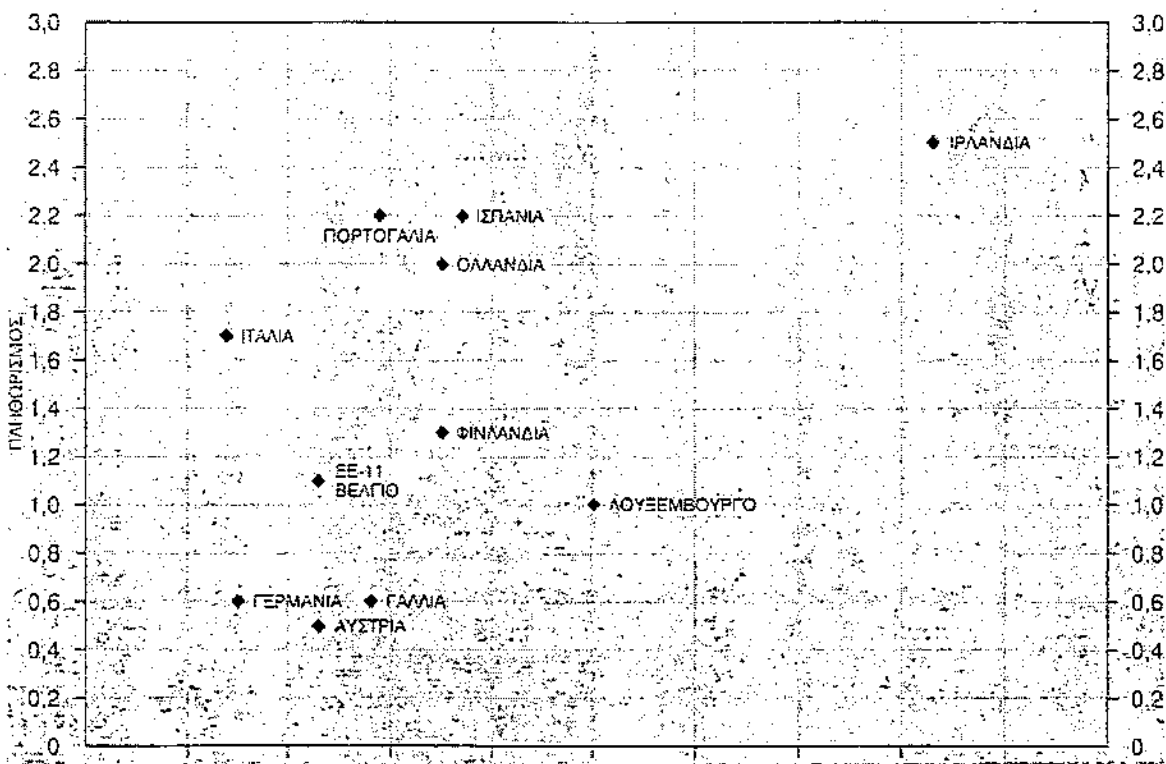
Ο ΡΥΘΜΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΤΟ 1999



Πηγή: Εξπρές. Άρθρο "Κρίσιμες αποφάσεις την Πέμπτη για αλλαγή ισοτιμίας, πληθωρισμού, επιτόκια"

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΤΟ 1999 (Ετήσια εκατοστιαία μεταβολή)



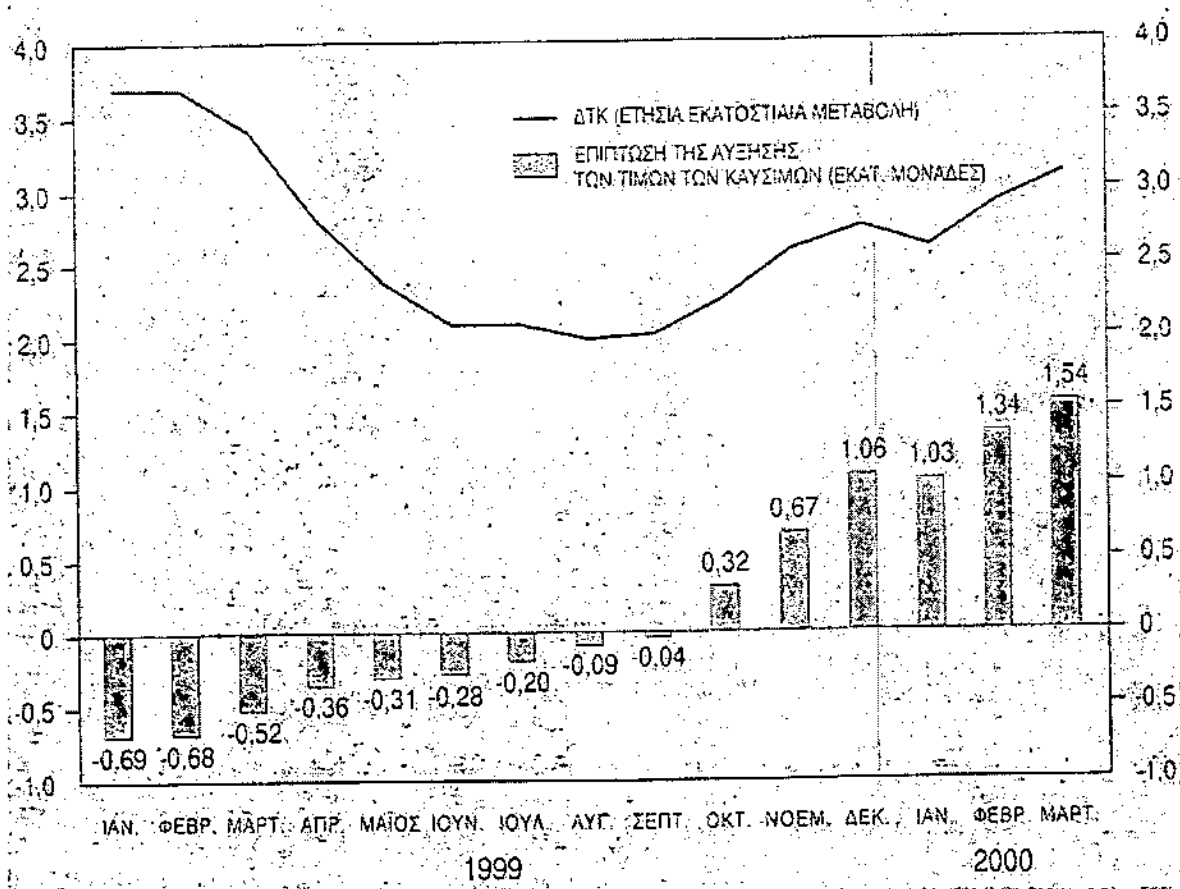
ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο πληθωρισμός μετρείται με βάση τη μείση ετήσια μεταβολή του ΕνΔΤΚ.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11

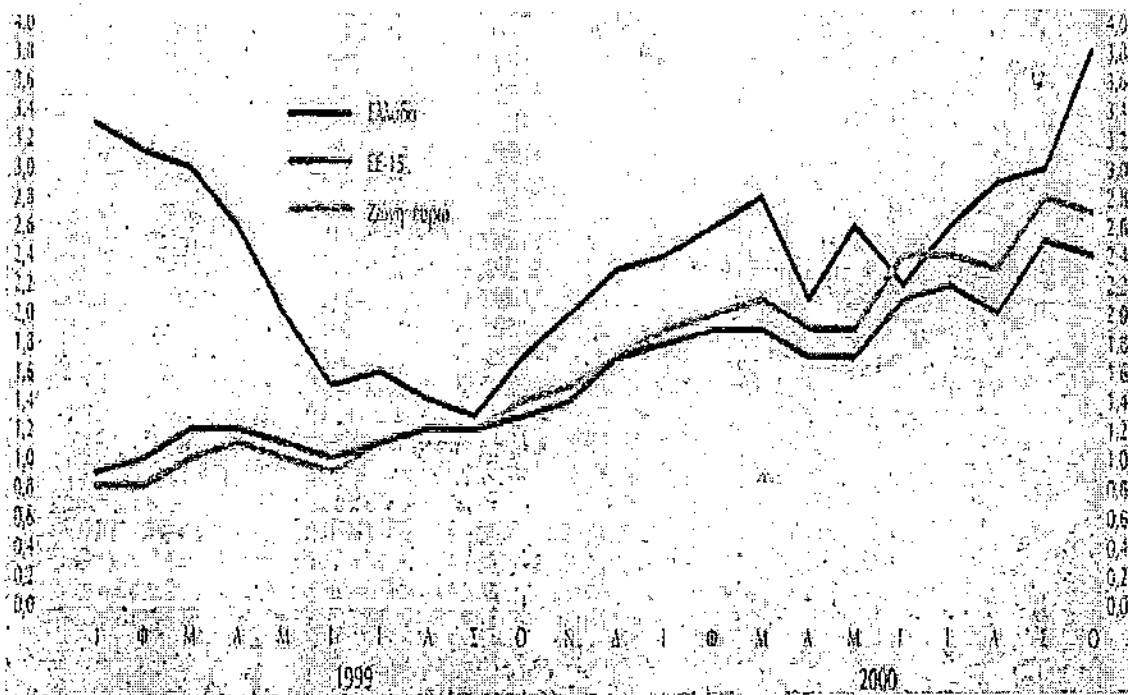
ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΤΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΣΤΟΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΕΛΛΑΔΟΣ,
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΖΩΝΗΣ ΕΥΡΩ (Ιανουάριος 1999-Οκτώβριος
2000)



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2000. Έκθεση του Διοικητή, για το έτος 1999

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΒΙΒΛΙΑ

- “ΑΠΛΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ” του Γιάννη Χολεβά .
Εκδόσεις Interbooks
- “ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: αναζητώντας τη λύση” του Γιώργου Βαμβούκα. 1989
- “ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ” του Χρήστου Γκότση. 1990
- “ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΛΠΙΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ” των Τρύφων Κολιντζά , Γιώργου Μπήτρου
- “Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ” των Βεργίνη και Κόντου. Αθήνα: Παπαζήσης
- “Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΚΡΙΣΗ” του Κωνσταντίνου Δρακάτου. Αθήνα: Παπαζήσης 1988
- “ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ” των William H. Brawnson- James M.Litvack. Αθήνα: Guterberg 1995
- “ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ” του Παναγιώτη Κορλίρα. Αθήνα: Guterberg 1979
- “ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ: για το έτος 1999” Τράπεζα της Ελλάδος. Αθήνα 2000
- “ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: ενδιάμεση έκθεση” Τράπεζα της Ελλάδος. Νοέμβριος 2000

B. ΑΡΘΡΑ

- Οικονομικός ταχυδρόμος. Φύλλο 44, 30 Οκτωβρίου 1997. Άρθρο “ Οικονομική πολιτική: οι υπερβάσεις στους μισθούς μας έριξαν έξω...”
- Οικονομικός ταχυδρόμος. Φύλλο 12, 19 Μαρτίου 1998. Άρθρο “ Ο οικονομικός γράφει...Μετά την υποτίμηση χρειάζεται έργο” του Παναγιώτη Κορλίρα
- Οικονομικός ταχυδρόμος. Φύλλο 5, 29 Ιανουαρίου 1998. Άρθρο “ Η « σκληρή δραχμή» εγγυάται την ένταξη στην ΟΝΕ” του Προδρ.Βλάμη
- Οικονομικός ταχυδρόμος. Φύλλο 4, 22 Ιανουαρίου 1998. Άρθρο “Γιατί η δραχμή δεν είναι υπερτιμημένη” του Γκίκα Α. Χαρδούβελη
- Οικονομικός ταχυδρόμος. 5 Αυγούστου 1999. Άρθρο “Η απειλή τώρα του αντιπληθωρισμού” του Ιωάννη Δ. Φαρσαρώτα

Εξπρές : οικονομία. Άρθρο “Κρίσιμες αποφάσεις την Πέμπτη για αλλαγή ισοτιμίας, πληθωρισμό, επιτόκια”

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ειδική έκδοση 6-19 Μαρτίου 1998. Άρθρο “Η εβδομάδα που πέρασε στην Ευρωπαϊκή Ένωση”

